

**T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İSTANBUL'DA SUÇU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
İSTATİSTİKSEL MODELLENMESİ**

ÖMER BİLEN

**DOKTORA TEZİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANABİLİM DALI
ŞEHİR PLANLAMA PROGRAMI**

**DANIŞMAN
PROF. DR. ALİ HAKAN BÜYÜKLÜ
EŞ DANIŞMAN
PROF. DR. AYŞE NUR ÖKTEN**

İSTANBUL, 2016

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**İSTANBUL'DA SUÇU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
İSTATİSTİKSEL MODELLENMESİ**

Ömer BİLEN tarafından hazırlanan tez çalışması 10.05.2016 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı'nda **DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ali Hakan BÜYÜKLÜ
Yıldız Teknik Üniversitesi

Eş Danışman

Prof. Dr. Ayşe Nur ÖKTEN
Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Prof. Dr. Ali Hakan BÜYÜKLÜ
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Ayşe Nur ÖKTEN
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. İclal DİNÇER
Yıldız Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Gülden ERKUT
İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. Ferhan Gezici KORTEN
İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Tuba İNAL ÇEKİÇ
Yıldız Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Barış AŞIKGİL
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi

Bu alışma, Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü' nün 29-03-02-ODAP01 numaralı projesi ile desteklenmiştir.

ÖNSÖZ

2004 yılında yüksek lisans eğitimimi tamamladığımda çalıştığım bölümde henüz doktora programı yoktu. İstanbul'da istatistik doktorası yapmamam için önüme engeller konuldu. Doktora, akademik kariyerin en önemli safhasıdır. Özlük haklarınızla ilgili tasarruflar hakkaniyet esasına dayalı olmalıdır. Keyfi uygulamalar yapılmamalıdır.

Kendi bölümümde doktora yapma imkanı bulamazken, bir akademik ortamda tanışmış olduğum Prof.Dr. Ayfer Aytuğ'un referansı ile tanıştığım Prof. Dr. Zekai Görgülü'nün desteğiyle Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde doktora başladım. Şehir Planlama doktorası yapmak, 4'ü ulusal 1'i de uluslararası olmak üzere 5 projede görev almama imkan sağladı.

Tez sürecinde, benim için hayatımda büyük öneme sahip olan annem Fatma Bilen ve babam Mustafa Bilen'i kaybettim. İlk tez danışmanım Prof. Dr. Ayşe Nur Ökten de oğlu Fotoğrafçı Kerim Ökten'i elim bir olay sonucunda kaybetti. Bu süreçte kaybettiğimiz sevdiklerimizin ruhları şad olsun. Tezimin tamamlanması için verdiği her türlü destek ve gösterdiği sabır nedeniyle Prof. Dr. Ayşe Nur Ökten'e de sonsuz saygılarımı sunarım.

Yaşadığım zorlu dönemlerde her zaman maddi ve manevi desteği olan, akademik hayatım boyunca asistanı olduğum Prof. Dr. Ali Hakan Büyüklü'ye; özgür ve bağımsız olarak akademik çalışmalar yürütmeme olanak verdiği için çok teşekkür ederim.

Doktora tezimin teslimi konusunda verdikleri motivasyon ve destek nedeniyle Prof. Dr. Gülden Erkut'a, Dr. Yavuz Özdemir'e, Kutluhan Erol'a ve örneklem çekimi için gerekli yazılımı hazırlayan Dr. Özgür Akçalı'ya teşekkürlerimi iletirim.

Katkıları için, Prof. Dr. Betül Şengezer, Prof. Dr. Hülya Çıngı, Prof. Dr. Fatmagül Kılıç, Doç. Dr. Tuba İnal Çekiç, Yrd. Doç. Dr. Ebru Seçkin, Dr. Mehmet Gür, Burak Mavi, Özgür Dirik, Unilever, ESRI Türkiye ve Çözüm Araştırma'ya da ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak değerli ailem; Sevgili Eşim Hatice Bilen, kıymetli oğlum Mustafa Bilen ve bu süreçteki en büyük kazancım küçük oğlum Ali Bilen; "Herşey için çok teşekkürler..."

Evet, uzun ama verimli bir süreç sona erdi.

Mayıs, 2016

Ömer BİLEN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KISALTMA LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
ÇİZELGE LİSTESİ	xi
ÖZET	xiii
ABSTRACT.....	xiv
BÖLÜM 1	
GİRİŞ	1
1.1 Literatür Özeti	1
1.2 Tezin Amacı	5
1.3 Hipotez/Orijinal Katkı.....	6
1.4 Kapsam.....	7
1.5 Yöntem.....	7
BÖLÜM 2	
SUÇ TARTIŞMALARINDA YER TEMELLİ YAKLAŞIMLAR	8
2.2.1 Kentin Toplumsal Yapısı ve Suç İlişkisi	14
2.2.2 Güvenlik Açısından Sokakların Kullanımı ve Canlılığı: Fizik Mekan Özellikleri ve Kamusal Uygulamanın Etkileri	23
2.2.2.1 Kırık Pencereler Yaklaşımı	26
2.2.2.2 Savunulabilir Mekan Yaklaşımı.....	29
2.3 Suç Korkusu	32
2.4 Suç/Suç Korkusunun Maliyetleri	34
2.5 Yer Temelli Teoriler Bağlamında Suç Çalışmalarına Bakış	37
2.6 Değerlendirmeler	45

BÖLÜM 3

İSTANBUL SAHA ARAŞTIRMASI	47
3.1 Varsayımlar ve Hipotezler	48
3.2 Yöntem	49
3.2.1 Araştırma Tasarımı	49
3.2.2 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemleri	51
3.2.2.1 Kantitatif Yöntemler	51
3.2.2.2 Kalitatif Yöntemler	54
3.2.3 Araştırmanın Saha Süreci	55
3.2.3.1 Araştırmanın Örneklemi	55
3.2.3.2 Araştırmanın Saha Sürecine Genel Bakış	62
3.2.3.3 Karşılaşılan Zorluklar ve Kısıtlılıklar	64
3.2.4 Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Analiz Yöntemleri	64
3.3 Araştırma Alanı – İstanbul	67
3.3.1 İstanbul’da Suçun Objektif Değerlendirilmesi	67
3.3.2 İstanbul’da Suçun Subjektif Değerlendirmesi	74
3.4 Değerlendirmeler	75

BÖLÜM 4

BULGULAR	76
4.1 İstanbul’da Kentsel Sorunlar İçerisinde Suçun Yeri	76
4.2 Ekolojik Modellerin Testi	79
4.2.1 Bursik ve Grasmik’in Suçun Temel Sistemik Modeli	82
4.2.1.1 Modelin Uyum Analizi	85
4.2.1.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları	85
4.2.1.3 Modelde Ölçülen Doğrudan ve Dolaylı ve Toplam Etkiler	86
4.2.2 Cleve Snell’in Bursik ve Grasmik’in Suçun Temel Sistemik Modelini Modifikasyonu	89
4.2.2.1 Modelin Uyum Analizi	90
4.2.2.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları	90
4.2.2.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler	91
4.2.3 Rose ve Clear’in Suç Modeli	95
4.2.3.1 Modelin Uyum Analizi	97
4.2.3.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları	97
4.2.3.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler	98
4.2.4 Kırık Pencereler Suç Modeli	100
4.2.4.1 Modelin Uyum Analizi	100
4.2.4.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları	101
4.2.4.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler	101
4.2.5 Savunulabilir Mekan Teorisi	103
4.2.5.1 Modelin Uyum Analizi	104
4.2.5.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları	104
4.2.5.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler	105
4.2.6 Kamu Denetimi Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı	107
4.2.6.1 Modelin Uyum Analizi	108

4.2.6.2	Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları.....	108
4.2.6.3	Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler	109
4.3	Hipotezlerin Değerlendirilmesi	111
BÖLÜM 5		
SONUÇ VE TARTIŞMA.....		115
KAYNAKLAR		121
EK-A		
ANKET FORMU		132
EK-B		
ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ.....		144
ÖZGEÇMİŞ		153

KISALTMA LİSTESİ

apd	Aktivite Program Desteği
b	Bölgesellik
bia	Birincil İlişki Ağları
bss	Beşeri Sosyal Sermaye
dkt	Dışsal Kaynakların Talebi
ds	Düzensizlik Sayısı
ek	Erişim Kontrolü
esdc	Enformel Sosyal Denetimin Çözülmesi
hg	Hedef Güçlendirme
ic	İmaj Çevre
ia	İkincil İlişki Ağları
K.D.	Kritik Değer
kdd	Kamusal Denetimin Düzeyi
mk	Mahalle Köhnemesi
odd	Özel Denetimin Düzeyi
oy	Ortak yönler
p	Olasılık (Probability)
rgri	Resmi Gayrı Resmi İzleme
se	Sosyalleşme Endeksi
ses	Sosyo Ekonomik Statü
S.H.	Standart Hata
sk	Suç Korkusu
so	Suç Olayları
yd	Yerleşimsel Durağanlık
ydd	Yerel Denetimin Düzeyi

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2. 1 Yer temelli yaklaşımların suç teorilerinin hiyerarşik yapısındaki yeri (Tez kapsamında üretilmiştir)	10
Şekil 2. 2 Çevresel kriminoloji yaklaşımlarının sınıflandırılması (Tez çalışması kapsamında üretilmiştir)	11
Şekil 2. 3 Şehrin bölgesel teorisinin haritası	16
Şekil 2. 4 Sampson ve Groves tarafından test edilen nedensel model.....	19
Şekil 2. 5 Bursik ve Grasmick'in Suçun Temel Sistemik Modeli	20
Şekil 2. 6 Clete Snell'in Bursik ve Grasmick'in Modelini Modifikasyonu	22
Şekil 2. 7 Suç kontrolü, Sosyal düzensizlik ve suçun nonrekürsif modeli	23
Şekil 2. 8 Kırık Pencere Döngüsü	29
Şekil 2. 9 Savunulabilir Mekân Teorisi Bileşenleri.....	31
Şekil 3. 1 Araştırma Saha Süreci.....	62
Şekil 3. 2 Anket Kontrolleri - Veri Analizi ve Raporlama	63
Şekil 3. 3 Suç oranlarının illere göre dağılımı	68
Şekil 3. 4 Mülke karşı suçların trend analizi sonuçları	70
Şekil 3. 5 Şiddet suçlarının trend analizi sonuçları.....	70
Şekil 3. 6 Alkol ve uyuşturucu suçlarının trend analizi sonuçları	71
Şekil 3. 7 Trafik suçlarının trend analizi sonuçları.....	71
Şekil 3. 8 Finansal suçların trend analizi sonuçları.....	72
Şekil 3. 9 Cinsel suçların trend analizi sonuçları	72
Şekil 4. 1 İstanbul'un en önemli sorunları	77
Şekil 4. 2 Mahallede Karşılaşılan Suçlar	78
Şekil 4. 3 Mahallede karşılaşılan düzensizlikler	78
Şekil 4. 4 Bursik ve Grasmick'in sistemik suç modelinin testi	83
Şekil 4. 5 Clete Snell'in Bursik ve Grasmick'in modelini modifikasyonunun testi	89
Şekil 4. 6 Rose ve Clear'in Suç Modeli	95
Şekil 4. 7 Kırık Pencere Suç Modeli.....	100
Şekil 4. 8 Kırık Pencere Suç Modeli.....	103
Şekil 4. 9 Önerilen Model.....	107

ÇİZELGE LİSTESİ

	Sayfa
Çizelge 2. 1 Konsantrik bölgelerin özellikleri.....	15
Çizelge 2. 2 Suç ile ilgili maliyet tahminleri	36
Çizelge 2. 3 Literatürde suç çalışmalarına genel bakış.....	38
Çizelge 3. 1 İlçelerde örneklem dışı kalan mahalle sayıları	56
Çizelge 3. 2 Suç oranı yüksekliği nedeniyle örneklem dışı kalan mahalle sayıları	57
Çizelge 3. 3 İlçelerde örneklem dahil olan mahalle sayıları ve nüfusları	58
Çizelge 3. 4 Tabakalara göre mahallelerin dağılımı	59
Çizelge 3. 5 Tabakalardaki mahalle sayıları/görüşme yapılan mahalle sayıları	59
Çizelge 3. 6 Model seçiminde kullanılan kriterler	66
Çizelge 4. 1 Modellerde kullanılan değişkenler/indeksler ve kodları	79
Çizelge 4. 2 Bursik ve Grasmik'in modeli için hesaplanan belirlilik katsayıları	85
Çizelge 4. 3 Bursik ve Grasmik'in modeli için hesaplanan regresyon katsayıları.....	87
Çizelge 4. 4 Bursik ve Grasmik'in Modeli için dolaylı etkiler.....	88
Çizelge 4. 5 Bursik ve Grasmik'in modeli için toplam etkiler	88
Çizelge 4. 6 Snell'in modeli için hesaplanan belirlilik katsayıları	91
Çizelge 4. 7 Snell'in modeli için hesaplanan regresyon katsayıları.....	93
Çizelge 4. 8 Snell'in modeli için hesaplanan dolaylı etkiler	94
Çizelge 4. 9 Snell'in modeli için hesaplanan toplam etkiler	94
Çizelge 4. 10 Rose ve Clear'in modeli için hesaplanan belirlilik katsayıları	97
Çizelge 4. 11 Rose ve Clear'in modeli için hesaplanan regresyon katsayıları.....	99
Çizelge 4. 12 Rose ve Clear'in modeli için hesaplanan dolaylı etkiler	99
Çizelge 4. 13 Rose ve Clear'in modeli için hesaplanan toplam etkiler	99
Çizelge 4. 14 Rose ve Clear'in modeli için hesaplanan belirlilik katsayıları	101
Çizelge 4. 15 Rose ve Clear'in modeli için hesaplanan regresyon katsayıları.....	102
Çizelge 4. 16 Rose ve Clear'in modeli için hesaplanan dolaylı etkiler	102
Çizelge 4. 17 Rose ve Clear'in modeli için hesaplanan toplam etkiler	102
Çizelge 4. 18 Kırık Pencere suç modeli için belirlilik katsayıları.....	104
Çizelge 4. 19 Kırık Pencere suç modeli için regresyon katsayıları	105
Çizelge 4. 20 Kırık Pencere suç modeli için dolaylı etkiler	106
Çizelge 4. 21 Kırık Pencere suç modeli için toplam etkiler	106
Çizelge 4. 22 Önerilen model için hesaplanan belirlilik katsayıları.....	109
Çizelge 4. 23 Önerilen model için regresyon katsayıları	110
Çizelge 4. 24 Önerilen model için dolaylı etkiler.....	110

Çizelge 4. 25 Önerilen model için toplam etkiler.....	111
---	-----

İSTANBUL'DA SUÇU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İSTATİSTİKSEL MODELLENMESİ

Ömer BİLEN

Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı

Doktora Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ali Hakan BÜYÜKLÜ

Eş Danışman: Prof. Dr. Ayşe Nur ÖKTEN

Günümüzde özellikle metropol şehirlerde suç kaynaklı güvenlik sorunu en önemli kentsel sorunlardan bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemizde de en fazla suçun işlendiği şehirler metropol şehirlerdir. Suçun mekanizmalarının açıklanması amacıyla literatürde çok sayıda çalışmanın yapıldığı bir gerçektir. Ülkemizde özellikle suçun mekânsal dağılımını etkileyen özelliklerin tespiti için gerçekleştirilen çalışmaların yetersiz olduğu açıkça görülmektedir. 1900'lü yıllarda Chicago Okulu'nunda etkisiyle suçun işlendiği yerin özellikleri ile ilgili teoriler geliştirilmeye başlanmıştır. Bu tez çalışmasında suçun işlendiği yerin özelliklerini dikkate alan Bursik ve Grasmik'in Sistemik Kontrol teorisi ve bu teorinin modifikasyonları, kırık pencereler yaklaşımı, savunulabilir mekan yaklaşımı gibi teorilerin İstanbul için uygulanabilirliği path analizi kullanılarak test edilmiştir. Sonuç olarak İstanbul için en uygulanabilir modeller olarak kırık pencereler yaklaşımı ve savunulabilir mekan teorisinin ön plana çıktığı görülmüştür. Test edilen modellerde suç ve suç korkusunu en iyi açıklayan faktörler tespit edilmiştir. Bu faktörler kullanılarak suçlu açıklamada kullanılabilecek olan yeni bir suç modeli önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suç, Suç Modelleri, Suç Mekan İlişkisi, Path Analizi, Suç Haritalama.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ABSTRACT

STATISTICAL MODELLING OF FACTORS THAT INFLUENCE CRIME IN ISTANBUL

Ömer BİLEN

Department of Urban and Regional Planning

Ph.D. Thesis

Adviser: Prof. Dr. Ali Hakan BÜYÜKLÜ

Co-Adviser: Prof. Dr. Ayşe Nur ÖKTEN

At present time, security issues caused by crime are considered to be one of the most significant urban problems especially in metropolitan cities. In our country, the cities with the most crimes are metropolitan cities. It is a well-known fact that there are many studies conducted in an effort to explain crime mechanisms in literature. It is obviously seen that there are not sufficient studies on the features of spatial distribution of crime in Turkey. In 1900s, with the influence of the Chicago School, the theories on the features of crime scene locations started to be developed. In this dissertation, Bursik and Grasmik's Systemic Control Theory, which takes the features of crime scene locations into consideration, the modification of this theory, and theories such as Broken Windows Approach and Defensible Space Theory were tested for the applicability in Istanbul by using path analysis. It was found that Broken Windows Approach and Defensible Space Theory are the most applicable ones for Istanbul. In the models tested, factors which explain fear and fear of crime were determined. A new crime model was suggested for the explanation of crime by using these factors.

Keywords: Crime, Crime Models, Crime-Place Relation, Path Analysis, Crime Mapping.

YILDIZ TECHNICAL UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1 Literatür Özeti

Günümüzde globalleşen dünyada güvenlik sorunu metropol kentlerin önemli sorunlarından bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaklaşık 14 milyon nüfusu ile Türkiye'nin en büyük metropol kenti olan İstanbul'da yaşayan vatandaşlar için de güvenlik sorunu öne çıkan kentsel sorunlar arasında görülmektedir [1]. CNBCE için kentlerin yaşam kalitesi sıralamasını oluşturan Burak Mavi'nin bu tez çalışmasında kullanılması için izin vererek paylaştığı veri tabanındaki 2009 yılı suç istatistiklerine göre İstanbul Türkiye'de en çok suçun işlendiği şehirken bin kişiye düşen suç bakımından 48. sırada yer almaktadır.

Güvenlik sorununa sadece bir kentsel sorun olarak bakmak yanlıştır. Güvenlik aynı zamanda bireylerin en temel hakkıdır. Bu hakkın devlet tarafından sağlanması gerekir. Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'nin 3. maddesinde her insanın yaşama, özgürlük ve güvenlik hakkına sahip olduğu belirtilirken [2], Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından 1992 yılında kabul edilen Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu'nun birinci maddesinde de insanların, suçtan, gençlik suçluluğundan ve saldırganlıktan mümkün olduğunca arındırılmış şehirlerde yaşama haklarının olduğu beyan edilmektedir [3].

Kent güvenliğini tehdit eden en önemli sorunlardan bir tanesi suçtur. Suç, insanoğlunun varoluşundan günümüze kadar geçen sürede var olan ve bilimsel literatürde uzun zamandır farklı disiplinler tarafından farklı yaklaşımlar kullanılarak açıklanmaya çalışılan önemli bir sosyal olgudur. İnsanlık tarihinde ilk suç olarak Adem ve Havva'nın çocukları olan Habil'in, kıskançlık nedeni ile Kabil tarafından öldürülmesi karşımıza çıkarken ilkel çağlarda da mağara adamlarının kullanmış oldukları basit araç gereçlerinin çalınması olayları ilk suçlar olarak karşımıza çıkmaktadır [4]. Varlığı ilk insanlara kadar uzanan toplumsal bir sorun olan suçun bilim adamları tarafından ele alınması da oldukça eski tarihlere kadar uzanır. Suç üzerine kurulan teorilerin gelişimi incelendiğinde ilk suç teorilerine erken modern periyotta (1800'lü yılların başları) rastlanır [5]. Bu dönem itibari ile suç teorilerinin gelişimini incelediğimizde suçu; suçlunun fiziksel özellikleri, suçlunun psikolojik durumu, suçlunun sosyal ilişkileri gibi suçlu yönünden inceleyen teorilerin yanı sıra suçun işlendiği yerin sosyal, fiziksel özellikleri ve o yerdeki kamusal uygulamalarla açıklamaya çalışan teoriler olduğunu da görürüz. Bu tez çalışmasında temel olarak suçun işlendiği yerin özellikleri ile ilgilenen ekolojik temelli yaklaşımlar ele alınacaktır.

Suç, zamandan zamana, toplumdan topluma şekil değiştirebilen farklı şekillerde tanımlanabilen bir olgudur. Özellikle zamanla, bazı suçlar aynı kalırken bazı suçlar şekil değiştirmiş bazıları da yeni oluşmuştur. Suç her zaman insanların dikkatini üzerine çeken önemli bir olgu olarak kalmıştır.

Kent yaşamı üzerinde oldukça etkili olan ve en temel insan haklarından bir tanesi olan güvenlik hakkını etkileyen suç İstanbul'da da yerel yönetimin dikkatini İstanbul Finans Merkezi Projesi ile ilgili çalışma kapsamında çekmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü gerçekleştirdikleri ortak çalışmada, İstanbul'un gerek kentte yaşayan vatandaşlar, gerek yerli gerekse de yabancı turistler tarafından güvenli bir kent olduğunun algılanması için kentle ilgili aşağıdaki çalışmaların yapılmasının gerekli olduğu sonucuna varmışlardır [6];

- Suç korkusuna neden olan temel etkenlerin bulunması
- Güvenlikte medyanın psikolojik etkisinin minimuma indirilmesi
- Kentsel planlama ve çevresel özelliklerin iyileştirilmesi
 - Mahalle entegrasyonu ve sosyal çevrenin iyileştirilmesi
 - Kentsel düzenleme ve çevresel özelliklerin iyileştirilmesi
- Yerel güvenlik politikasının temel unsuru olarak mağdurların kollanması
- Evsiz, sokakta yaşayan ve madde bağımlılığı olan insanların topluma tekrar kazandırılması
- Turizm ve tanıtım çalışmalarında güvenli kent imajına ağırlık verilmesi
- Toplumsal güvenliğin ve trafik güvenliğinin maksimum seviyeye çıkarılması
- Trafik eğitim ve toplum bilinçlendirme çalışmaları
- Özürlülere yönelik gerekli altyapı düzenlemeleri sağlanarak yaya güvenliğinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi
- Birimler arası etkin koordinasyonun sağlanması
- Emniyet teşkilatının önleme faaliyetlerinin geliştirilmesi

yer almaktadır.

Bu hedefler incelendiğinde güvenlikle ilgili olarak yapılması gerekenler arasında suç ve suç korkusunun nedenlerinin belirlenmesi, sosyal ve fiziksel çevrenin iyileştirilmesi, emniyet teşkilatının önleme faaliyetlerinin geliştirilmesi başlıkları suçun önlenmesi için konulan hedefler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda suçun öneminin kavranması için bilimsel literatürdeki yerinin incelenmesi, kent ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerinin belirlenmesi gerekir.

Toplumsal yaşam için bu kadar önemli sonuçlar doğuran suçun önlenmesi İstanbul'da yaşayan vatandaşların en temel haklarından biridir. İstanbul ile ilgili suçla ilgili çalışmalar incelendiğinde suç istatistiklerini kullanarak şehrin içindeki suçun dağılımını inceleyen çalışmaların yok denecek kadar az olduğu söylenebilir. Suç istatistikleri kullanılarak kent içi farklılaşmayı inceleyen en önemli çalışma Ergun ve Yirmibeşoğlu tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada ilçe bazlı suç dağılımı, altı suç ve toplam suç kapsamında incelenmiştir. İlçeler fiziksel, ekonomik ve demografik karakteristiklerine göre kümelemişlerdir. Bu karakteristik özelliklerin birbirleri ve suç ile olan

korelasyonları incelenmiştir. Sonuç olarak suç oranları yüksek olan ilçelerin eski, şehir merkezine yakın ve alt sınıfın yaşadığı ilçeler olduğu belirlenmiştir. Suç ile incelenen değişkenler arasındaki ilişki verinin de izin verdiği ölçüde sadece korelasyon analizi ile incelenmiştir [7]. İFM altyapı komisyonu çalışma raporunda İstanbul’da dokuz suçun rakamsal dağılımlarının verildiği tablo incelendiğinde, 2005 yılına göre yaralama, evden hırsızlık ve dolandırıcılık suçlarının arttığı, incelenen diğer kasten öldürme, gasp, işyerinden hırsızlık, otomobil hırsızlığı, otomobilden hırsızlık, yankesicilik ve kapkaç suçlarının azaldığı görülmektedir. İstanbul için önemli sorun olarak ortaya çıkan suçlar ise sırasıyla evden hırsızlık, otodan hırsızlık, yaralama, otomobil hırsızlığı ve işyerinden hırsızlıktır [6]. Bu suçlar, yaralama hariç mülke karşı işlenen suçlardır. Bu rapor kapsamında incelenen diğer çalışmalar incelendiğinde suçun ya da suç korkusunun nedenlerinin belirlenmesini amaçlayan çalışmaların olmadığı, araştırmalarda frekans verilerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Urban age araştırmasında da 1013 kişi ile yüz yüze gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre, İstanbul’da yaşayanların %44’ü suç oranlarını, %36’sı ise güvenliği olumsuz değerlendirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Yine bu araştırmada insanların %74’ünün soygun ya da fiziksel saldırı ile karşı karşıya kalmaktan endişe ettiğini vurgulamakla birlikte bu oranın Londra’da %38, Sao Paolo’da %47 olduğu belirtilmiştir [8]. Bu rakamlar dikkate alındığında İstanbul için oldukça olumsuz bir güvenlik imajının söz konusu olduğu ortaya çıkmaktadır. Mitrani’nin yapmış olduğu çalışma, örnekleminin kapsamı ve örneklem içindeki cinsiyet dağılımı itibari ile İstanbul’u yansıtmadığı açıktır [9].

İstanbul için gerçekleştirilen suç araştırmalarının sayıca az olması ve bir sürekliliğin söz konusu olmaması suç önlenmesi için gerçekleştirilecek çalışmalara katkı sağlayacak girdilerin olmadığı en önemli göstergesidir. Bu konuda çalışmaların gerçekleştirilmesi yerel yönetimler için önemli bir görevdir zira “iyi planlanmış suç önleme stratejilerinin sadece suç ve suç kurbanlığını önlemediği ayrıca toplum güvenliğine ve ülkelerin sürdürülebilir kalkınmasına katkı sağladığına dair açık kanıtlar vardır. Etkin, sorumlu suç önleme çalışmaları bütün vatandaşların yaşam kalitesini arttırır. Suç önleme, suç problemlerine, insancıl ve daha maliyet etkin yaklaşım sunar” [10].

Yerel yönetimlerin suç önleme için gerçekleştirmeleri gereken planlama müdahaleleri

- Suç problemlerinin, onların nedenlerinin, risk faktörlerinin ve sonuçlarının özel olarak yerel düzeyde sistematik analizine,
- Özel yerel probleme ve içeriğe en uygun yaklaşımı belirleyen ve müdahaleleri uyarlayan bir plana,
- Verimli, etkin, sürdürülebilir uygun müdahaleleri ileten uygulama planına,
- Suçun nedenlerinin üstesinden gelebilecek mobilize kuruluşlara,
- İzleme ve değerlendirme sistemlerine

sahip olmalıdır.[11]

1.2 Tezin Amacı

Giriş bölümünde de belirtildiği üzere güvenlik en temel insan haklarından bir tanesidir. Buna paralel olarak Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu'na göre kentte yaşayanlar için de en önemli kentli haklarından bir tanesi olarak tanımlanmıştır. Yerel yönetimlerin elinde bulunan kent güvenliği ile ilgili çalışmaların sınırlılığı da dikkate alındığında bu tez çalışması ile İstanbul'da suç ile ilgili olarak yerel yönetim tarafından gereksinim duyulan

- İstanbul'da suçun kentsel problemler içindeki yerinin tespiti,
- İstanbul'da yaşayan bireylerin karşılaştıkları suç ve düzensizlik olaylarının belirlenmesi,
- İstanbul'da yaşayan bireylerin karşılaştıkları suç sayısı ile karşılaşılan suç sayısını etkileyen faktörlerin ve bu faktörlerin etki düzeylerinin belirlenmesi,
- İstanbul'da yaşayan bireylerin suç korkusu ya da diğer bir deyişle güven duygusu düzeylerinin ve bu düzeyleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi,
- İstanbul'da mahalle bazında suçun dağılımını etkileyen faktörlerin belirlenmesi
- Suç ile ilgili kurulmuş olan teorik modellerin İstanbul'a uygunluğunun test edilmesi,
- Alternatif bir suç modeli geliştirilmesi

hedeflenmiştir.

1.3 Hipotez/Orijinal Katkı

Bu tez çalışması kapsamında İstanbul’da suç ve suç korkusu için kullanılabilecek olan alternatif bir suç modeli geliştirilmiştir. Bu model fiziksel çevre kalitesi, sosyal çevre kalitesi, kamusal hizmet kalitesi ve düzensizlik değişkenini bir arada aynı model içinde kullanmaktadır. Bu özelliğinin yanısıra literatürdeki diğer modellere göre değişken sayısı az, daha sade ve anlaşılabilir olması nedeniyle iyi bir alternatif oluşturmaktadır.

Tez çalışmasında yer temelli suç teorileri kapsamında ele alınan modeller ve önerilen model vasıtasıyla test edilen hipotezler aşağıda görülebilir:

H1: Bireylerin suç korkusu, bireylerin suçla karşılaşma sıklığı arttıkça artar.

H2: Mahalle yapısının (sosyo ekonomik yapı – yerleşim süresi – mahallelinin ortak yönlerinin fazlalığı (sosyal homojenliği)) gelişmişliği arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H3: Mahalle sakinlerinin sosyal etkileşimi (birincil ve ikincil ilişki ağları – beşeri sosyal sermaye- dışsal kaynakların talebi vb.) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H4: Mahalledeki sosyal kontrol (yerel denetim - özel denetim) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H5: Mahalledeki kamusal denetim (polis hizmetlerinin iyi verilmesi) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H6: Mahalledeki fiziksel yapının sürdürülebilirliği arttıkça bireylerin yaşadıkları mahalledeki suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H7: Mahallede gerçekleşen düzensizliklerde meydana gelen artış karşılaşılan suç sayısının ve suç korkusunun artmasına neden olur.

1.4 Kapsam

Tez çalışması giriş bölümü ve sonuç bölümü haricinde toplam üç bölümden oluşmaktadır.

İkinci bölümde, suçun nedenlerinin açıklanması için üretilen yer temelli yaklaşımlar incelenmiştir. Özellikle yer temelli yaklaşımların gelişiminde bir dönüm noktası olarak sayılabilecek olan Chicago Okulu sosyal disorganizasyon teorisi temel alınarak bu teoriye getirilen eleştiriler yoluyla kurulan suç modellerinin gelişim süreci incelenmiştir. Bu kapsamda sosyal disorganizasyon yaklaşımına entegre edilebilecek olan Jane Jacobs'ın kaldırımların kullanımı ve güvenlik arasındaki ilişkiyi inceleyen yaklaşımı ile kamusal uygulamalar ve fiziksel çevrenin suç ve suç korkusu üzerindeki etkilerini araştıran kırık pencereler yaklaşımı ile Oscar Newman'ın savunulabilir mekan yaklaşımı ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, araştırma sorusu, hipotezler, araştırma alanı ve araştırma yöntemi ele alınmıştır. Bu bölümde araştırma alanı olan İstanbul'un suç bakımından incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular incelenmiştir. Test edilen suç modelleri uyum iyiliği kriterleri, suç / suç korkusunu açıklama oranları ve suç / suç korkusunu açıklayan değişkenlerin etki düzeyleri bakımından değerlendirilmiştir. Bu modellerden yola çıkılarak kurulan suç modeli de yine aynı kapsamda incelenmiştir.

Beşinci bölümde, elde edilen bulgular ışığı altında suç ve suç korkusunu etkilediği belirlenen değişkenler bağlamında suçun önlenmesi için uygulanacak politikalar değerlendirilmiştir.

1.5 Yöntem

Araştırma kapsamında araştırma yöntemlerinden kalitatif ve kantitatif araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Suç oranının yüksek olduğu mahalleri temsilen beş mahallenin muhtarı ile kalitatif araştırma yöntemlerinden odak grup toplantısı kullanılarak görüşülmüştür. Verilerin analizinde istatistik modelleme yöntemlerinden path analizi tekniği kullanılmıştır.

SUÇ TARTIŞMALARINDA YER TEMELLİ YAKLAŞIMLAR

Kent planlama, kent çevresinin tasarımı ve arazi kullanımının kontrolü ile ilgilenen teknik ve politik bir araçtır. Kent planlama mimarının bir dalı olmakla beraber mühendislikten sosyal bilimlere kadar birçok disiplini de içerisine alır. Planlamanın temel amaçları arasında kent sakinlerine güvenli, organize, hoşlanılabilir ev ve iş yaşamı sağlamak yer alır [12]. Bu amaçların kentsel yaşam kalitesinin sağlanmasını ifade ettiği açıktır.

Kamp vd. [13], toplumsal kopma, mahalle köhnemesi, artan araç trafiği, sosyo-ekonomik yoksunluk, refah, sağlıktaki eşitsizlikler, sağlık kurumlarının erişilebilirliğinin Avrupa Birliği ülkelerinin çoğu için önemli sorunlar olduğunu belirtmekte; bu açıdan, konut, mekânsal planlama ve yerel çevre kalitesinin Avrupa’da geliştirilecek yönetsel stratejiler için önemini vurgulamışlardır.

Türkiye’de de DPT tarafından hazırlanan 8. beş yıllık planda konut ve çevresindeki güvenlik ve yaşam kalitesi, planlamada hesaba katılması gereken etmenler olarak gösterilmiştir [14].

Suç literatüründe 21. yy. artık suçu işleyen kişilerin özellikleri yerine ilginin suçun işlendiği yerlerin özellikleri üzerine yoğunlaştığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Anselin vd.’lerine göre bu ilgi kaynağını suçun nedenlerini anlama perspektifinden alırken uygulamasını suçun indirgenmesi için etkin kriminal adalet müdahalelerinin geliştirilmesinde bulur [12-15]. Bu noktada; bu tez kapsamında incelenecek olan yer temelli yaklaşımların (YTY), suç teorilerinin içindeki yerinin

belirlenmesi önem kazanmaktadır. Erdoğan'ın [16] yapmış olduğu sınıflamaya göre suç teorileri ilk aşamada suçu inceleme şekilllerine göre,

- Süreçsel/Sosyal Psikolojik/Etiolojik (SSE): Kriminal eylemlerin özel nedenlerini inceleyen mekanla ilişkili olmayan; sosyal kontrol – stress, gerilim, kızgınlık ile mekanla ilişkili olan; alt kültür – diferansiyel birliktelik – sosyal öğrenme vb. yaklaşımlar
- Yapısal/Sosyolojik/Epidemiyolojik (YSE): Suçun dağılımındaki faktörleri inceleyen yaklaşımlar

olmak üzere ikiye ayrılmaktadır[16].

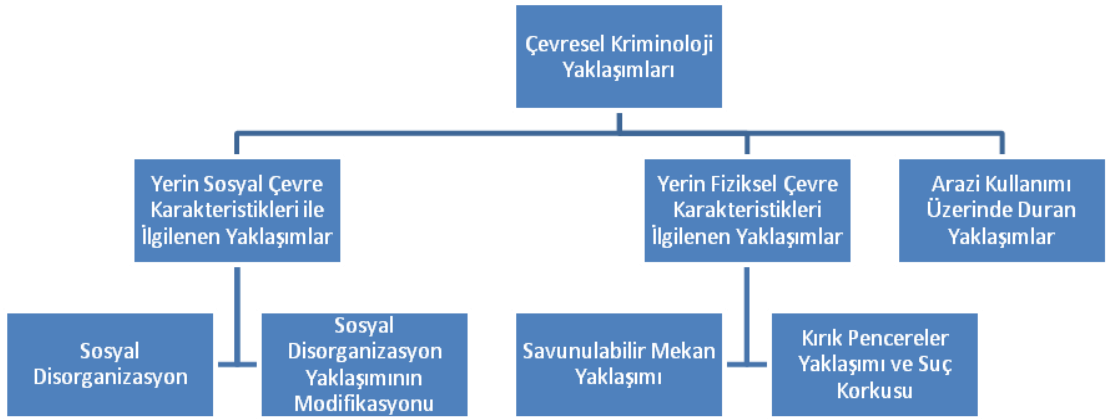
Bu genel sınıflamada YTY, suçu YSE yönden inceleyen yaklaşımlar arasında yer almaktadır. YSE yaklaşımlar ise bireysel özelliklerle ilişkili yaklaşımlar ve sosyal yapı teorileri olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. YTY, bu grup içerisinde sosyal yapı teorileri içinde bulunmaktadır. YTY, sosyal yapı teorilerinin ekolojik olmayan (Gerilim Teorisi, Kültürel Çatışma Teorisi) ve suç ekolojisi (Sosyal Disorganizasyon) sınıflaması içerisinde suçun zaman ve mekan içinde dağılımını inceleyen suç ekolojisi yaklaşımları grubunda yerini almaktadır [16, 17]. Bu çalışma kapsamında incelenecek olan teoriler bu hiyerarşik yapı içerisinde suç ekolojisi yaklaşımlarını oluşturan teoriler arasında yer almaktadır. Bu hiyerarşik yapılanma, suç ekolojisi yaklaşımına giden süreç Şekil 2. 1'de görölmektedir.

Şekil 2. 1 Yer temelli yaklaşımların suç teorilerinin hiyerarşik yapısındaki yeri
(Tez kapsamında üretilmiştir)

Suç ekolojisi olarak adlandırılan YTY, literatürde yer kriminolojisi ya da çevresel kriminoloji başlıkları altında da karşımıza çıkmaktadır.

Bu tez kapsamında kullanılacak olan çevresel kriminoloji yaklaşımları; suçun nedenlerini incelemeleri bakımından yerde yaşayan topluluğunun sosyal çevre karakteristikleri ile yerin fiziksel çevre karakteristikleri ve arazi kullanımı üzerinde yaklaşımlar olarak 3 ana başlık altında gruplandırılmıştır. Bu yaklaşımlar Şekil 2. 2’de görülmektedir.

Şekil 2. 2 Çevresel kriminoloji yaklaşımlarının sınıflandırılması (Tez çalışması kapsamında türetilmiştir)

Suçun nedenlerinin belirlenmesi için kullanılan bu yaklaşımlar, teorik çerçevenin incelendiği alt bölümlerde de görüleceği üzere sosyal yapıyı, fiziksel çevre karakteristiklerini ve bu yaklaşımların aynı zamanda suç korkusu sorununu da teorik modellerine ekledikleri görülmektedir. Bu nedenle bu yaklaşımlara değinilmeden önce suç ve sapma kavramlarının tanımları verilecektir ve suçun ölçümü ile ilgili sorunlar tartışılacaktır.

2.1 Suç ve Sapma Kavramları

Suç, insanoğlunun yaşamının başlamasından itibaren var olan zaman ve mekana göre veya yorumlayanın bakış açısına göre farklı tanımlar yapılan ya da farklı şekillerde karşımıza çıkan bir olgudur. İnsanlığın geçmişi kadar eski olan bu olgu, bilimsel literatürde de önemli bir yer tutmaktadır. Suç, sadece bilim adamları için değil aynı zamanda diğer insanlar için de her zaman ilgi konusu olmakla beraber konu ile ilgili romanların yazıldığı, televizyon dizileri ve programlarının yapıldığı, filmlerin çekildiği ve hatta televizyon kanallarının kurulduğu görülmektedir.

İnsanlar gerek suç olayı ile karşılaşarak ya da başkalarının deneyimlerini duyarak ya da medya yolu ile sürekli olarak suç konusunda uyarılmaktadırlar. Bu ilginin nedeni olarak, temel insan gereksinimlerinden olan güvenlik ihtiyacı gösterilebilir. Maslow'un (1987) insan ihtiyaçları hiyerarşisinde güven ve emniyet, Leighton'ın (1959) temel mücadele edilen hassasiyetlerinde fiziksel güvenlik, Cantril'in (1965) insan sorunlarının

yapılarında emniyet ve düzen, Steele (1975)'de ise barınma güvenlik başlıklarının yer alması [18] suç kavramının insan hayatında önemli ve incelenmeye değer bir konu olduğunu göstermektedir.

Macionis ve Plummer [5], bilimsel literatürde suç üzerine kurulan teorilerin gelişimini göstermiş oldukları tabloda, ilk suç teorilerinin erken modern periyoda kadar uzandığını ifade etmektedirler. Akıncı [4] ise ilk suç olarak Adem ve Havva'nın çocukları olan Habil'in kıskançlık nedeni ile Kabil tarafından öldürülmesini gösterirken, ilkel suçlara mağara adamlarının kullanmış oldukları basit araç gereçlerinin çalınmasını örnek göstermektedir. İlk çağlardan itibaren sürekli olarak gelişen insan toplumunda bilim ve teknolojiye ilerlemelerin de etkisiyle suç olarak tanımlanan olayların da şekil değiştirdiği görülmektedir. Bazı suçlar aynı kalırken bazı suçlar şekil değiştirmiş bazıları da yeni oluşmuştur. Suç kavramı incelenirken sosyoloji kitaplarında [5, 19] öncelikle sapma ya da sapkınlık kavramının verildiği sonradan suç kavramının incelendiği dikkat çekmektedir [5, 19]. Suç kavramının oluşabilmesi için toplum içinde bir sapıcı davranışın ortaya çıkması gerekir. Yalnız tüm sapıcı davranışlar suç olarak ele alınmaz. Bunun için öncelikle sapma kavramının tanımını vermek gereklidir. Sapma kavramının tanımı daha açıklayıcı olacağı düşünüldüğü için ilk olarak istatistik literatüründen faydalanarak verilecektir. İstatistiksel açıdan sapan değer diğer gözlemlerden ya da diğer veri grubundan uzakta kalan değer olarak tanımlanabilir [20]. Toplumu da bir veri grubu ya da gözlemler kümesi olarak düşündüğümüzde toplumdan tutum ve davranışları bakımından farklılaşan bireylerin sapma gösterdikleri söylenebilir.

Yukarıda söz edilen sosyoloji kitaplarında sapkınlık; sağlık, dinsel, cinsel vb. kültürel normlara karşı insanların tepkisi olarak, suç ise sapkınlığın ayırıcı bir kategorisi olarak tanımlanmaktadır. Tüm sapkınlıklar suç değildir. Bir sapkınlığın suç olarak sayılabilmesi için toplumun formel olarak kabul ettiği kriminal hukuka aykırı olması gerekir.

Mc Laughlin ve Muncie [21]'e göre sapma toplumun kültürel olduğu inanılan kurallarından, etiklerinden, standartlarından ve beklentilerinden sapan sosyal davranışları, uygulamaları, eylemleri, hareketleri, tutumları, inanışları, stilleri veya statüleri tanımlamak için kullanılan yirminci yüzyıl sosyolojik kavramıdır. Suç ise tek başına var olan bir kavram değildir. Suçun yapısı çeşitlidir, tarihsel olarak görelidir ve

sürekli olarak tartışmaya açıktır. Suç nedir sorusunun cevabı yapısal bileşenlerine göre verilmesi gerekirken yapılan tanımlar bulunulan teorik pozisyona göre de farklılık gösterir [21].

O'Brien ve Yar [22], kriminolojik tartışmada suç ve sapma kavramlarının sıklıkla tandem olarak veya karşılıklı olarak değiştirilerek kullanıldığını belirtmektedir. Buna ek olarak her ne kadar karşılıklı olarak ilişkili olsa da bu iki kavramın farklı kategoriler olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgular [22]. Yazarlara göre suç, formel olarak yasaklanan ve kriminal yasaca cezalandırılan davranışları gösterirken sapma, informel sosyal normların veya kuralların ihlal edilmesine karşılık gelen davranışları ifade eder.

Walklate [23], bir amerikan kriminologunun suçun 3 adet belirleyici elementinin olduğunu ifade eder [23]:

- Zarar (doğa, şiddet, işlenilen eylemin kapsamı, ve/veya kendisine karşı suç işlenen mağdurun türü)
- Sosyal anlaşma veya konsensüs (kurbanın zarar gördüğüne dair sosyal anlaşmanın kapsamı)
- Kurumsal toplumsal cevap (işlenilen eylemin suç olup olmadığını tanımlayan bir yasanın olup olmadığı ve bu yasaların nasıl güçlendirilebileceği)

Walklate [23] aynı zamanda suç tanımı için farklı anlayışlar adlı tablosunda yasal bakımdan, sosyal bakımdan, insancıl bakımdan, sosyal yapısalcı bakımdan olmak üzere 4 ana başlıkta suç tanımlar [23].

- Legal: Suç kriminal kodla yasaklanan davranıştır.
- Sosyal: Sosyal normları ihlal eden (kriminal yasayı da ihlal edenleri içeren) davranıştır.
- İnsancıl: Temel insan haklarını yok sayan bireylerin kurumların veya devletlerin davranışdır. (Bunlardan bazıları temel insan hakları yasalarınca kutsal sayılır ancak kriminal için olmazsa olmaz değildir.)
- Sosyal yapısalcı (constructionist): Güçlünün temsilcileri ve aktiviteleri yolu ile kriminal olarak tanımlanan davranıştır. (Neyin kriminal olup olmadığının yansıtıldığı ve daha genel olarak hangi eylemin yasal kodla gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği)

Tanımlardan da görüleceği üzere suçun tanımının kullanılan yaklaşıma göre farklılaştığı açıktır. Bu tez çalışması kapsamında suç olarak değerlendirilecek olan davranışlar yasalar yolu ile suç olarak tanımlanmış olan davranışlardır.

2.2 Sosyal Çevre, Fiziksel Çevre ve Kamu Uygulamaları Temelli Yaklaşımlar

Çevresel kriminoloji yaklaşımlarının gelişiminin başlangıcı sayılan çalışmalar suç istatistiklerinin toplanmasına ve yayınlanmasına dayanır. 1833 yılında Guerry tarafından Fransa'nın ahlak istatistikleri üzerine yayımlanan makale [24] ve Quetelet tarafından 1842 yılında Fransa'da toplanan suç istatistiklerinin suç analizinde kullanılmaya başlanması, suç istatistiklerinin kullanılmaya başlamasına öncülük eden çalışmalardır [25]. 1920-30'lu yıllarda ise Chicago Okulu öncülerinden olan Robert Park ve Ernst Burgess tarafından sosyal ekoloji ya da ekolojik kriminoloji okulu kavramının geliştirilmesi ile birlikte ekolojik çalışmalar başlamıştır. Yine Chicago Okulu öncülerinden olan ve ekolojik yaklaşımın savunucularından Clifford Shaw ile Henry McKay'ın gençlik suçluluğu çalışmalarında konsantrik bölge yaklaşımını kullanarak şehirdeki suçun alt bölgeler itibari ile dağılımının incelemeleri ile bu dağılımdaki farklılaşmaları bölgelerin özellikleri ile ilişkilendirmeleri de geleneksel yaklaşımın önemli çalışmaları arasında yer almıştır [26]. Sosyal disorganizasyon teorisi, literatürde sıklıkla eleştirilen ve yeni eklemeler yapılarak geliştirilen bir teoridir. Bu nedenle bu bölümde sosyal disorganizasyon teorisine dayanarak geliştirilen yeni modeller ve yaklaşımlar incelenecektir.

2.2.1 Kentin Toplumsal Yapısı ve Suç İlişkisi

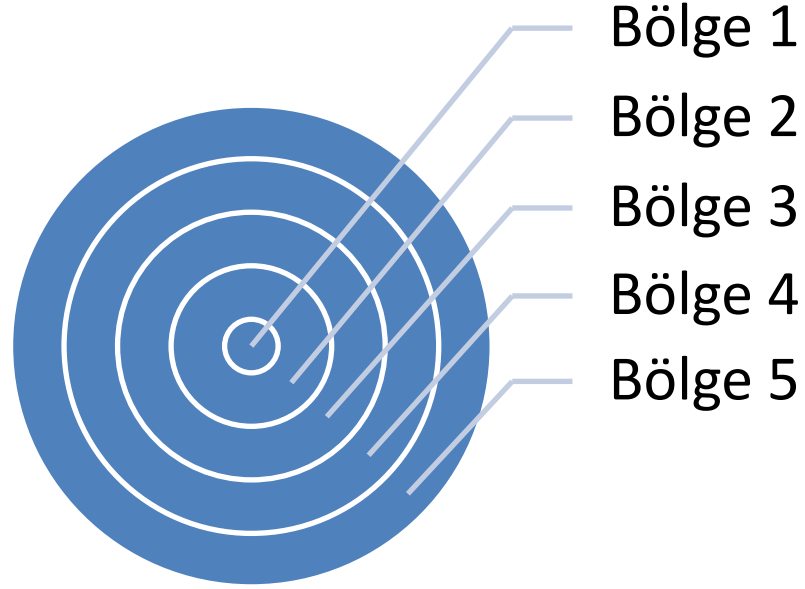
Sosyal disorganizasyon kavramının kaynağı, Chicago Okulu tarafından 1920 ve 1930'lu yıllardaki gerçekleştirilen sosyolojik çalışmalara dayanır. Chicago Okulu tarafından geliştirilen bu kavram, sonraki kriminoloji çalışmalarının ve sapma sosyolojisinin gelişimine de katkı sağlamıştır. Sosyal disorganizasyonla ilgilenen teorisyenler şehrin sosyal ekolojisi ile ilgilenmektedirler [27]. Sosyal disorganizasyon teorisi literatürde sıklıkla kullanılan ve eksik yönleri tartışılarak geliştirilen bir teoridir.

Amerikan şehirlerinde endüstrileşmenin meydana getirdiği değişim Ernest Burgess'ün dikkatini çekmiştir. Burgess'e göre modern toplumun önündeki en önemli problemi

şehirlerin büyümesidir. Makine endüstrisinde meydana gelen büyük değişim, kırsal yaşamdan kent medeniyetine geçişi hızlandırmış ve sosyal yaşam üzerinde önemli etkiler meydana getirmiştir. Tamamen Amerikan karakteristiklerine uygun olan gökdelenler, alışveriş mağazaları, günlük gazeteler ve sosyal iş modern yaşamın birer unsuru olarak toplumun karşısına çıkmıştır. Sosyal yaşamda meydana gelen bu önemli değişimler Amerikan şehirlerinin karşısına boşanma, suçluluk, sosyal huzursuzluk gibi sosyal problemler çıkarmıştır. Bu sorunların ortaya çıkmasındaki en önemli neden şehirlerin fiziksel büyümesi ve yayılmasıdır. Burgess, Chicago şehrinin büyümesinin tek merkezli çemberlerden oluşan beş konsantrik bölge oluşturduğunu belirterek, her bölgenin kendine ait karakteristiklerinin olduğunu vurgulamıştır. Bu bölgelerin çizimi Şekil 2.3'te [28] ve karakteristik özellikleri aşağıda Çizelge 2.1'de [29] görülmektedir]:

Çizelge 2. 1 Konsantrik bölgelerin özellikleri

Bölge	Özellik
Bölge I	Perakende, finansal, rekreasyonel, kamu ve politik merkezlerin bulunduğu merkezi iş alanıdır. Şehir merkezinin gökdelenleri ve kanyon benzeri sokakları müşteriler, memurlar ve ofis işçileri ile doludur. Çok az insan ikamet eder.
Bölge II	Geçiş bölgesi. Değişimin hızla gerçekleştiği dokular arasındaki alan. Bu bölgede gecekondulu ve yarı gecekondulu tipi yerleşim bölgeleri bulunabilir.
Bölge III	İşçi evlerinin bölgesi. Bu bölge merkezi iş alanı bölgesini çevreleyen fabrika kuşağının ötesinde yer alır. İşçiler için çalışma alanlarına yürüyerek ulaşılabilir mesafededir.
Bölge IV	İlk 3 bölgeye göre daha iyi bir yerleşim alanıdır. Bu alanda orta sınıf yaşar ve kolej eğitimi almadılarsa da lise eğitimi almış olma olasılıkları yüksektir.
Bölge V	İşine aracı ile gidip gelenlerin yaşadığı banliyö bölgelerini kapsar.

Şekil 2. 3 Şehrin bölgesel teorisinin haritası

Her bir alt bölge içerdiği yaşam tarzları bakımından incelenebilir. Bu inceleme etnografik araştırmalar ya da istatistiksel kayıtlar vasıtasıyla gerçekleştirilebilir. Bu tarz çalışmalarla şehir alt bölgeleri suç oranları bakımından incelenebilir. Her ne kadar suçun ve sapmanın ölçümüyle ilgili ciddi sorunlar söz konusu olsa da Chicago Okulu'nun bulgularına göre geçiş bölgesi suç oranları bakımından ayırt edicidir [29].

McKenzie'ye göre şehir içinde sürekli bir hareketlilik ve değişim söz konusudur. Bu değişim ve hareketlilik iki biçimde gerçekleşir. İlk değişim arazi kullanımı ile ilgili olup yerleşim alanının iş alanına dönüşmesini ya da iş alanının endüstri alanına dönüşmesini ifade eder. İkinci tür değişim ise mahalle sakinlerinin ırksal ve ekonomik yapısında meydana gelen değişimdir. Bu sürekli yer değişimlerinin altında yatan önemli nedenler arasında:

- Ulaşım biçimlerinde ve rotalarında meydana gelen değişimler,
- Fiziksel yıpranma veya kullanım veya moda değişimlerinden sonuçlanan eskime,
- Kamu veya özel sektöre ait çekici veya itici anlamlılığa sahip yapıların, binaların, köprülerin, kurumların inşası,
- Yeni tip endüstrilerin kurulması veya var olan endüstrilerin organizasyonlarının değiştirilmesi,

- Gelirin yeniden dağılımına neden olacak olan ekonomik temeldeki değişimler ve bu değişimler nedeniyle yerleşim değişimine gereksinim duyulması,
- Şehrin belirli yerlerinde oluşan emlak piyasaları

yer alır [30].

Şehir içinde meydana gelen gerek fiziksel gerekse de sosyal değişimlerin sonucunda ortaya çıkan önemli problemlerden bir tanesi de suçtur. Chicago Okulu'nun suça bakış açısı Tierney (2006) tarafından aşağıdaki şekilde belirtilmektedir [31]:

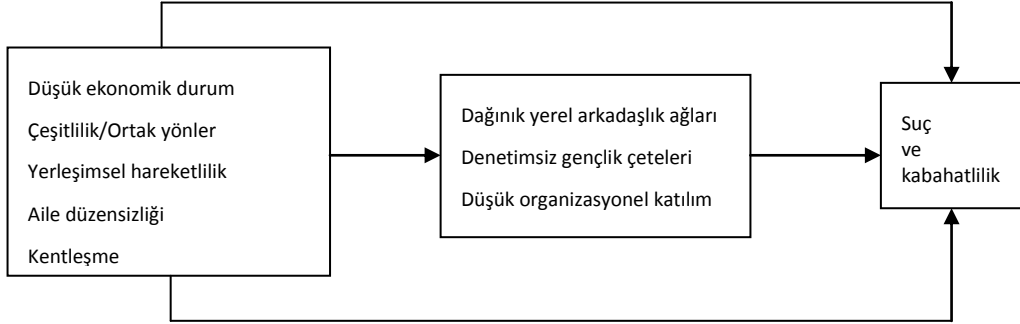
- Suç ve suç oranları sosyal gerçektir. Bireyin biyolojik veya psikolojik özellikleri ile açıklanamaz.
- Suç, aile ve topluluk temelli bağların zayıflaması vasıtasıyla, sosyal disorganizasyonla ilişkilidir. Sosyal entegrasyonun düşük düzeyde gerçekleşmesi, yüksek suç oranları ile ilişkilidir.
- Suçun nedeni patolojik olarak görülen belirli mahallelerde yaşayan insanlar değil, o mahallelerdeki sosyal yaşamdır. Suçlu davranış, normal olmayan bir duruma karşı gösterilen normal bir davranış olarak görülür. İyimser olarak yaklaşırsa suçlu davranış hızlı sosyal değişim evrelerinde ortaya çıkan geçici bir gerçek olarak görülür.
- Sosyal Darwinizm'e dayanılarak adaptasyonun evrimsel sürecinin bir parçası olarak görülür.
- Toplumda belirli miktarda gerçekleşen suç kaçınılmazdır ve bu durum toplum için tehlike oluşturmaz.
- Şehrin yüksek yoğunluklu suç alanlarındaki sosyal organizasyonun geliştirilmesi için devlet müdahalesi olmalıdır.

Chicago Okulu'nun yaklaşımına göre suçluluğun birincil sebebi sosyal faktörlerdir. Bütün açıklamalar suçluluktaki kişisel ve durumsal etkileri değerlendirse de baskın faktör sosyal yapıdır. Toplumun yapısı ve kurumlarının düzensizlik içinde olduğu varsayılır. Sosyal faktörler suçluluğu kontrol eder. Bu faktörler durağanlığını kaybederse gençlik grupları sapkın ayartmalara karşı direnç gösteremezler. Sosyal yapının durağanlığında meydana gelen erozyonun alt sınıflar arasında olduğu vurgulanır. Bu varsayımın yapılma nedeni bu teorinin işçi sınıfı ve alt sınıfa ilişkin suçlu açıklamaya çalışmasıdır. Bu sınıflarda suçluluğun yüksek olduğu teori tarafından

savunulmaktadır. Bunun nedenleri arasında yürütülen çalışmalarda polis ve mahkeme kayıtlarının kullanılması yatmaktadır [32].

Chicago Okulu tarafından suçun nedenlerini açıklamak üzere yürütölmüş olan bir diğör önemli çalışma da Shaw ve McKay tarafından 1942 ve 1969 yıllarında yürütölen “Juvenile Delinquency and Urban Areas” adlı çalışmadır. Bu çalışmaya göre toplumdaki sosyal organizasyonun bozulmasına neden olan yapısal faktörler düşük ekonomik durum, çeşitlilik ve yerleşimsel hareketliliktir [33].

Sampson ve Groves [33], gerek Chicago Okulu’nun gerekse de yaptıkları çalışmaya kadar geçen sürede gerçekleştirilen çalışmaların sosyal disorganizasyon teorisinin gerçek anlamda bir testini gerçekleştirmediklerini savunmaktadırlar. Sosyal disorganizasyon teorisinin gerçek anlamda test edilememesinin nedenlerini iki gerekçe ile açıklamaktadırlar. Birinci gerekçeleri incelenen medyan gelir, ırksal kompozisyon ve yerleşimsel hareketlilik gibi bağımsız değişkenlerin öncöl çalışmalar için yeterli olmalarına karşın, teorisinin testi ve durulaştırılması için yeterli olmadığıdır. Teorisinin gerçek anlamda test edilememesinin nedeni teorisinin yetersizliğinden değil ilgili datanın eksikliğinden kaynaklanmaktadır. İkinci gerekçe ise analizlerde kullanılan kurumsal datanın tezin araştırma yöntemi bölümünde de üzerinde durulacak olan eksiklikleridir. Sampson ve Groves bu sorunlardan dolayı çalışmalarında kurumlardan elde edilen suç datası yerine beyana dayalı suç datasının 10905 denekten toplandığı British Crime Survey datasını kullanmışlardır. Bu datayı kullanarak şekildeki nedensel modeli ağırlıklandırılmış en küçük kareler regresyon modelini kullanarak test etmişlerdir [33]. Test edilen modelde düşük ekonomik durum, çeşitlilik/ortak yönler, yerleşimsel hareketlilik, aile düzensizliği ve kentleşme, suç ve kabahatliliğin hem doğrudan hem de dolaylı olarak etkileyeni olarak ele alınmaktadır. Dolaylı etki ise dağınık yerel arkadaşlık ağlarının, denetimsiz gençlik çetelerinin oluşumunun ve düşük organizasyonel katılımın meydana gelmesine sebep olması ile gerçekleşmektedir [33]. İlgili model Şekil 2.4’te görölebilir.

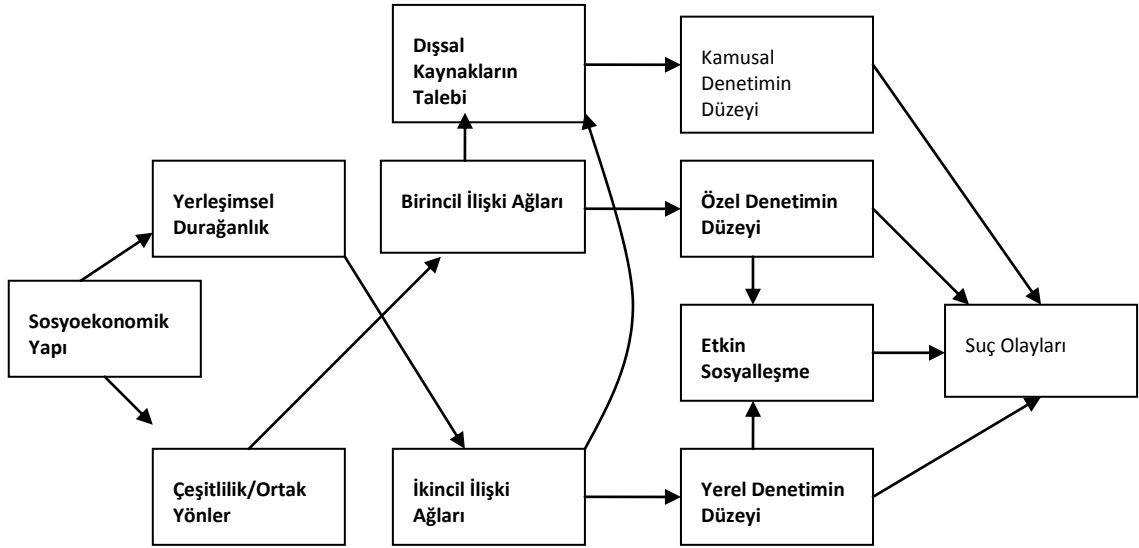
Şekil 2. 4 Sampson ve Groves tarafından test edilen nedensel model

Veysey ve Messner [34], Sampson ve Groves'un şekilde verilen modelini 238 İngiliz mahallesi için suç ve yapısal toplum karakteristikleri arasındaki ilişki üzerinde sosyal disorganizasyon değişkenlerinin aracılık etkilerini kovaryans yapı modellemesi (LISREL) kullanarak test etmişlerdir. Aracı değişkenlerin anlamlı etkilerinin olduğunu gözlemlemişlerdir [34].

Rodney [35], ise Chicago Okulu'ndan Norman Hayer'in Garfield Ortaokulu'nun etrafında bulunan bölgede yapmış olduğu çalışmadan yola çıkarak sosyal disorganizasyon teorisini eleştirmektedir. Rodney'e göre 1934 yılında incelenen bölgede genellikle okuma yazma bilmeyen, Sicilya kökenli vasıfsız işçilerin yaşamaktadırlar. Bölgedeki işyerleri boş ya da işlevsiz halde iken konutlar da yıpranmış durumdadır. Bu dönemde bu bölge yüksek suç alanı olarak dikkat çekmiştir. Rodney bölgeyi incelediği dönemde İtalyan nüfusun tamamen bölgeyi terk edip yerine zenci nüfusun gelmesine karşın, bölgenin hala birincil suç alanı olduğunu belirtmiştir. Nüfusundaki bütüncül değişime karşın bölgenin hala suç alanı özelliğini korumasının altında yatan nedenin kişilerin özelliklerinden değil yerin bazı özelliklerinden kaynaklandığını iddia ederek Chicago Okulunun tezlerini geliştirerek 30 önermenin yer aldığı bir yaklaşım geliştirmiştir [35].

Shaw ve McKay sosyal disorganizasyon ile gençlik kabahatliliği arasındaki nedensel ilişkiyi açıkça ortaya koyamamıştır. Bununla beraber çalışmalarının değişik bölümlerinde gerilim, kültürel çatışma ve kontrol teorilerini dikkate almamışlardır.

Bursik ve Grasmick [36] suçun temel sistemik modelinde sosyal yapı ile birlikte birincil ve ikincil ağları, kamusal ve özel kontrolü dikkate almıştır. Modelde ırksal/etnik çeşitlilik olarak tanımlanan faktör çeşitlilik ve ortak yönler olarak yeniden adlandırılmıştır. Bu model Şekil 2.5'te görülmektedir[36].

Şekil 2. 5 Bursik ve Grasmick'in Suçun Temel Sistemik Modeli

Model incelendiğinde, modelin birbirini takip eden 4 ana bölümden oluştuğu açıkça görülmektedir.

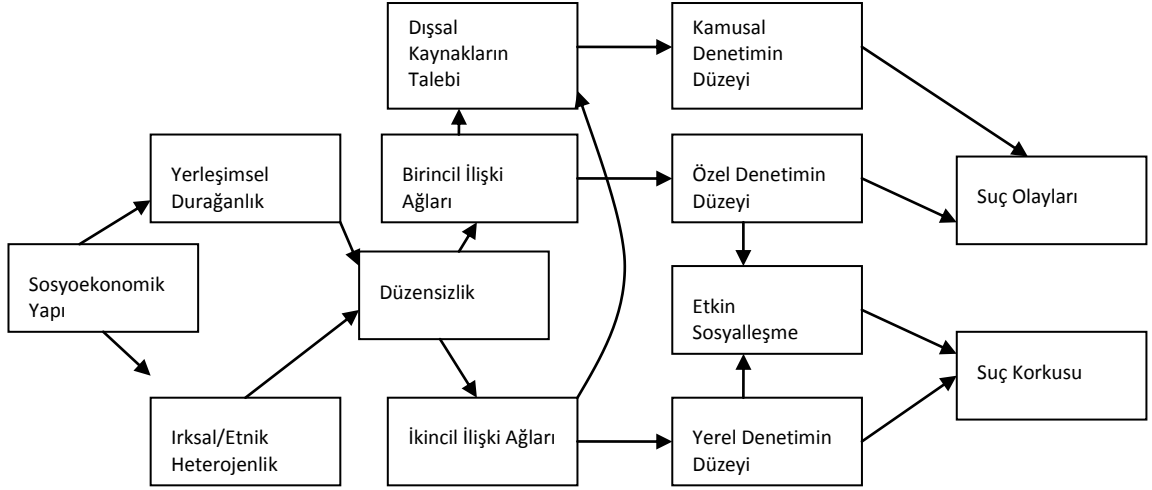
- Mahalle yapısı: Sosyoekonomik yapı - Çeşitlilik/Ortak yönler- Yerleşimsel durağanlık
- Mahalle etkileşimi: Dışsal kaynakların talebi - Birincil ilişki ağları - İkincil ilişki ağları - Etkin Sosyalleşme
- Sosyal kontrol: Kamusal denetim - Özel denetim - Yerel denetim
- Suçun gerçekleşmesi: Suç olayları

Modele göre; mahalle yapısı mahalle etkileşimini doğrudan etkileme, mahalle etkileşiminin de önleyici aktiviteleri doğrudan etkileme yolu ile suç olaylarının gerçekleşmesini etkilediği söylenebilir. Diğer bir deyişle, suç olaylarının gerçekleşmesi mahalle yapısından, mahalle etkileşimi ve sosyal kontrol değişkenleri vasıtasıyla etkilenir. Mahalle yapısındaki hızlı değişimler ve mahalle ekonomik düzeyinin gerilemesi mahalle etkileşimini olumsuz olarak etkiler. Mahalle etkileşiminin olumsuz

etkilenmesi sosyal kontrolün ve azalmasına neden olarak suç olaylarının artmasına neden olur.

Bursik ve Grasmick [36] yine çalışmasında sosyal disorganizasyon yaklaşımında bulunan bir eksikliği daha gidermiştir. Sosyal disorganizasyon yaklaşımında suçluların mekânsal dağılımına dikkat edilmektedir. Yani suçlu üreten mekan yaklaşımı söz konusudur. Bursik ve Grasmick kriminal davranışa fırsat tanıyan mahalle karakteristikleri ve suç korkusu konuları içinde ayrı bir başlık açmıştır. Suça fırsat tanıyan mahalle karakteristikleri konusu incelenirken rutin aktiviteler yaklaşımı temel alınmış ve Oscar Newman'ın (1972) savunulabilir mekan yaklaşımının önemi vurgulanmıştır [36]. Bu durum sosyal disorganizasyon yaklaşımına önemli bir katkı sağlayarak sakinlerin aktiviteleri ve fizik mekanın özelliklerinin de suçun önlenmesi bakımından önemli olduğunu göstermektedir. Ancak bu çalışmada suçun mahallede işlenmesinde sosyal yapı özellikleri ile birlikte fizik mekanın etkisi ölçülmemiştir. Bu tez çalışmasında sosyal disorganizasyon yaklaşımına yapılan bu katkıdan yola çıkılarak sosyal karakteristiklerin yanı sıra fiziksel karakteristiklerinde suç ve suç korkusu üzerindeki etkileri ölçülecektir.

Snell [37], Bursik ve Grasmick'in mahalle kontrol teorisini test ettiği çalışmasında Bursik ve Grasmick'in oluşturduğu modele düzensizliklerin de etkisini ekleyerek modeli geliştirmiştir [37]. Düzensizlikler, sosyal düzensizliklerin yanı sıra fiziksel düzensizlikleri de içermekte olup fizik mekan etkisini bir miktarda olsun modele dahil etmiştir. Bu model Şekil 2.6'da görülmektedir.

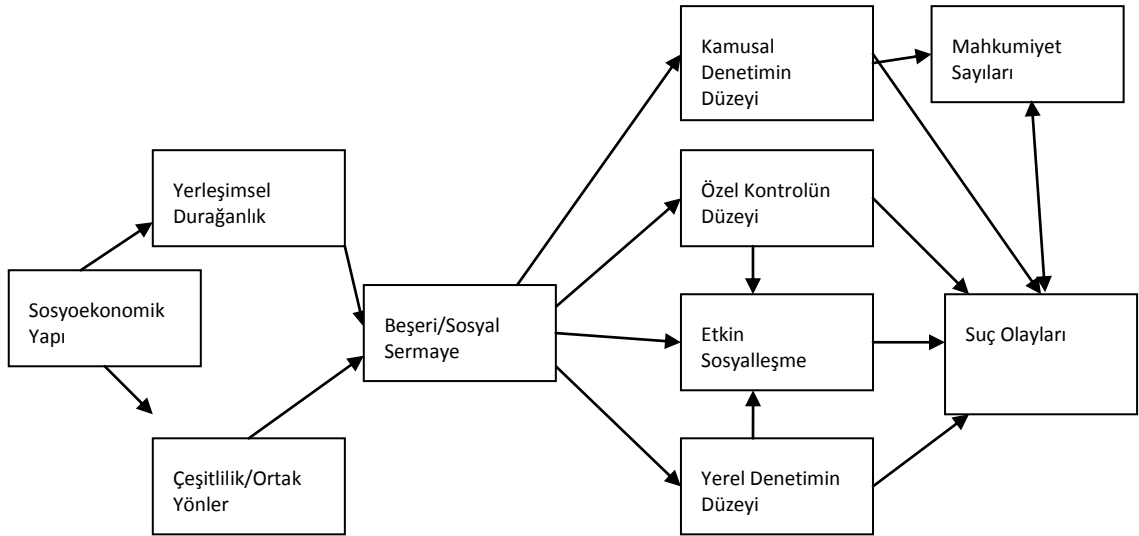

Şekil 2. 6 Clete Snell'in Bursick ve Grasmick'in Modelini Modifikasyonu

Snell'in oluşturduğu yeni modelde Bursick ve Grasmick'in modeline göre suç korkusu bağımlı değişken olarak modele eklenmiştir. Etkin sosyalleşme ve yerel denetimin düzeyi değişkenlerinin suç olayları üzerindeki etkisi kaldırılarak bu değişkenlerin etkileri suç korkusu değişkeni üzerine aktarılmıştır.

Sosyal yapı ile suçu ilişkilendiren yaklaşımlar incelendiğinde sosyal ağların etkisinin yanısıra sosyal sermayenin de etkisinin ölçüldüğü görülmektedir. Hawdon ve Ryan'a [38] göre, temel ekolojik modelde sosyal sermayenin içerilmesinin yapısal koşullarla suç oranları arasındaki nedensel mekanizmaların ilişkilendirilmesine katkı sağlayacaktır [38].

Rose ve Clear [39], Bursick ve Grasmick'in suçla ilgili oluşturduğu temel sistemik modeldeki mahalle etkileşimini oluşturan değişkenler yerine beşeri/sosyal sermaye değişkenini monte etmiştir [39]. Sosyal sermaye bu modele eklenirken modelden birincil ve ikincil ağlar ve dışsal kaynakların talebi çıkarılmıştır. Bir başka deyişle sosyal sermaye, birincil ve ikincil ağların yerine alternatif olarak kullanılmıştır. Rose ve Clear'ın modele eklediği diğer değişken de mahkumiyet sayılarıdır. Mahkumiyet sayıları; suç olayları ile çift yönlü etkileşimli olarak, kamusal denetimin düzeyinden etkilenen bir bağımlı değişken olarak modele eklenmiştir. Bu model Şekil 2.7'de görülmektedir.

Şekil 2. 7 Suç kontrolü, Sosyal düzensizlik ve suçun nonrekürsif modeli

Martin'e [40] göre, birçok çalışmanın Shaw ve McKay'ın ekolojik yaklaşımını düşük sosyo ekonomik statü, yerleşimsel durağanlık ile sosyal disorganizasyonsuzluk arasında ilişki kurarak analiz etmektedir. Ancak yakın dönemlerdeki çalışmalar incelendiğinde fakirlik, yerleşimsel durağanlık, enformel sosyal kontrol ve suç oranları arasındaki ilişkiler için daha kompleks modeller kurulmaktadır. Enformel sosyal kontrol göstergeleri olarak sosyal sermaye, toplumsal organizasyon ve kolektif fayda gibi yeni ilgi alanları da incelenmektedir. Kolektif fayda, sosyal sermaye ve sosyal kohezyon gibi komşular arasındaki karşılıklı güveni, birbirlerinin çocukları ile ilgilenmeyi ve kamusal düzenin sürdürülmesini ifade eder [40].

2.2.2 Güvenlik Açısından Sokakların Kullanımı ve Canlılığı: Fizik Mekan Özellikleri ve Kamusal Uygulamanın Etkileri

Jane Jacobs'ın sokakların kullanımı ve işlevselliğini temel aldığı yaklaşımı, fiziksel karakteristiklerle ilgili uygulamaların başlangıcı olarak kabul edilmektedir.

Jane Jacobs "The death and Life of Great American Cities" adlı kitabında sokakların, sakinler ve dışarıdan gelenler tarafından aktif kullanımının ve işyerlerinin sokakta bulunmasının güvenlik açısından önemli olduğunu vurgulamıştır [41].

Wendt'e göre Jane Jacobs savaş sonrası Amerikan kentsel yenilemesinin yıkıcı sonuçlarına tepki vermektedir. Jacobs Ortodoks olarak tanımladığı şehir planlama ve yeniden inşa etmeyi doğrudan eleştirmektedir. Bu eleştiri, Amerikan planlaması için bir

dönüm noktasıdır. Jacobs'a göre yaşanabilir şehirlerin kurulması için en iyi fikirler, master planlardan ya da tümünden gelimli teorilerden ziyade, şehir yaşamının yakından gözlemlenmesiyle üretilir. İşte bu yaklaşım 1960'lar itibari ile Amerikan plancılarının ve şehir sakinlerinin şehirleri algılamasını değiştirmiştir [42].

Jane Jacobs'ın kitabında ideal yer olarak gösterdiği yerleşim Greenwich Village'dır. Kitabında yaşadığı Hudson Sokağı'nın birçok niteliğini yansıtmıştır. Kitap ilk yayınlandığında, kendilerini Le Corbusier'in izinde cesur yeni dünyaları tasarılama, planlama ve inşa etmeye adanmış olanları çileden çıkarmıştır. Zira insanlar kendilerini ne Wall Street'in kanyonları içinde ne de Corbusean Şehri'nin plaka bloklarının ve kulelerinin arasında güvenli hissetmektedir. Bu alanların orada bulunmak zorunda olanlar için güvenlik önlemleriyle korunmak zorunda olduğu fikrini savunmaktadır [43]. LeGates ve Stout'a [44] göre de benzer durum söz konusudur. Jane Jacobs'ın kitabının yayınlanması şehir planlama dünyasında adeta deprem etkisi meydana getirmiştir. Jane Jacobs parkların iyi olduğu ve kalabalığın kötü olduğu inancıyla yazılan makaleleri sorgulayarak kalabalık sokakların çocukların oyun oynayabilecekleri güvenli yerler olduğunu belirtmiştir [44].

Güvenliğin sağlanmasın açısından, sokakların ve kaldırımların yayalar tarafından kullanılması önemlidir. Aslında bir soyutlama olan bir kaldırım tek başına bir şey ifade etmez. Kaldırımlara anlam yükleyen, onları sınırlayan binalar, kullanımlar ve diğer kaldırımlardır. Sokaklar ve kaldırımlar ana kamusal alanlar olarak şehrin en hayati organlarıdır. Şehrin ilginç, hareketli ya da donuk olarak ifade edilmesini sağlayan unsurlar o şehrin sokaklarıdır [41]. Bu yaklaşımdan yola çıkarak, sokakları suçtan arındırılan şehir güvenli bir yer olur, denilebilir.

Jacobs [41] sokakların ve kaldırımların güvenliğinin sağlanması için politikalar uygulanırken iki temel konunun anlaşılması gerektiğini vurgular:

- Polisin varlığı her ne kadar gerekli ise de kamusal barış birincil olarak polis uygulamaları ile sağlanamaz. Kamusal barışın sağlanması gönüllü olarak gerçekleşir. Güvenlik, polisten ziyade birincil olarak insanlar arasındaki karışık, hemen hemen bilinçsiz, gönüllü kontrol ağları ile sağlanır ve insanların kendi çabalarıyla güçlendirilir.
- Güvensizlik sorunu, insanların şehir içerisinde nüfus yoğunluğu düşük

alanlara yayılmasıyla yani şehrin tipik özelliklerini banliyölerin özelliklerine çevirerek, çözülmez. Eğer böyle bir durum sonuç verseydi Los Angeles şehri oldukça güvenli bir şehir olurdu.

Jane Jacobs [41], şehir sokaklarının iyi kullanımının güvenliğin sağlanmasına, kötü bir kullanımın ise güvenliğin ortadan kalkmasına neden olacağını savunur. Güvenli sokakların sağlanması için üç niteliğin gerçekleşmesi gerekir:

- Özel mekan ile kamusal mekan arasında açık bir sınır olmalıdır. Bu mekanlar birbirleri içine girmemelidir.
- Sokağı izleyen gözler olmalıdır. Bu gözler sokağın doğal sahipleri olarak adlandırılabilir. Binalar, yabancıları takip edecek şekilde düzenlenmeli ve hem yabancıların hem de sakinlerin güvenliğini sağlamalıdır. Binalar sokağa yönelmiş şekilde konumlanmalıdır.
- Kaldırımlardaki hareketlilik sürekli olmalıdır. Bu süreklilik sokaktaki etkin izleyicileri arttırarak binalarda yaşayanları da sokaktaki hareketliliği takip etmeye teşvik edecektir.

Jacobs [41] ayrıca sokakta yer alan işyerlerinin ve kamusal alanlarının sokakların izlenmesinde önemli rol oynayacağını ileri sürmektedir. İnsanların sokağı izlemelerini ve aktif olarak kullanmalarını sağlayacak unsurlar özellikle gece de çalışan işyerleridir. Mağazalar, barlar ve restoranlar kaldırımların güvenliğini sağlayacak olan kamusal alanlara örnektir. Bu işyerlerinin izlenebilirliği artırma olanağı dört şekilde gerçekleşir:

- Bu işletmeler, sakinlerin ve yabancıların kaldırımda yürümeleri ve karşılaşmaları için somut nedenler yaratır.
- Bu işletmelerin varlığı insanları, kamusal kullanım için hiçbir çekiciliği olmayan diğer kaldırımlardan buraya çeker.
- Mağaza sahipleri ve diğer küçük işletmelerdeki çalışanlar barışın ve düzenin güçlü savunucuları olurlar. Bu kişiler kırık pencerelerden ve yolda suç işleyen gaspçılardan hoşlanmazlar. Eğer yeterli sayıda işletme mevcutsa bunlar sokağın en iyi izleyicileri ve kaldırım gardiyanlarıdır.
- Getir götür işleri ile uğraşan insanların ya da yiyecek ve/veya içecek almak için çıkan insanların oluşturdukları aktivite diğer insanlar için de çekici bir etken olacaktır.

Jane Jacobs'ın kaldırımların kullanımı ile ilgili bu yaklaşımını yetersiz bulanlar da olmuştur. Dönemin büyük ölçekli toplumsal olaylarını, özellikle Güney'in kırsal aşarından kentlere yönelen göçü ve nüfus patlamasını gözden kaçırarak sorunu kent içindeki mekânsal düzenlemeye indirgediği için eleştirilmiştir [45].

Bu ve benzeri eleştirilere karşın Jane Jacobs, suçun önlenmesi konusunda fiziksel çevrenin kullanımının önemine getirdiği yaklaşımla literatüre değerli bir katkı sağlamıştır. Binaların sokaklar içerisindeki konumlanmaları, kamusal alanların sokaklardaki dağılımı, kullanımı ve karışık kullanımla ilgili önerileri, suçun fiziksel çevre tasarımı ile önlenmesi çalışmalarının doğmasına yol açmıştır.

Kentsel dinamikler ile ilişkili yaklaşımların da bazıları suça neden olan faktörler arasında fiziksel karakteristiklere değinmiştir; ama genellikle bunlar önemsenmemiştir. Ancak fiziksel karakteristikler suça olanak sağlama konusunda önemli ipuçları verebilir. Bu bağlamda, fiziksel karakteristikleri ve bu karakteristiklerin suç ve suç korkusu üzerindeki etkisini dikkate alan iki yaklaşım öne çıkmaktadır. Bunlardan ilki Wilson ve Kelling'in Kırık Pencere, ikincisi ise Oscar Newman'ın Savunulabilir Mekan yaklaşımıdır.

2.2.2.1 Kırık Pencere Yaklaşımı

Kırık pencereler yaklaşımı kamusal uygulamalar ile fiziksel çevre karakteristiklerini kullanarak suçun önlenmesi yaklaşımına iyi bir örnektir. Kırık pencereler, Wilson ve Kelling'in [46] "Atlantic Monthly" adlı dergide yayınladıkları bir makalenin ismidir [46]. Yaklaşım temel olarak kamusal uygulamalardan yola çıkmış olsa da kullanmış oldukları kırık pencereler metaforu ile suçun önlenmesinde fiziksel çevre kalitesinin rolüne dikkat çekmektedirler. Kırık pencereler metaforu bir önceki bölümde de görüldüğü gibi metafor olarak değilse bile bir kavram olarak Jane Jacobs tarafından da kullanılmıştır.

Kırık pencereler yaklaşımının doğmasına sebep olan uygulama New Jersey'de "Safe and Clean Neighborhoods Program" adlı 28 şehirde toplumun yaşam kalitesini arttırmayı hedefleyen bir çalışmadır. Wilson ve Kelling kırık pencereler yaklaşımını geliştirirken bu uygulamanın bir parçası olan ve polis devriyelerinin yeniden düzenlenmesine dayanan bölümden etkilenmişlerdir.

O dönem polis devriyeleri araçla gerçekleştirilirken program kapsamında ortaya polis devriyelerinin yürüyerek gerçekleştirilmesi fikri ortaya atılmıştır. Bu fikrin suçun önlenmesi konusunda yönetim ve devlet memurları tarafından kabul edilmesine karşın çoğu polis şefi bu duruma karşı çıkmıştır. Bu karşı çıkışın nedenleri ise:

- Yürüyerek gerçekleştirilen devriyenin polisler tarafından hoş karşılanmaması
- Polisin suçla mücadelede hareketliliğini azaltması
- Polis şefleri tarafından polis devriyelerinin kontrolünü zayıflatması

Bunun yanısıra benzer şekilde birçok polis memuru da bu uygulamaya karşı çıkmıştır. Polis memurlarının uygulamaya karşı çıkış nedenleri:

- İşlerinin daha da zorlaşması
- Dışarıda soğukta kalmak zorunda olmaları
- Yağmurlu geceler
- tutuklama yapma şansının azalması

Program çalışmaya başladıktan 5 yıl sonra yürüyerek devriye gezmesinin değerlendirilmesi yapılmış ve uygulamanın yapıldığı alanlarda suç oranlarında herhangi bir azalma söz konusu olmamıştır. Fakat uygulamanın yapıldığı alanlarda aşağıdaki sonuçlar elde edilmişlerdir:

- Yaşayanlar kendilerini daha fazla güvenli hissetmişlerdir.
- Suçun azaldığına inanmışlardır.
- Suçtan korunmak için evdeyken kapıları kilitlemek gibi önlemler almışlardır.

Newark'daki yürüyerek devriye gezen polis memurlarının nasıl başarılı olduğunu anlamak için Kelling devriyelerle birlikte dolaşarak gözlemlerde bulunmuştur. Bu gözlemler sonucunda başarının nedeni olarak devriyelerin aşağıdaki uygulamaları belirlenmiştir:

- Sokaktaki insanlar yerel sakinler ve yabancılar olarak ikiye ayrılmıştır.
- Yabancılar, şüpheliler olarak belirlenmişlerdir.
- Polis memurları genelde kabul görmüş olan enformel kuralları sokağı sürekli olarak gözleyerek uygulamışlardır.
- İnsanların yan sokaklarda içmesine izin verilirken ana merkezde içmeleri yasaklanmıştır

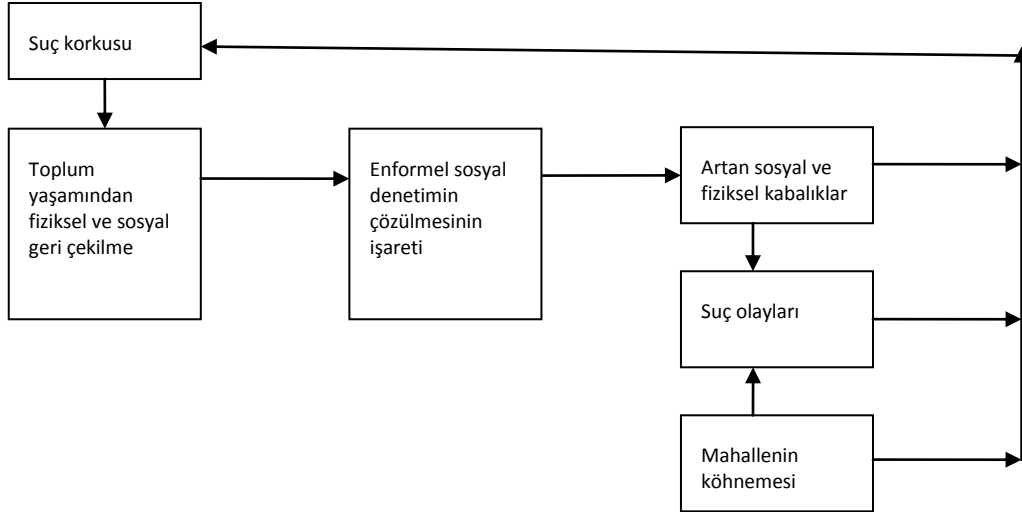
- İki Őiřelerinin poşet içinde taşınması zorunlu kılınmıştır.
- Kamusal alanlardaki insanların canını sıkanlar tutuklanmıştır.
- Gürültü çıkaran gençlik grupları sessiz olmaları için uyarılmıştır.

Yukarıda gerçekleştirilen uygulamalar yerel sakinlerle işbirliği ile belirlenmiş ve bu kuralların geçerli olmadığı diğer mahallelerden gelenlere de bu mahallenin belli kuralları olduğu kabul ettirilmiştir.

Newark'da yaşayan insanlarla güvenlik hissinin neden kaynaklandığını anlamak için görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler sonucunda güvenlik hissini oluşturan en önemli unsurun, kamusal düzenin sağlanması olduğu ve düzen sağlanırken polis güvencesinin varlığının rahatlatıcı bir unsur oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. İkinci olarak toplum düzeyinde düzensizlik ve suç, gelişimsel süreç bakımından kaçınılmaz olarak ilişkilidir. Sosyal psikologlar ve polis memurları bir binada kırık bir pencere varsa ve tamir edilmezse geri kalan tüm pencerelerin de kırılacağı fikrini benimsemişlerdir. Zira kırık olan ve tamir edilmeyen pencere kimsenin o alan sahip çıkmadığının göstergesi olarak algılanacaktır.

Kırık pencereler kuramı, kamusal düzenin güvenlik hissindeki önemini vurgularken aynı zamanda fiziksel çevrede meydana gelen düzensizliklerin de düzeltilmediği takdirde çoğalarak artacağını savunur. Fiziksel düzensizliklerin var olmasının toplumun yere bağlı olmadığının ve sahip çıkmadığının göstergesi olması nedeniyle suça meyilli kişiler bu düzensizliklerin kendileri için uygun zemin hazırladığını algılar. Polis memurları kamusal düzenin sağlanması için bir sigorta olmaları nedeniyle sakinler için bir rahatlama unsuru olarak karşımıza çıkar [46].

Kırık pencereler teorisi sosyal ve fiziksel düzensizliklerin suç korkusu üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Doran ve Lees [47] kırık pencereler teorisinin kavramlarını aşağıda yer alan şekil 2.8' deki gibi şematize etmişlerdir [47]. Ancak bu modelde kamusal uygulamaların eksikliği dikkat çekmektedir.

Şekil 2. 8 Kırık Pencere Döngüsü

Kırık pencereler döngüsü bir non recursive modeldir. Suç korkusu modeldeki diğer değişkenlerden doğrudan ya da dolaylı olarak etkilenen bir değişken olmakla birlikte, toplum yaşamından fiziksel ve sosyal geri çekilmeye neden olarak diğer değişkenleri de etkileyen bir değişken olarak yer almaktadır. Döngüye göre;

- Toplum yaşamından fiziksel ve sosyal geri çekilme, sosyal denetim ve artan sosyal ve fiziksel kabalıklar vasıtasıyla suç olayları ve suç korkusunu etkilemektedir.
- Suç olayları mahalle köhnemesinden doğrudan etkilenirken mahalle köhnemesi suç olaylarını etkilemektedir.
- Mahalle köhnemesi suç korkusunu doğrudan ve suç olayları üzerinden etkilemektedir.
- Toplum yaşamından fiziksel ve sosyal geri çekilme suç korkusundan doğrudan etkilenmektedir.

2.2.2.2 Savunulabilir Mekan Yaklaşımı

Oscar Newman Saint Louis'de yer alan Washington Üniversitesi'nde öğretmenlik yaparken, yeni inşa edilmiş olan 3000 birimlik Pruitt-Igoe adlı kamu konutu projesinde yaşanan sorunlarla karşılaşmasıyla birlikte savunulabilir mekan yaklaşımını geliştirmeye başlamıştır. Sözü edilen konut projesi dönemin ünlü mimarlarından biri tarafından Le Corbusier'nin planlama prensipleri dikkate alınarak inşa edilmiştir. Binalar her üç katta

bir komünel koridorlar oluşturulmuş ve bu koridorlarda çamaşırhane, depolama, çöp ve komünel odalar yerleştirilmiştir. Yüksek gelirli ailelerin yaşadığı bu konutlarda yer alan asansörler, merdivenler, lobiler ve koridorlar güvensiz alanlar haline dönüşmüşlerdir. Bu alanlarda duvarlarda grafitilerle, yerlerde çöp ve insan atıkları ile karşılaşılır hale gelinmiştir. Bu projenin gerçekleştiği dönemde yine aynı bölgede yer alan sıra ev kompleksi olan Carr Square Village'da Pruitt-Igoe'da yaşanan sorunlarla karşılaşılmamıştır. Newman'ın sosyal yapı olarak benzer olan her iki yerleşim alanındaki fiziksel farklılıkları karşılaştırarak elde ettiği sonuçlar savunulabilir mekan yaklaşımının geliştirilmesine önemli katkı sağlamıştır [48].

Savunulabilir mekan yaklaşımı, kentsel yerleşim alanlarının fiziksel tasarımlarına müdahale edilerek sakinlere kendi mekanlarını kontrol etme ve gerektiğinde koruma şansı verilerek suça karşı kırılganlığı azaltmayı hedefleyen sistematik bir yolu işaret eder. Bu yaklaşım her ne kadar genelde mekanın fiziksel özelliklerine müdahale yolu ile suçun indirgenmesini hedeflese de çağdaş yaklaşımların tamamında suç tasarım ilişkisi tartışmalarında kritik referans noktası olarak ele alınmıştır [49]. Kırık pencereler yaklaşımında da vurgulandığı gibi yerleşim alanlarında gerçekleştirilen fiziksel tasarım düzenlemeleri suçun ve sakinlerin suç korkularının oluşumu üzerinde önemli etkiye sahiptir. Fiziksel tasarım ve suç arasındaki ilişki, sakinlerin yerleşim alanlarındaki aktivite için kullandıkları alanları büyötmelerine ve küçölmelerine sebep olur [50].

Newman'a göre yerleşim yerlerinde Vandalizm davranışında bulunan kişilerin sakinlerin yerleşim alanlarını ve çevresini kontrol ettiklerini hissetmeleri bu kişiler için caydırıcı bir etken olacaktır. Bu durumun gerçekleşmesi için insan etkileşiminin yanısıra gerçek ve sembolik bariyerlerden oluşan fiziksel tasarımın var olması gerekir [51]. Bu noktada savunulabilir mekan yaklaşımının kırık pencereler yaklaşımı ile sakinlerin yaşadıkları çevreye sahip çıkmalarının sorun çıkartan grupları caydıracağı yönündeki yaklaşımı ile de bir örtüşmenin söz konusu olduğu görölmektedir.

Yerleşim yerlerinde gerçekleştirilen savunulabilir mekan müdahaleleri bu alanların çevrelerindeki alanlarda suça karşı daha az kırılgan olan ve sakinlerin arasındaki topluluk gelişimini daha fazla destekleyici fiziksel değışimleri içerir. Savunulabilir mekan

yaklaşımı sakinlerin aşağıdaki davranışları gerçekleştirmeleri yolu ile güvenli bir ortamın oluşacağını savunur [52]:

- Sakinlerin, yaşam alanlarının yakınlarında meydana gelen uygunsuz veya güvensiz davranışlara müdahale etmesi
- Sakinlerin, yaşam alanlarının çevresinde zaman geçirmesi
- Sakinlerin, komşularıyla yaşam alanlarının çevresinde etkileşimde bulunması
- Sakinlerin, sorunlara karşı önlem amaçlı aktivitelere dahil olması

Bu maddeler dikkatle incelendiğinde, fiziksel mekan kullanımının sosyal aktivitelere katkı sağlamak yoluyla güvenliğin sağlanması için aracı unsur olarak kullanıldığı görülebilir. Savunulabilir mekan teorisinin bileşenleri kullanılarak Cozens vd. (2001)'in adapte ettiği teorik model Şekil 2.9'da yer almaktadır [53].

Şekil 2. 9 Savunulabilir Mekân Teorisi Bileşenleri

2.3 Suç Korkusu¹

Suç korkusu çalışmaları 1960'lı yılların ortalarından itibaren literatürde yer almaya başlayan bir araştırma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde de suç korkusu çalışmaları kriminolojinin en önemli araştırma konularından birisi haline gelmiştir [54]. Suç korkusu çalışmaları incelendiğinde konuyu sosyal ve politik perspektiften ele alan yüzlerce çalışma söz konusudur [55]. Sıklıkla, suç korkusu araştırmaları Amerika ve Avustralya gibi ülkelerde [56] ve Belçika, Finlandiya ve İtalya gibi Avrupa ülkelerinde yürütülmektedir [57]. Maalesef, ülkemizde suç korkusu çalışmalarının (Örneğin;[57-61]) kısıtlı sayıda olduğu ve gerçekleştirilen çalışmalarında gerek örneklem olarak gerekse de kapsam olarak yeterli olmadığı açıktır. Bu nedenle bireylerin yaşam kaliteleri üzerinde olumsuz etkileri bulunan suç korkusu çalışmalarının ülkemizde de gerçekleştirilmesi gereklidir [59].

Suç korkusu literatürde değişik çalışmalarda farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Suç korkusunun kesin bir tanımı söz konusu değildir. Bunun üzerine tartışmalar devam etmektedir. Suç korkusu Ferraro tarafından "bireyin suç veya kendisinin suçla ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirmiş olduğu dread anksiyetenin duygusal tepkisi" olarak tanımlamıştır [62]. Suça karşı duyulan korku kavramı genellikle bireyin herhangi bir suçun kurbanı olma korkusunu işaret eder [63] ve çok sayıda çalışmada dünya üzerinde büyük oranlardaki vatandaş kitlesinin bir suçun kurbanı olmaktan korktuğu sonucu elde edilmiştir [64].

Genellikle suç korkusu ile suç düzeyleri arasında lineer bir ilişkiden söz etmemiz mümkün değildir. Bireyler genellikle gerçekte de doğru olan polis tarafından raporlanan suç sayılarının gerçek suç sayılarını yansıtmadığını düşünürler. Güvenli olarak tanımlanan bir alanda yaşayan bireyler bile kendilerini güvensiz olarak hissedebilirler [65]. Suç korkusu toplumu sadece maddi ve fiziksel olarak etkilemez aynı zamanda psikolojik (güvensizlik ve depresyon gibi) olarak da etkiler. Suç korkusunun psikolojik etkileri suçun vermiş olduğu materyal hasardan çok daha fazladır [59].

¹ Bu bölüm ve takip eden bölümün bir kısmı bu tez kapsamında üretilen (Bilen, Ö., Aşkın, Ö. E., Büyüklü, A.H., Ökten, A. N., Gür, M., (2013). "How the fear of crime spatially differs among the districts of İstanbul?", NWSA-Social Sciences, 8:4-153-164.) adlı makalede kullanılmıştır.

1980’li yılların başlarında, suç korkusu, kolluk kuvvetleri için anlamlı bir sorun değildi [66, 67].kolluk kuvvetlerinin esas önceliği suç kurbanlığı oranını düşürmekti [68]. Suç oranlarının düşmesi ile suç korkusunun anlık olarak düşmemesi gerçeği karşısında bu kurumlar suç korkusunu önleyici tedbirler alma konusunda çalışmalar gerçekleştirmeye başladılar. Toplum polisliği servisleri bu önlemlere örnek olarak verilebilir. Toplum polisliği uygulamaları ile bireylerin suç korkularının azaltılmasında anlamlı gelişmelerin söz konusu olduğu görülmüştür. Ayrıca, polis ve toplum arasındaki etkileşimin artması polislerin hizmetlerinden duyulan memnuniyetinde artmasına neden olmuştur [69]. Bu nedenle bireylerin suç korkusu düzeyleri kolluk kuvvetlerinin etkinliğinin bir ölçüsü olabileceği de söylenebilir [59]. Böylelikle, bireylerin suç korkusu düzeylerinin belirlenmesi polis hizmetlerinin kalitesini hem değerlendirmeyi hem de hizmet kalitesinin arttırılmasını sağlayacak olan politikaların geliştirilmesini sağlar.

Kent alanlarının gelişmesinden kent merkezlerinin etkilendiği bir gerçektir [70]. İstanbul Türkiye’nin 14 milyon nüfusa (2014) sahip olan bir metropol kentidir. İstanbul’un 1950’li yıllardan beri geçirmiş olduğu kentleşme süreci halen devam etmektedir. Bu dönemde kentleşmenin sebep olduğu suç ve suç korkusu problemleri de önemli bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Bu problem, özellikle de suç korkusu, bireylerin yaşam kaliteleri üzerinde olumsuz etkileri olan bir sorundur. Suç korkusunu azaltmak için suç korkusunun ve kent sakinlerinin sosyal, ekonomik, kültürel ve davranışsal karakteristiklerinin mekânsal dağılımını ve bu özellikler ile suç korkusu arasındaki ilişkinin bulunmasına gereksinim vardır. Suç korkusunun nedenlerini anlamak üzere birçok çalışma yürütülmüş olmasına karşın literatürde suç korkusunun haritalanmasını amaçlayan çalışmaların sayısının kısıtlılığı da dikkat çekmektedir [71].

Korku suça karşı geliştirilen doğal bir tepki iken [17] ve bugün, suç korkusu kent yaşamının normal bir parçası haline gelmiştir [72]. Daha öncede belirtildiği üzere, suç korkusu bireylerin yaşam kalitelerini psikolojik, davranışsal ve fiziksel olarak negatif yönde etkiler. Takip eden alt bölümde suç ve suç korkusunun yaşam kalitesi üzerindeki etkileri ele alınacaktır.

2.4 Suç/Suç Korkusunun Maliyetleri

Suç olgusunun insanların yaşamını dolaylı ya da doğrudan olarak etkilediğini bilmekteyiz. İnsan yaşamı üzerinde meydana gelen etkiler ise toplumsal yaşamda da önemli problemler doğurmaktadır. Suçun etkisi bireyden başlayarak toplum, yerel yönetimler ve ülke yönetimleri üzerinde değişik şekillerde etkiler bırakmaktadır.

Suçun ilişkili olduğu ve etkilediği unsurlardan bir tanesi de kentsel yaşam kalitesidir. Son yıllarda yaşam kalitesi kavramı özellikle şehir plancıları, polisler, politika yapıcılar ve birçok kent sakini için kentlerin ve toplumun sağlığının tanımlayıcı ölçüsü olarak sıklıkla kullanılan oldukça önemli bir kavramdır. Suç ve suç korkusu ise kentte yaşayan vatandaşların seçimlerini yönlendirerek yaşam kalitesini etkileyen anahtar sorunlar olarak karşımıza çıkmaktadır [73].

Suç sorununun, kent konforunun şehir içinde eşit bir şekilde dağıtılması konusunda eskiden beri süregelen bir tehlike olduğu bilinmektedir. Bu sorunun günümüzde de geçmişe göre artarak devam ettiğini görmekteyiz. Kent konforunun dağılımı üzerinde oluşan bu olumsuz etki, kent sakinlerinin yaşam kalitesini de içeren, geniş kapsamlı politika konularını yöneticilerin önlerine birer sorun olarak çıkarmaktadır [74].

Suçun bireyler, toplum ve yönetimler üzerinde meydana getirmiş olduğu etkiler özellikle kent ekonomisi üzerinde çalışan bilim adamlarının da dikkatini çekmiştir. Zira suçun önlenmesi ya da bireylerin suç nedeniyle toplumsal hayattan çekilmelerinin ekonomi üzerinde de önemli etkileri olmaktadır.

Suçun meydana gelmesi ile birlikte bireyler ve toplum üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri ortaya çıkar. Suçun toplum üzerindeki etkilerini inceleyen yayınlara literatürde son zamanlarda sıklıkla rastlanmaktadır. Suçun etkilerini sınıflamaları bakımından Czabanski [75] ve Hirsch'in [76] çalışmaları önemlidir.

Czabanski'ye göre suçun etkileri nedeni ile gerçekleşen hasarlar üç grup altında toplanmaktadır [75].

- 1- Suçun meydana gelmesi ile oluşan doğrudan maliyetler: Ağrı, yakınma, kurbanlarda meydana gelen fiziksel ya da ruhsal sağlık sorunları, çalınan ya da hasar gören mülk

2-Toplumun suça karşı vermiş olduğu tepki ile oluşan maliyetler: Kriminal adalet sistemi, önleme hizmetleri, hapishaneler ve suçun önlenmesi amacı ile gerçekleştirilen faaliyetler için yapılan harcamalar

3-Suçun varlığını tahmin etme ya da gerçekleşme beklentisinden doğan maliyetler: Günlük aktivitelerin engellenmesi ile doğan maliyetler ve suça karşı önlem almak için gerçekleştirilen bireysel harcamalar

Suçun toplum üzerindeki etkilerini ekonomik yönden inceleyen Hirsch'a göre suç toplumun gelir ve refahını 4 şekilde indirgeyebilir [76]:

- Mülkün hasar görmesi
- Suç kurbanının kazançlarının ölüm veya yaralanma yoluyla kaybedilmesi yani net insan sermayesinde azalma
- Suçluların kriminal kariyer izlemek yerine, yasal yollarla elde edebilecekleri kazançların kaybı, diğeri bir deyişle hapsedilmiş kazançlar
- Suç önleme ve azaltma amacıyla yapılan çalışmaların maliyetleri

Suç ilk iki maddede belirtilen suç kurbanının göreceği maddi, manevi ve sağlık açısından göreceği doğrudan hasarlar haricinde dolaylı olarak da diğeri kent sakinleri üzerinde etkiler bırakır. Suç korkusu da bu etkenlerden bir tanesidir. Suç korkusu sadece kente ait bir sorun olmayıp görece yoğun nüfuslu kırsal yerleşmelere de ait bir sorundur. Kentsel suçun görünebilir biçimleri; kentsel bozulma, sosyal problemlerin varlığı, alan çöküntüsü suç algısı üzerinde önemli etkilerde bulunur. Gelişen ülkelerde bulunan suçun akut bir problem haline geldiği şehirlerde suçun önlenmesi ve kontrolüne ilişkin politikalar yöneticilerin ajandalarındaki en önemli problemler arasında yer almaktadır [77].

Suç ve suç korkusu kent insanı üzerinde kent yaşamından çekilme etkisi yapmaktadır. Bu etki sonucunda insanların birbirlerine güvenmeme, belirli yerlerde bulunmaktan kaçınma, koruyucu önlemler alma ve hatta kendi günlük aktivitelerini değiştirmeye varacak şekilde olumsuz savunma mekanizmaları geliştirmelerine neden olmaktadır. Ayrıca insanlar suç sorunu ile mücadele etmek amacı ile kollektif eylemlere de katılmaktadırlar. Şehrin anonimliği ise suçun doğuşu (artışı) ile paraleldir [78].

Seyahat esnasında karşılaşılabilecek olan tehlikeler insanların şehrin diğer bölgelerine olan erişimlerini, yolda karşılaşılabilecek olan saldırı tehlikesi yaşlıların kamusal alan kullanımlarını, kamusal ulaşım kullanımı nedeni ile meydana çıkabilecek olan tehlikeler çocukların kamusal ulaşımı kullanımını etkiler [79].

Suç korkusu kişiler üzerinde vücut sağlığının bozulması gibi etkiler de bırakır [80]. Bireyin yaşamış olduğu endişe ve anksiyete duyguları birey üzerinde dışarıda gezerken güvensizlik hissi uyandırır. Bu yüzden evde kalma, günlük aktiviteleri azaltma ve güvensiz alanlarda bulunmaktan kaçınma gibi nedenlerle kısıtlanmış dış alan aktiviteleri sosyal izolasyona neden olur [80-84]. Azalan fiziksel aktivite, fiziksel ve zihinsel sağlık üzerinde olumsuz etki yapar [85-86]. Suç korkusu birey ve toplum üzerinde bıraktığı olumsuz etkileri nedeniyle üzerinde durulması gereken önemli bir sosyal sorundur.

Suçun ve suç korkusunun maddi maliyetlerine dönük literatürde farklı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Wickramasekera vd., gerçekleştirmiş olduğu suç maliyetine ilişkin literatür taramasında çeşitli çalışmalarda elde edilen suçun maddi maliyet değerlerini derlemiştir. Bu çalışmaya dayanılarak türetilen Çizelge 2.2 çeşitli ülkelerdeki suçun maddi maliyetlerini göstermektedir. Bu çalışmada suç türlerine göre maliyetlerin dağılımını bulmakta mümkündür [87]. Çizelge 2.2 incelendiğinde; suçun toplumsal maliyetlerinin milyar dolarlar seviyesine ulaşmasının ülkeler için suçun ne kadar büyük bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır.

Çizelge 2. 2 Suç ile ilgili maliyet tahminleri

Ülke	Datanın Yılı	Maliyet perspektifi	Çalışma popülasyonu	Maliyet
Avustralya	2010	Toplumsal	Ulusal	9.8 milyar AUD
Avustralya	2005	Toplumsal	Ulusal	35802 milyon AUD
Avustralya	2001-2002	Toplumsal	Ulusal	31780 milyon AUD
Avustralya	1996	Toplumsal	Ulusal	11-13 milyar AUD
Yeni Zelanda	2004	Toplumsal	Ulusal	9136 milyon NZD
Polonya	2003	Toplumsal	Ulusal	42886 milyon PLN
İngiltere	2003	Toplumsal	Ulusal	36106 milyon £
Amerika	2012	Toplumsal	Ulusal	3.2 trilyon USD

2.5 Yer Temelli Teoriler Bağlamında Suç Çalışmalarına Bakış

Suç konusu ile ilgili uluslararası literatürde yer temelli çalışmalara sıkça rastlamak mümkündür. Ne var ki ulusal literatürde, özellikle yerel kurumlarca desteklenen saha araştırmalarının da az olmasının etkisiyle, kısıtlı sayıda çalışmaların varlığından söz etmek mümkündür. Bu kapsamda 1991 yılından bu yana gerçekleştirilen çalışmalardan 55 tanesi taranmıştır. Taramalar; araştırma alanı, kullanılan istatistiksel yöntem, bağımlı değişken/ler ve bağımsız değişkenler ile bu değişkenlerin etkilerinin yönü detayında gerçekleştirilmiştir. İncelenen taramalar Çizelge 2.3'te detaylı olarak görülebilir.

İncelenen çalışmalar kapsamında elde edilen temel bulgular aşağıda sıralanmaktadır.

- Amerika, yer temelli çalışmaların en çok gerçekleştirildiği ülke olarak karşımıza çıkarken, Güney Amerika ülkeleri de bu sayıya eklendiğinde Amerika kıtası en çok yer temelli çalışmanın gerçekleştirildiği kıta olarak karşımıza çıkmaktadır. Amerika kıtasını, Avrupa kıtası ve Asya kıtası sırasıyla sayısal olarak takip etmektedir. Asya'da en çok çalışmanın yapıldığı ülke Malezya'dır.
- Suç ve suçla ilişkili bağımlı değişkenlerin açıklanmasında sıklıkla istatistiksel modelleme yöntemleri kullanılmıştır. En sık kullanılan istatistiksel modelleme yöntemleri, hiyerarşik lineer modeller (HLM), yapısal denklem modelleri (SEM), lojistik regresyon analizi, en küçük kareler yöntemi (EKK), negatif binomiyal regresyon analizi ve mekansal regresyon analizidir. Modelleme yöntemlerinin yanısıra kullanılan diğer istatistiksel yöntemler arasında; faktör analizi, korelasyon analizi, ANOVA testi, T testi, kıkare testi ve betimsel istatistiklerdir. Bunun yanısıra bir çalışmada da kalitatif yöntemler kullanılmıştır.
- Araştırmalarda kullanılan bağımlı değişkenler suç sayısı (toplam, çeşitlerine göre,gerçek/algılanan), suç algısı, suç korkusu (çeşitlerine göre), güvenlik algısı, suç kurbanlığı vb.'dir.

- Bireysel faktörler (yaş,cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, SES, ırk, suç kurbanlığı vb.), yer özellikleri (Ekonomi, nüfus artışı,eğitim, yaş, din, hanehalkı tipi, sosyal kohezyon, tasarımözellikleri), kamu ile ilişkiler (polisle temas vb.) etkili çıkan bağımsız değişkenler arasında yer almaktadır.

Çizelge 2. 3 Literatürde suç çalışmalarına genel bakış

Makale No.	Araştırma Alanı	Yöntem	Etkili Değişkenler	Bağımlı Değişkenler
Chavez ve Griffiths (2009) [88]	Chicago	ANOVA	Yabancı doğumluların nüfusundaki değişim (+) İç/dış göçmenlerin nüfusundaki değişim (-)	Cinayet sayısı
Boyd vd. (2007)[89]	ABD	Betimsel istatistik	Uyuşturucu kliniğine uzaklık (+)	Suç sayısı
Clark ve Lab (2000) [90]	Lucas Country (ABD)	Faktör analizi Korelasyon	İstihdam (-) Problemler nedeniyle destek alma (+)	Öğrenci suç kurbanlığı
Ha vd. (2015) [91]	Pongyo Newtown (Güney Kore)	Frekans	CPTED (-) Non CPTED (+)	Hırsızlık
Sakip vd. (2012) [92]	Putrasaya Bender Baru Bangi Malezya	Korelasyon	CPTED uygulamaları (-) CPTED algısı (+)	Suç korkusu
Naghibi vd. (2015) [93]	Deh Venok İran	Frekans	Işıklandırma (+) Ağaç dikme (-) Kamu hizmetler (ATM, telefon) (+) Nüfus artışı (+)	Güvenlik algısı
Wyant (2008) [94]	Philadelphia	HLM	Suç riski algısı (+) Algılanan kabalıklar (+) Kadın olmak (+)	Suç korkusu
Weijters vd. (2007) [95]	11 Hollanda şehri	HLM	Fas (-) Melez (+) Diğer gruplar (-) Düşük eğitim (+) Anne/babadan birisinin olmaması (+) Anne/baba + partner (+) Kadın olmak (-) Yaş (+)	Gençlik suçluluğu
Oberwittler (2004) [96]	Cologne /Freiberg şehrindeki 61 mahalle	HLM	Kadın (-) Yaş (+) Göçmen (+) Ailenin ayrılığı (+) Aile SES (-) İşsizlik (+) Okula bağlılık (-) Şiddet toleransı (+)	Ciddi saldırı

Çizelge 2. 3 Literatürde suç çalışmalarına genel bakış (devamı)

Makale No.	Araştırma Alanı	Yöntem	Etkili Değişkenler	Bağımlı Değişkenler
McCord vd. (2007) [97]	Philadelphia	HLM	Aile geliri (-) Arazi kullanımı (+) Mahallenin suç oranı (+)	Algılanan suç sayısı
Vazsonyi vd. (2006) [98]	ABD	HLM	Dürtüsellik (+) Mahalle dezavantajı (+)	Sapma ölçüleri
Reisiga ve Cancino (2004) [99]	Michigan	HLM (Poisson regresyon)	Sosyal Kohezyon (-) Azınlık (+) Yaş (-) Ekonomik dezavantaj (+) Hırsızlık indeksi (+) Enformel sosyal kontrol (-) Kollektif etkinlik (-)	Algılanan kabalıklar
Mohit ve Hannan (2012) [100]	Malezya Kuala Lumpur	Kalitatif	CPTED uygulamaları (+)	Güvenlik algısı
Lane (2009) [101]	Florida	Kikare testi	Kadın (-)	Çete problemi Silahla ateş etme
Sakip ve Abdullah (2012) [102]	Penang Malezya	Korelasyon Faktör	Topluluk hissi (anlamsız) CPTED (anlamsız)	Suç korkusu
Izadifar vd. (2015) [103]	İran	Korelasyon	Karma kullanım (+) Köhnne mekanların kullanımı (+) Kullanımların lokasyonu (+)	Güvenlik algısı
Adel vd. (2015) [104]	Kahire	Korelasyon	Karışık kullanım oranı (-) Okur yazar oranı (-) İşsizlik (-) Ortalama aile oranı (-) Nüfus yoğunluğu (-)	Toplam suç sayısı
Yirmibeşoğlu ve Ergun (2007) [105]	İstanbul	Korelasyon	Şehir merkezine uzaklık (-) Arazi kullanımı (+) Arazi değerleri (+) Nüfus (+) Yoğunluk (+)	Mülke karşı ve şahsa karşı suçlar
Ergun ve Yirmibeşoğlu (2007) [106]	İstanbul	Korelasyon	Kuruluş tarihi (-) Şehir merkezine uzaklık (-) Yerleşim olanağı (-) Nüfus (-) Nüfus artışı (-) Düşük eğitim (-) Düşük yaş (-) Ekonomik katkı (+)	Kişi başına düşen suç

Çizelge 2. 3 Literatürde suç çalışmalarına genel bakış (devamı)

Makale No.	Araştırma Alanı	Yöntem	Etkili Değişkenler	Bağımlı Değişkenler
Dobrin vd (2005) [107]	Maryland	Lojistik regresyon	Lise mezun oranı (-) Yaş (-) İrk (+) Erkek (+)	Cinayet kurbanlığı
Larsson (2006) [108]	İsveç	Lojistik regresyon	Yaş (-) Tek ebeveyn, 1 çocuklu (+) Tek ebeveyn, 2 çocuklu (+) Tek ebeveyn, 3 çocuklu (+) Birlikte yaşayan, 3 çocuklu (+) Fakirlik (+)	Mülke karşı suç maruziyeti
Özaşçılar ve Ziyalar (2015) [109]	İstanbul	Regresyon analizi	Yaş (-) Cinsiyet (Erkek) (-) Mahallede suç problemi (+) Gece dışarıda zaman geçirme (-)	Suç korkusu (suç türlerine göre)
Warner (2007) [110]	ABD	Lojistik regresyon	Genç siyah erkek olma (+) Dezavantaj (+) Polise inanç (-)	Silahlı soygun
Miceli vd. (2004) [111]	İtalya	Korelasyon	Kapkaç indeksi (+) Suç kurbanlığı indeksi (+) Hırsızlık indeksi (+) Toplam suç indeksi (+)	Suç korkusu indeksi
Wells vd.(2006) [112]	ABD	HLM	Polisten memnuniyet (-)	Polisle temas
Sprott ve Dood (2009) [113]	Kanada	Lojistik regresyon	Kadın (-) Yaş (-) Suç algısı (+) Korku (+) Suç kurbanlığı (+) Polisle temas (enformasyon amaçlı) (-) Polisle temas (trafik nedeni) (+) Polisle temas (suça şahitlik nedeniyle) (+) Polisle temas (tutuklanma) (+)	Polisin olumsuz değerlendirmesi

Çizelge 2. 3 Literatürde suç çalışmalarına genel bakış (devamı)

Makale No.	Araştırma Alanı	Yöntem	Etkili Değişkenler	Bağımlı Değişkenler
Browning ve Erickson (2009) [114]	Kanada	Lojistik regresyon	Erkek (+) Yaş (-) Alkol kullanımı (+) Aile etkinliği (-) Dezavantaj (-) Dezavantaj + Alkol (+)	Şiddet suçu kurbanlığı
Estrada ve Nilsson (2008) [115]	İsveç	Lojistik regresyon	Kaynak kıtlığı indeksi (+) Nüfus yoğunluğu (+) Malme ve diğer şehirlerde yaşama (+) Apartman (+) Kıracılık (+) Finansal güçlük (+)	Vandalizm
Desmond vd. (2010) [116]	ABD	Mekansal regresyon	Yoğunluk (+) Yerleşimsel hareketlilik (+) Dezavantaj (+) Gecikmeli suç oranı (+) Evanjelik protestan (+)	Suç oranı
Wu vd. (2015) [117]	Çin	Negatif binomiyal regresyon	Arayol (+) Bağlantı noktası olma (+) Yolun uzunluğu (+) Hane halkı sayısı (+) Yaş (+) İşsizlik (-)	Hırsızlık sayısı
Velez (2009) [118]	Chicago	Negatif binomiyal regresyon	Konsantre dezavantaj (+) Afrika kökenli Amerikan yoğunluğu (+) Heterojen mahalleler (+)	Kişi başına düşen cinayet sayısı

Çizelge 2. 3 Literatürde suç çalışmalarına genel bakış (devamı)

Makale No.	Araştırma Alanı	Yöntem	Etkili Değişkenler	Bağımlı Değişkenler
Renauer vd. (2006) [119]	Portland	Negatif binomiyal regresyon	Önceki şiddet suçları (+) Konsantre dezavantajı (+) Logaritmik nüfus (-) Hasta kabul oranı (+) Hasta kabul oranı ² (-) Hasta kabul oranı ³ (+)	Şiddet suçu oranı
Faria vd. (2013) [120]	Brezilya	OLS	Tek ev (-) ln(Banka sayısı) (+) ln(Yoğunluk) (-) ln(Nüfus) (+) ln(Gelir) (-) ln(Polis sayısı) (+)	Suç oranı (değişik suçlara ait)
Jargowsky ve Jargowsky (2009) [121]	ABD	OLS	Nüfus (+-) Gelir (-) Siyahi (++) Hispani (++) 13-17 yaş (--) 18-24 yaş (-) Nüfus yoğunluğu (--) Merkez nüfus (++)	Suç oranı (Şiddet mülke karşı)
Renauer (2007) [122]	Portland	OLS	Aracılığa isteklilik (+) Sosyal kohezyon (-) Polis memurlarından korku (+) Polis etkinliği (-) Sosyal bozukluk (+) Kadın olma (+)	Suç korkusu
Martin (2002) [123]	Detroit	OLS	Fakirlik (+) Yaş (+) Yerleşimsel durağanlık (+) Sosyal sermaye (-)	Hırsızlık oranı
Lockwood (2007) [124]	ABD	OLS	Dezavantaj indeksi (+) Ticari işyeri oranı (+) Özel/Resmi (+)	Şiddet suç oranı
Kuo ve Sullivan (2001) [125]	Chicago	OLS	Bitkilendirme (+)	Suç sayısı

Çizelge 2. 3 Literatürde suç çalışmalarına genel bakış (devamı)

Makale No.	Araştırma Alanı	Yöntem	Etkili Değişkenler	Bağımlı Değişkenler
Dammert ve Malone (2006) [126]	Arjantin Brezilya Şili	OLS	Eğitim (+) Erkek (-) Gelir (+) Suç kurbanlığı (+) Basına güven (+) Toplum katılımı (-) Polise güven (-+) Diğer güvensizlikler (+)	Saldırı Hırsızlık Suç korkusu
Keil vd. (1999) [127]	Bükreş	OLS	Suç artışı (+) İşçi (+) Mahalle güvenliği (-) İşçi x Mahalle güvenliği (-) Suç artışı x Mahalle güvenliği (-)	Suç korkusu
Liesette Brunson vd.(2001) [128]	ABD	Korelasyon	Fiziksel uygunluk (-) Bölgesellik (-)	Fiziksel kabalıklar Sosyal kabalıklar Suç korkusu
Covington ve Taylor (1991) [129]	Baltimore	OLS	Etnisite (+) Eğitim (-) Kabalıklar (+) Dolaylı suç kurbanlığı (+) Doğrudan suç kurbanlığı (+)	Suç korkusu
Sohn (2016) [130]	Seattle	OLS	Nüfus yoğunluğu (+) Polis merkezine uzaklık (-) Yerleşim yeri alan oranı (-) Ortalama bina kat sayısı (+) Otobüs durağı yoğunluğu (-) Sokak yoğunluğu (-) Kavşak yoğunluğu (+)	Suç yoğunluğu
Aliprantis ve Hartley (2015) [131]	Chicago	OLS	Yüksek katlı birimler (+) En yakın yüksek katlı konuta uzaklık (-)	Cinayet sayısı
Marzbali vd. (2012) [132]	Malezya	SEM	Doğal izleme (+) Erişim kontrolü (+) Bölgesellik (+)	CPTED
Marzbali vd. (2014) [133]	Malezya	SEM	Kollektif etkinlik (+) Aidiyet hissi (-) Moral hissi (-)	Suç Kurbanlığı
Abdullahb vd. (2012) [134]	Malezya	SEM	Bakım & hedef güçlendirme (+) izleme (+) Bölgesellik (+)	CPTED

Çizelge 2. 3 Literatürde suç çalışmalarına genel bakış (devamı)

Makale No.	Araştırma Alanı	Yöntem	Etkili Değişkenler	Bağımlı Değişkenler
Ferguson ve Mindel (2007) [135]	Dallas	SEM	Mahalleden memnuniyet (-) Algılanan suç riski (+) Önleyici/Koruyucu önlemler (+) Kabalıklar (+) Suç kurbanlığı (+) Kadın (+)	Suç korkusu
Hawdon ve Ryan (2009) [136]	Carolina	SEM	Kamusal kontrol (-) Özel kontrol (+) Yerel kontrol (-)	Suç kurbanlığı sayılarındaki değişim
Martinez vd. (2008) [137]	Miami	SEM	Durağan olmama (+) Heterojenlik (-) Köhneme (+) Uyuşturucu aktivitesi (+) Kaza oranı (+)	Saldırı Hırsızlık Uyuşturucu Aktivitesi
Sakip vd. (2012) [138]	Malezya	SEM	CPTED (+)	Suç korkusu
Rowbottom vd. (1999) [139]	Kanada	SEM	Mevcut bariyerler (+) Sembolik bariyerler (-) Oturma izleri (-) Sakin izlenebilirliği (-)	Vatandaş/polis tarafından algılanan kırılganlık
Jackson (2005) [140]	Londra	SEM	Mülke karşı suç endişesi (+)	Şahsa karşı suç endişesi
Çınar ve Çubukçu (2012) [141]	İzmir	Korelasyon	Manzara (+) Kaçış kolaylığı (+) İyi bakım (+) Saklanma imkanları (-) Yüksek yoğunluklu çalılar (-) Yüksek yoğunluklu duvarlar (-) Yüksek çalılar (-) Yüksek duvarlar (+)	Güvenlik algısı
Day vd. (2007) [142]	Kaliforniya	T test	Tasarım etkisi (+)	Güvenlik hissi

2.6 Değerlendirmeler

- Chicago Okulu ekolüne ilişkin ilk çalışmalar incelendiğinde suçun oluşumuna etki eden en önemli faktör şehrin büyümesi nedeniyle şehrin sosyal ekolojik yapısında meydana gelen hızlı değişimlerdir.
 - Şehrin büyümesinden kaynaklanan nüfus hareketliliği, sosyo-ekonomik kompozisyonda değişim ve çeşitliliğe neden olarak suçun oluşumuna olanak sağlayan ortamı oluşturur. Bu durumu genel olarak sosyal ekolojideki değişim olarak tanımlayabiliriz.
 - Şehrin halkalar halinde genişlediğinin varsayıldığı bu yaklaşımda her bir bölgenin hareketlilik nedeniyle suç bakımından farklı davranış gösterdiği kabul edilmektedir. Hareketliliğin yüksek olduğu geçiş bölgesi, suç bakımından diğer bölgelerden anlamlı bir şekilde farklılaşır.
 - Kurulan modellerin bağımsız değişkenlerle bağımlı değişken suç arasında doğrudan ilişkiler araştırdığı görülmektedir.
 - Bu çalışmalar mahkeme kayıtlarına dayanmaktadır ve suçlulara ilişkin istatistikleri incelediğinden suçluyu üreten yerler hakkında yorumlar getirmektedirler.
 - Suç kaynağı olarak görülen yerlerdeki fiziksel ve sosyal yapıdaki çöküntüden söz edilse de suçun temel nedeni olarak sosyal ekolojideki değişimler görülür.
- Chicago Okulu ekolüne dayanarak geliştirilen sonraki çalışmalarda suçun açıklanmasında sosyal ekoloji değişkenlerinin tek başlarına suçun nedeni olarak incelenmedikleri açıkça görülmektedir.
 - Ana modeldeki suç ile suç ekolojisi değişkenlerinin arasına aracı değişkenler olarak sırasıyla; suç algısı oluşturan düzensizlikler, sosyal yapı karakteristikleri (sosyal sermaye, etkin sosyalleşme, sosyal ilişkiler vb.), suç kontrolü (kamusal, yerel, özel) ve etkin sosyalleşme kavramları ve bu kavramları karşılıklı etkileşimleri eklenmiştir.
 - Bu modellerde sosyal yapı karakteristiklerinin ve kamusal önleme yöntemleri ele alınırken fiziksel yapı karakteristikleri ve fiziksel yapı

kullanımına yeterince vurgu yapılmamaktadır.

- Yerel kontrol Jane Jacobs'ın yaklaşımında karışık kullanım ve sokağı izleyen gözler olarak karşılık bulurken savunulabilir mekan yaklaşımında ise fizik mekanın kullanımının genişlemesi-daralması olarak karşılık bulmaktadır. Kamusal kontrol kırık pencereler yaklaşımında polisin önleyici faaliyet uygulamaları olarak karşılık bulmaktadır.
- Modellere suç korkusu değişkeni de eklenmiştir. Suç korkusu ise yaşam kalitesi üzerinde etkili bir sorundur. Bu nedenle suçun kentli üzerinde doğuracağı suç korkusu probleminin de yaşam kalitesi üzerinde etkilerinin incelenmesi gerekmektedir. Zira güvenlik yaşam kalitesi modellerinde karşımıza çıkan önemli parametrelerden biridir. Suç korkusu ve yaşam kalitesi kavramları arasındaki ilişki üçüncü bölümde incelenecektir.
- Ekolojik modeller, fiziksel ve sosyal süreçlerin birbirleri ile karşılıklı olarak etkileşim halinde olduklarını varsayarlar.
- Suç korkusu suçun bir türevidir. Suç ve suç korkusunun bireyler, toplumlar ve hatta ülkeler üzerinde göz ardı edilemeyecek ölçüde ciddi etkileri söz konusudur.
- Suç maliyetlerinin azaltılması yaşam kalitesinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önemli bir faktördür. Bu durum suç önleme çalışmalarının gerçekleştirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.
- Tüm modeller incelendiğinde fiziksel çevre, sosyal çevre, kamusal kontrol değişkenlerinin birlikte ele alınmadığı görülür. Bu kavramların bir arada ele alındığı ve karşılıklı ilişkilerinin bu modellerde tanımlandığı şekliyle ele alındığı yeni bir modelin kurulmasında fayda vardır.

BÖLÜM 3

İSTANBUL SAHA ARAŞTIRMASI

“İstanbul’da suçun önlenmesi ve suçun etkilerinin azaltılması için ekolojik yaklaşım temeline dayalı olarak üretilen teorilerin kullandığı sosyal, fiziksel, kamusal vb. faktörlerin bireylerin karşılaştıkları suç sayısı, suç korkusu üzerindeki etkileri nasıldır?” sorusu bu tez çalışmasının ana araştırma problemini oluşturmaktadır. Ana araştırma problemi kapsamında;

- İstanbul’da suçun kentsel problemler içindeki yerinin tespiti,
- İstanbul’da yaşayan bireylerin karşılaştıkları suç ve düzensizlik olaylarının belirlenmesi,
- İstanbul’da yaşayan bireylerin karşılaştıkları suç sayısı ile karşılaşılan suç sayısını etkileyen faktörlerin ve bu faktörlerin etki düzeylerinin belirlenmesi,
- İstanbul’da yaşayan bireylerin suç korkusu ya da diğer bir deyişle güven duygusu düzeylerinin ve bu düzeyleri etkileyen faktörlerin belirlenmesi,
- İstanbul’da mahalle bazında suçun dağılımını etkileyen faktörlerin belirlenmesi
- Suç ile ilgili kurulmuş olan teorik modellerin İstanbul’a uygunluğunun test edilmesi,
- Alternatif bir suç modeli geliştirilmesi

tez çalışmasının ana amacını oluşturmaktadır.

3.1 Varsayımlar ve Hipotezler

- Yaşanılan bölgenin fiziksel yapısının sosyal özelliklerinin, sosyoekonomik yapısının gelişmiş olması o bölgede yaşayan insanların kendilerini güvende hissetmelerine ve daha az suç algılamalarına ve daha az suç korkusu duymalarına sebep olur.
- Suç modellerinde suç işlenen mekanın ekolojik özellikleri ve suç kurbanlarının demografik özellikleri dikkate alınırken suç işleyenlerin özellikleri, adalet hizmetleri göz ardı edilmiştir.
- Bireyler mahallelerinde gerçekleştirildiğini beyan ettikleri toplumsal aktivitelere dahil olmaktadır.

İstanbul’da suç önleme çalışmalarında kullanılabilecek olan modeller geliştirilmeden önce İstanbul’un suç ile ilgili özelliklerine dönük bir çalışma gerçekleştirilmiştir. İstanbul’un suç özellikleri ile ilgili yayımlanmış çalışmaların yeterli olmadığı literatür taramasında görülmüştür. Bu bağlamda tezin bulgular bölümünden önce bu bölümünde yer alacak olan araştırma alanı ile ilgili bilgiler bu tezin gerçekleştirilmesi amacıyla yürütülen araştırma projesi bulguları temel alınarak oluşturulacaktır. Ayrıca bu bölüm araştırma öncesi ve sonrasında gerçekleştirilen çalışmalar ile desteklenecektir. Bulgular bölümünde ise temel olarak aşağıda belirten hipotezlerin test edilmesi için gerçekleştirilen analiz sonuçları paylaşılacaktır.

H1: Bireylerin suç korkusu, bireylerin suçla karşılaşma sıklığı arttıkça artar.

H2: Mahalle yapısının (sosyo ekonomik yapı – yerleşim süresi – mahallelinin ortak yönlerinin fazlalığı (sosyal homojenliği)) gelişmişliği arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H3: Mahalle sakinlerinin sosyal etkileşimi (birincil ve ikincil ilişki ağları – beşeri sosyal sermaye- dışsal kaynakların talebi vb.) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H4: Mahalledeki sosyal kontrol (yerel denetim - özel denetim) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H5: Mahalledeki kamusal denetim (polis hizmetlerinin iyi verilmesi) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H6: Mahalledeki fiziksel yapının sürdürülebilirliği arttıkça bireylerin yaşadıkları mahalledeki suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

H7: Mahallede gerçekleşen düzensizliklerde meydana gelen artış karşılaşılan suç sayısının ve suç korkusunun artmasına neden olur.

Hipotezlerin test edilmesi ile aşağıdaki aracılık ilişkilerinin de varlığı belirlenecektir:

- Mahalle etkileşimi ve sosyal kontrol değişkenleri, suç/suç korkusu ile mahalle yapısı değişkenleri arasında aracılık etkisine sahiptir.
- Sosyal kontrol değişkenleri, mahalle etkileşimi ve suç/suç korkusu arasında aracılık etkisine sahiptir.

3.2 Yöntem

Tez çalışmasında izlenen süreç sistematik bir düzen çerçevesinde oluşturulmuştur. Sürecin aşamaları; araştırma alanının belirlenmesi, araştırma şeklinin belirlenmesi, araştırmada kullanılacak olan kalitatif ve kantitatif yöntemlerin seçimi, araştırmanın saha sürecinin oluşturulması, saha araştırması sonrası veri değerlendirme aşaması ve veri analizi şeklindedir. Sürecin aşamaları yukarıda belirtilen sırayla birer alt bölüm olarak detaylandırılırken sadece sıralamada ilk başta yer alan araştırma alanının belirlenmesinin ve suç ile ilgili özelliklerinin belirtildiği alt bölüm en son sırada ele alınacaktır.

3.2.1 Araştırma Tasarımı

Bir bilimsel araştırmada sadece kalitatif ya da kantitatif araştırma yönteminin kullanılmasının bir boşluk ortaya çıkaracağı açıktır. Bu nedenle bu tez çalışmasının araştırma aşamasını gerçekleştirmek amacıyla gerçekleştirilen, İstanbul'da suçu etkileyen faktörleri ve suçun etkilerini ortaya çıkarmak için yürütülen proje çalışmasında bilimsel araştırma yöntemlerinden kalitatif ve kantitatif araştırma yöntemleri birbirlerini tamamlayıcı şekilde kullanılmıştır.

Kalitatif yöntem kullanılarak yürütülen araştırmalarda nitel araçlarla sonuca gitmek amaçlanırken, kantitatif araştırmalarda nicel araçlarla sonuç elde edilir. Kalitatif araştırmalar yoluyla [143],

- Araştırma konusu hakkında daha derin bilgiler elde edilmesi
- Kişilerin deneyimleri aracılığı ile konunun daha iyi kavranması
- Sayısal veriler yolu ile ortaya çıkarılan nedensellik ilişkilerinin neden bu şekilde gerçekleştiğinin tespiti

Kantitatif araştırmalar yoluyla ise [143],

- Araştırma kapsamında incelenen konuların ölçülerek sayısallaştırılması
- Her birim için ölçülecek değişkenlerin belirli ve sabit olması nedeni ile standart bilginin elde edilmesi
- Ölçülen değişkenler arasında neden sonuç ilişkilerini kurulması ve istatistiksel hipotezlerin testi edilmesi sağlanır.

Kantitatif araştırmalar sayısal olarak düzenlenmiş değişkenler arası ilişkilerin bulunmasına dayanırlar. Birincil ve ikincil veriler kullanılarak gerçekleştirilen kantitatif araştırmalar tanımlama ve neden/sonuç ilişkilerini elde etmeyi amaçlarlar. Kantitatif araştırmalarda sosyal olgu ve kavramlar kantitatif ölçme ve ölçekleme yöntemleri ile tanımlanır. Bu durum sosyal ortamda aktörler arasında yer alan içsel anlamları ve deneyimlerin gözden kaçırılmasına neden olabilir. Kantitatif çalışmalarda katılımcıların sorulara verdikleri cevapların bilişsel düzeyde düşündükleri ile farklılaşmalar gerçekleşebilir [144]. Söz edilen bu durumlar kantitatif araştırmaların bir şekilde kalitatif araştırmalarla desteklenmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Proje çalışmasının araştırma safhasında Ural ve Kılıç (2011) tarafından belirtilen aşağıdaki etik ilkelere sadık kalınmıştır [145].

- Hizmet sunulan ya da hizmetinden yararlanan kişilerin suistimal edilmemesi,
- Uzmanlık sınırlarının belli olması ve uzman olunan konularda bilgilerin güncel tutulması,
- Deneklerin özgür ifadelerini yansıtmalarının sağlanması,
- Deneklerden toplanan bilgilerin gizliliğinin deneklere garanti edilmesi,
- Verilerin kullanım şeklinin açıklanması.

Araştırma süreci bilimsel araştırma yöntemlerinin etkin kullanımı ve bilimsel ilkelere bağlı kalınması yolu ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde ilgilenilen konularla ilgili istatistik, şehir ve bölge planlama ve harita mühendisliği bilim dallarında çalışan uzmanlarla birlikte çalışılmıştır. Böylelikle yürütülen araştırma farklı disiplinlerin bir araya getirilmesi ile multidisipliner bir boyut kazanmıştır.

3.2.2 Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmada kullanılacak yöntemlerin belirlenmesinde araştırmada kullanılacak olan verinin şekli etkili olmuştur. Suç araştırmalarının temel kaynağını suç istatistikleri oluşturmaktadır. İkincil veri olarak kullanılacak olan suç istatistiklerinin temin edilebileceği kaynaklar arasında polis/jandarma güçlerinin topladığı veriler, Adalet Bakanlığı tarafından toplanan adalet istatistikleri oluşturmaktadır. Özellikle, İstanbul gibi yaklaşık nüfusun %99 gibi büyük bir kesiminin polis sorumluluk bölgesinde yaşadığı bir şehirde polis güçleri tarafından toplanan suç istatistikleri oldukça önem kazanmaktadır. İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafından bu araştırma kapsamında kullanılması planlanan verilerin doğrudan paylaşımı söz konusu olmamıştır. İlgili birimlerde mahalle bazlı suç istatistikleri değerlendirilerek araştırmanın örnekleme planı oluşturulmuştur. Kullanılan suç istatistikleri bu nedenle tez çalışması kapsamında paylaşılamayacaktır. Bu istatistiklerden elde edilen genel veriler analiz ve değerlendirme aşamalarında kullanılacaktır. Bununla birlikte, TÜİK tarafından yayınlanan adalet istatistikleri araştırma alanının suç yapısının değerlendirilmesi ve ülke içindeki konumunun belirlenmesinde kullanılmış olup bu verilerle gerçekleştirilen analizlerin kullanıldığı bir makale çalışması da yayınlanmıştır. Araştırmada kullanılan birincil veriler İstanbul genelinde gerçekleştirilen anket çalışması ile toplanmıştır.

3.2.2.1 Kantitatif Yöntemler

Araştırmanın temel veri kaynağını toplanan birincil veriler oluşturmaktadır. Bu verilerin toplanmasında yukarıda belirtildiği gibi kalitatif ve kantitatif araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilmesi planlanan veriler genelde algısal olması nedeniyle deneklerle gerçekleştirilen görüşmelerin kullanıldığı veri toplama teknikleri kullanılmıştır.

Bilimsel araştırmalarda deneklerle değişik şekillerde görüşmeler gerçekleştirilebilir. Bu görüşme tekniklerini Arslan ve kten (1994)  grupta toplamıştır [146]:

- Araştırmacının bir ya da iki kişi ile karşılıklı olarak gerçekleştirdiği yüz yüze görüşmeler olan mülakatlar,
- Araştırmacının yaklaşık yedi kişilik olması tavsiye edilen oluşturduğu bir grupta gerçekleştirdiği odak grup görüşmeleri,
- *Anket ya da yığın görüşmeleri*: Anket görüşmesini mülakat ya da grup görüşmelerinden ayıran en önemli özellik daha büyük kitlelerle ve standart soru cetvelleri ile gerçekleştirilmesidir.

Bu yöntemlerden anket tekniği kantitatif araştırma sürecinde kullanılan bilgi toplama yöntemlerinden bir tanesidir. Anket yöntemiyle araştırmanın temel amaçlarını oluşturan hususlar detaylı olarak katılımcılardan sorgulanmıştır. Anket yönteminin üstün ve zayıf yönleri aşağıda belirtilmektedir [145]:

- stnlkler:
 - Kalitatif araştırmalara göre zaman ve maddi maliyeti düşüktür.
 - Deneğin kimliğinin belirtilmemesi bir üstünlük olarak tanımlanmaktadır. Ancak günümüzde profesyonel araştırma şirketleri veri doğruluğunun testi için deneklerin kimliklerini almaktadırlar.
 - rnek ekimi için kullanılabilir alternatif yöntemler mevcuttur.
 - Derlenen veri istatistiksel yöntemlerin kullanımına olanak sağlar.
- Zayıflıklar:
 - Sorulan sorulara cevap alınırken bu cevapların neden verildiğini sorgulamak mümkün değildir.
 - Konu deneğin ilgi alanı dış olabilir. Denek sorulara çeşitli nedenlerle cevap vermek istemeyebilir.
 - Geri dönüş oranının düşük olduğu bir zayıflık olarak görülse de günümüzde özellikle geniş çaplı alan araştırmalarında yedek denek kullanımı alternatifi söz konusu olduğundan bu durum göz ardı edilebilir.

- Anketin uygulaması esnasında okuma yazma bilmeme, internet anketlerinde internet kullanmayan kişilerin dışarıda kalması ya da adresi belli olmayan kişilere ulaşamama gibi durumlarla karşılaşılabilir.

Anket Formunun Hazırlanması

Saha araştırmasında kullanılan anket formu hazırlanırken, sorulardan elde edilmek istenen bilginin özelliğine göre aşağıdaki soru tipleri kullanılmıştır:

Standart soru: Her katılımcıya önceden hazırlanan ve belirli bir kuramsal sırası bulunan sorular yöneltilmiştir. Standart soruların kullanımının tercih edilmesindeki temel amaç, tüm deneklerin soruları aynı biçimde anlayıp yorumlaması ve kendi görüşüne göre yanıtlamasıdır. [147]. Standart sorularda anketörlerden görüşme anında soru üretmesi beklenmemektedir. Zira tüm sorular önceden hazırlanmış, gerekli eğitimlerle katılımcılara nasıl yöneltilmesi gerektiği belirlenmiştir. Tez kapsamında yürütülen araştırmada anketörlere sorunun anlaşılmadığını anladığı durumlarda deneyi etkilemeden soruyu açıklama yetkisi verilmiştir.

Kapalı uçlu sorular: Anketteki soruların yaklaşık üçte ikilik çoğunluğu, cevap seçenekleri sorunun içinde bulunan kapalı uçlu sorulardan oluşmaktadır. Kapalı uçlu sorularda deneyin verilen cevaplardan sadece birisini seçmesi beklenir [148]. Cevap seçenekleri deneye yüz yüze görüşmelerde bir kart ile verilir ve denekten bir ya da birden fazla cevap vermesi beklenir. Kapalı uçlu sorularda, katılımcıların verdiği yanıtlar hazırlayanın bilgi düzeyiyle ve yanıt şıklarıyla sınırlı kalmaktadır. Bu sorunun ortadan kaldırılması için cevap şıklarına açık uçlu olarak diğer seçeneği eklenir.

Açık uçlu sorular: Verilecek cevaplara herhangi bir sınırlama getirilmediği durumlarda katılımcılar ilgili sorulara istediği yanıtı verir. Açık uçlu sorularda çok farklı yanıtlarla karşılaşılabilir ve sonrasında analiz gücünü çekilebilir. Bu gücünü aşmak için verilen farklı cevaplar gruplanarak kodlanır. Ayrıca, sorunun açık ve net bir şekilde tanımlanması, soru ile ilişkisiz cevapların verilmesini engeller.

Anket soruları hazırlanırken [149],

- Soruların açık ve net olmasına,
- Soruların tek bir düşünce ya da konuyu içermesine,

- Soruların yansız ifadeler içermesine,
- Katılımcıyı zor duruma düşürecek, yargılayacak ifadeler içermemesine

dikkat edilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formunun ve odak grup görüşmelerinin konu başlıklarını,

- İstanbul'un temel sorunları,
- Mahalle bilgisi,
- Mahalledeki yaşam koşulları (fiziksel koşullar, sosyal ilişkiler, aidiyet, kamu hizmetleri vs.),
- Karşılaşılan suç/düzensizlik olayları ve bu olaylardan etkilenme düzeyleri,
- Suç korkusu,
- Önleme ve adalet hizmetleri,
- Demografi

oluşturmaktadır. Anket formu Ek A'da yer almaktadır.

3.2.2.2 Kalitatif Yöntemler

Kalitatif araştırma sürecinde derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda suç ve yaşam kalitesi ile ilgili kişilerle randevular alınarak incelenen konuyla ilgili derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde anket çalışması öncesinde anket sorularının şekillendirilmesi ve sonrasında anket sonuçlarının değerlendirilmesi amacı güdülmüştür.

Bu görüşmelere ek olarak yine anket çalışması sonrasında suç oranının yüksek olduğu mahallelerin muhtarları ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir.

Odak görüşme, incelenen konu hakkında konuya hakim olan kişi grup/gruplarıyla hakkında bilgi alınması planlanan sorular dahilinde karşılıklı fikir alışverişinin yapıldığı bir görüşme türüdür. Odak grup görüşmesine katılacak kişi sayısı ve grupta kimlerin olacağı araştırmacılar tarafından belirlenir.

3.2.3 Araştırmanın Saha Süreci

Araştırmanın saha süreci gerçekleştirilen araştırmanın künyesindeki detayları oluşturur. Saha çalışmasını destekleyen kurum/kuruluşlar, saha araştırmasını yürüten şirket, araştırmanın örneklem özellikleri araştırma künyesinde yer alan detaylardır. Bu alt bölümde; araştırma künyesine ait bilgiler ayrıntılı olarak incelenecektir. Araştırma künyesine ait özet bilgiler aşağıda görülmektedir.

Destekleyen Kurum/Kuruluş: Y.T.Ü. Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü, Çözüm Araştırma, Unilever, ESRI

Araştırma Şirketi: Çözüm Araştırma

Anakütle:İstanbul’da yaşayan 15 yaş üzeri bireyler

Örnekleme Yöntemi: Tabakalı Küme Örneklemesi

Örneklem Çerçevesi: İstanbul’da bulunan sokaklar

Örneklem Birimi: 15 yaş üzeri bireyler

Örneklem Büyüklüğü:1837

Hata Payı:±%2.29

3.2.3.1 Araştırmanın Örnekleme

Araştırma kapsamında İstanbul’da kentsel alanda yaşayan 15 yaş üzeri bireylerden oluşan 1837 kişi ile yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapılacak olan deneklerin seçimi için tabakalı 4 aşamalı küme örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Küme örnekleme yöntemi sıklıkla anakütle çapının çok büyük olduğu ve coğrafi olarak yaygınlığının fazla olduğu durumlarda tercih edilir. Rasgele örnekleme, tabakalı rasgele örnekleme vb. yöntemlerin kullanılması yığın çapı büyük olduğunda,

- Çerçeve hazırlama zorluğu,
- Geniş alana yayılmış örneklem birimlerine ulaşmanın zaman ve ücret maliyetinin yüksek olması,
- Örneklem planının yürütülmesinin güçleşmesi

gibi sorunların ortaya çıkmasına neden olur [150].

Küme örnekleme; maliyette azalma, yönetim kolaylığı ve basit tesadüfi örnekleme göre daha fazla örnek seçimine sebep olur. Yöntemin ortaya çıkardığı duyarlılık sorunu daha fazla örnek büyüklüğüne ulaşılmasını sağlaması nedeniyle ortadan kalkar [150].

Örneklem seçiminde öncelikli olarak mahalleler suç oranlarının dağılımına göre kendi içlerinde normal dağılan 12 tabakaya ayrılmıştır. Normal dağılan tabakaların varlığının tespiti tamamen deneme yanılma yoluyla gerçekleştirilen birçok deneme sonrasında sağlanmıştır. Tabakalama yapmadaki amaç kendi içinde düşük varyansa sahip kendi aralarında varyansları yüksek mahalle gruplarının oluşturulmasıdır.

2008 yılında İstanbul'da idari olarak tanımlanan 765 mahalleden 82 tanesi suç verisi olmadığı için çerçeve dışında bırakılmıştır. Bu mahallelerin ilçelere dağılımı Çizelge 3.1'de görülmektedir. Suç kaydı olmaması nedeniyle örneklem dışında bırakılan mahallelerin toplam nüfusu 360125'tir.

Çizelge 3. 1 İlçelerde örneklem dışı kalan mahalle sayıları

İlçe	Toplam
ARNAVUTKÖY	17
SİLİVRİ	15
BÜYÜKÇEKMECE	13
PENDİK	8
TUZLA	8
ÇATALCA	7
BEYKOZ	6
EYÜP	3
ESENYURT	2
ŞİLE	1
SARIYER	1
ÇEKMEKÖY	1
Genel Toplam	82

Suç oranının oldukça yüksek olması nedeniyle çerçeve dışında bırakılan 36 mahallenin ilçelere göre dağılımı Çizelge 3.2'de yer almaktadır. Suç oranının yüksek olması nedeniyle örneklem dışında bırakılan mahallelerde 90769 kişi yaşamaktadır. Bu mahallelerden seçilen 5 mahalle muhtarı ile odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Çizelge 3. 2 Suç oranı yüksekliği nedeniyle örneklem dışı kalan mahalle sayıları

İlceGr08	Toplam
BAKIRKÖY	1
BEŞİKTAŞ	2
BEYOĞLU	11
FATİH	9
KADIKÖY	2
KARTAL	1
ŞİLE	1
ŞİŞLİ	4
ÜMRANİYE	3
ÜSKÜDAR	1
ZEYTİNBURNU	1
Genel Toplam	36

Tabakalama işlemine toplam 647 mahalle dahil edilmiştir. 647 mahallenin tabakalara dağılımı ve bu mahallelerde yaşayan nüfus aşağıdaki Çizelge 3.3'te yer almaktadır.

Çizelge 3. 3 İlçelerde örnekleme dahil olan mahalle sayıları ve nüfusları

İlçe	Nüfus	Mahalle Sayısı
ADALAR	14068	5
ARNAVUTKÖY	96708	15
ATAŞEHİR	351046	17
AVCILAR	333944	10
BAĞCILAR	720819	22
BAHÇELİEVLER	571683	11
BAKIRKÖY	213141	14
BAŞAKŞEHİR	205860	9
BAYRAMPAŞA	268276	11
BEŞİKTAŞ	180149	21
BEYKOZ	194466	19
BEYLİKDÜZÜ	185577	10
BEYOĞLU	231405	31
BÜYÜKÇEKMECE	109318	10
ÇATALCA	22402	2
ÇEKMEKÖY	138688	16
ESENLER	464557	16
ESENYURT	301998	18
EYÜP	284722	18
FATİH	435675	34
GAZİOSMANPAŞA	460675	16
GÜNGÖREN	314271	11
KADIKÖY	513755	19
KAĞITHANE	415130	19
KARTAL	414768	19
KÜÇÜKÇEKMECE	669081	21
MALTEPE	417605	18
PENDİK	449452	23
SANCAKTEPE	227602	18
SARIYER	250780	26
ŞİLE	10274	3
SİLİVRİ	74870	7
ŞİŞLİ	294079	24
SULTANBEYLİ	282026	15
SULTANGAZİ	447070	15
TUZLA	128338	9
ÜMRANİYE	550093	32
ÜSKÜDAR	515790	32
ZEYTİNBURNU	286533	11
	12046694	647

Mahallerin tabakalara göre sayısal dağılımı ve nüfus dağılımı Çizelge 3.4'te görülmektedir.

Çizelge 3. 4 Tabakalara göre mahallelerin dağılımı

Tabaka	Toplam NÜFUS	Mahalle Sayısı
1 Düşük Suç oranı	501502	30
2	1847460	84
3	851722	35
4	1813507	86
5	2328819	113
6	1145420	58
7	518405	28
8	749877	48
9	790170	46
10	602559	45
11	591849	44
12 Yüksek Suç Oranı	305404	30
Genel Toplam	12046694	647

Tabakalarda görüşmelerin yapılacağı mahallelerin sayısının belirlenmesi ise tabakalardaki mahalle sayılarının mahallelerinin suç oranının varyansına göre ağırlıklandırılması ile belirlenmiştir. Tabakalardaki mahalle sayıları ve her tabakada görüşme yapılan mahalle sayıları Çizelge 3.5’de görülebilir.

$$n_h = n * \frac{n_h * s_h}{\sum_{h=1}^{12} n_h * s_h}$$

Çizelge 3. 5 Tabakalardaki mahalle sayıları/görüşme yapılan mahalle sayıları

Tabaka	Mahalle Sayısı	Örnek Sayısı (Mahalle)
1	30	3
2	84	8
3	35	2
4	86	5
5	113	12
6	58	3
7	28	2
8	48	4
9	46	7
10	45	7
11	44	14
12	30	24

Örnekleme yer alacak mahallelerin belirlenmesi için Visual Basic yazılım dili kullanılarak bir program yazılmıştır. Programda küme örneklemesinde kullanılan çap ile orantılı olasılıksal dağıtım yöntemlerinden order pps olarak tanımlanan Sequential PPS,

Pareto PPS [151-152] yöntemleri kullanılarak örnek çekilecek mahalleler belirlenmiştir. Bu yöntemlere ek olarak basit rasgele örnekleme yöntemi de kullanılmıştır.

Sequential PPS yöntemine göre örneklem çekim süreci;

- 0-1 arasında rasgele sayı üret U_i ,
- Mahalle nüfusunun tabakadaki oranı ile tabakadan seçilecek mahalle sayısını çarp,

$$z_i = n * \left(\frac{x_i}{\sum x_i} \right)$$

- $Q_i = \frac{U_i}{z_i}$ formülü ile her mahalle için bir Q indeks değeri bul,
- Mahalleleri Q indeks değerine göre küçükten büyüğe sırala,
- Sıralamadaki ilk n mahalleyi seç

şeklindedir.

Pareto PPS yöntemine göre örneklem çekim süreci ise;

- 0-1 arasında rasgele sayı üret U_i ,
- Mahalle nüfusunun tabakadaki oranı ile tabakadan seçilecek mahalle sayısını çarp,

$$z_i = n * \left(\frac{x_i}{\sum x_i} \right)$$

- $Q_i = \frac{U_i * (1 - z_i)}{z_i * (1 - U_i)}$ formülü ile her mahalle için bir Q indeks değeri bul,
- Mahalleler Q indeks değerine göre küçükten büyüğe sırala,
- Sıralamadaki ilk n mahalleyi seç

şeklindedir.

Basit rasgele örnekleme yöntemi, Sequential PPS ve Pareto PPS yöntemleriyle 10500 örnek çekilmiş ve tabaka ortalama suç oranlarını en iyi kestiren yöntemin Pareto PPS olduğu belirlenmiştir.

İlk aşama tamamlandıktan sonra ikinci aşamada sokaklar seçilir. Sokakların seçiminde sistematik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Sokakların çekiminde ise aşağıdaki süreç izlenmiştir:

- Sokaklardaki toplam konut sayısını çekilecek her mahallede seçilecek olan sokak sayısına bölerek adım sayısını bul,
- 1 'den adım sayısına kadar rasgele sayı üret,
- Rasgele sayıdan başlayarak toplam konut sayısına kadar adım sayısını ekleyerek seçilecek sokakları belirle,
- Her sokak için sıralamadaki bir önceki ve bir sonraki sokağı yedek olarak belirle.

Üçüncü aşamada ise belirlenen sokaklardan görüşülecek olan bireyler seçilmiştir. Her sokaktan rasgele olarak seçilen 4 bireyle görüşülmüştür. Bireylerin seçiminde dikkat edilen hususlar aşağıdadır:

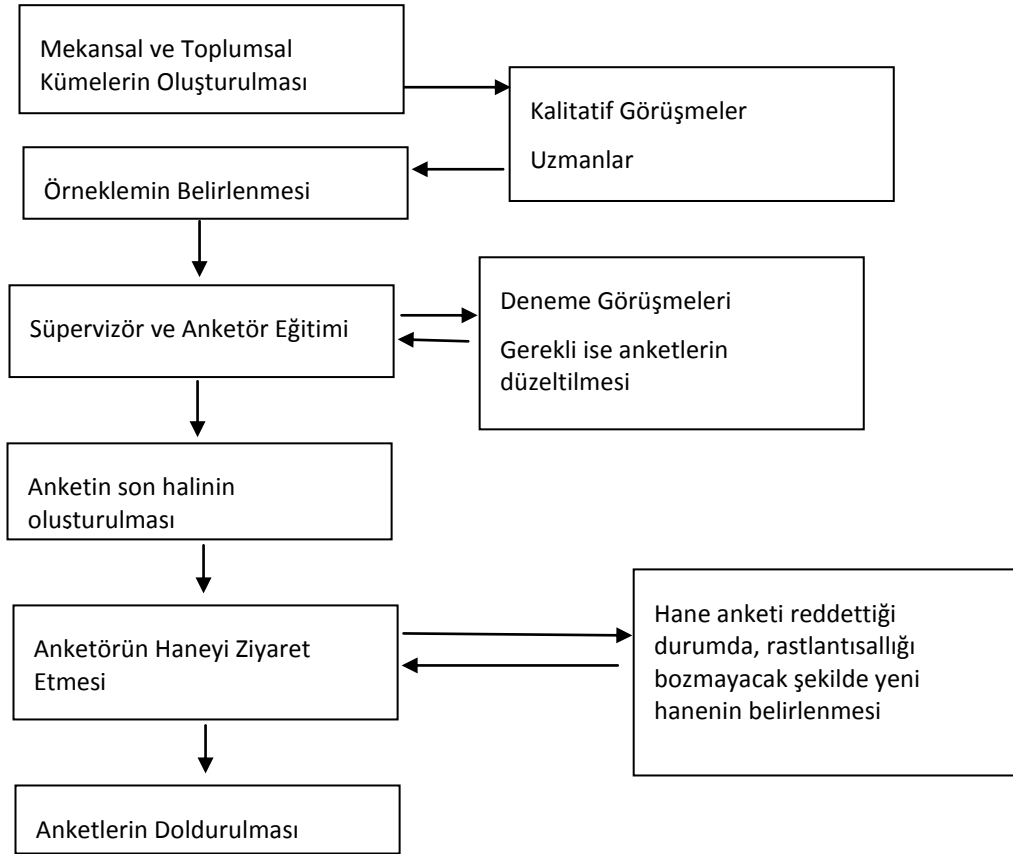
- Sokağın sağ ve sol yanlarından 2'ser bireyle görüşülmüştür.
- Görüşülen bireylerin konutlarının yakın yerlerde olmamasına dikkat edilmiştir.
- Her sokakta 2 kadın 2 erkekle görüşülmüştür.
- İlçe bazında yaş kotası uygulanmıştır.
- Sokaklardaki görüşme ilkelerinin bozulduğu durumlarda ya seçilen yedek sokaklar kullanılmış ya da Ek B'de sokak listesinde uygulanan alternatif yöntemler belirtilmiştir.

Pareto PPS yöntemine göre çekilen örneklerden anakütle ortalamasını en iyi tahmin eden minimum varyanslı 5 örneklem araştırma şirketine sunulmuş araştırma şirketi saha sürecini en verimli işletebileceği örnekleme seçmiştir.

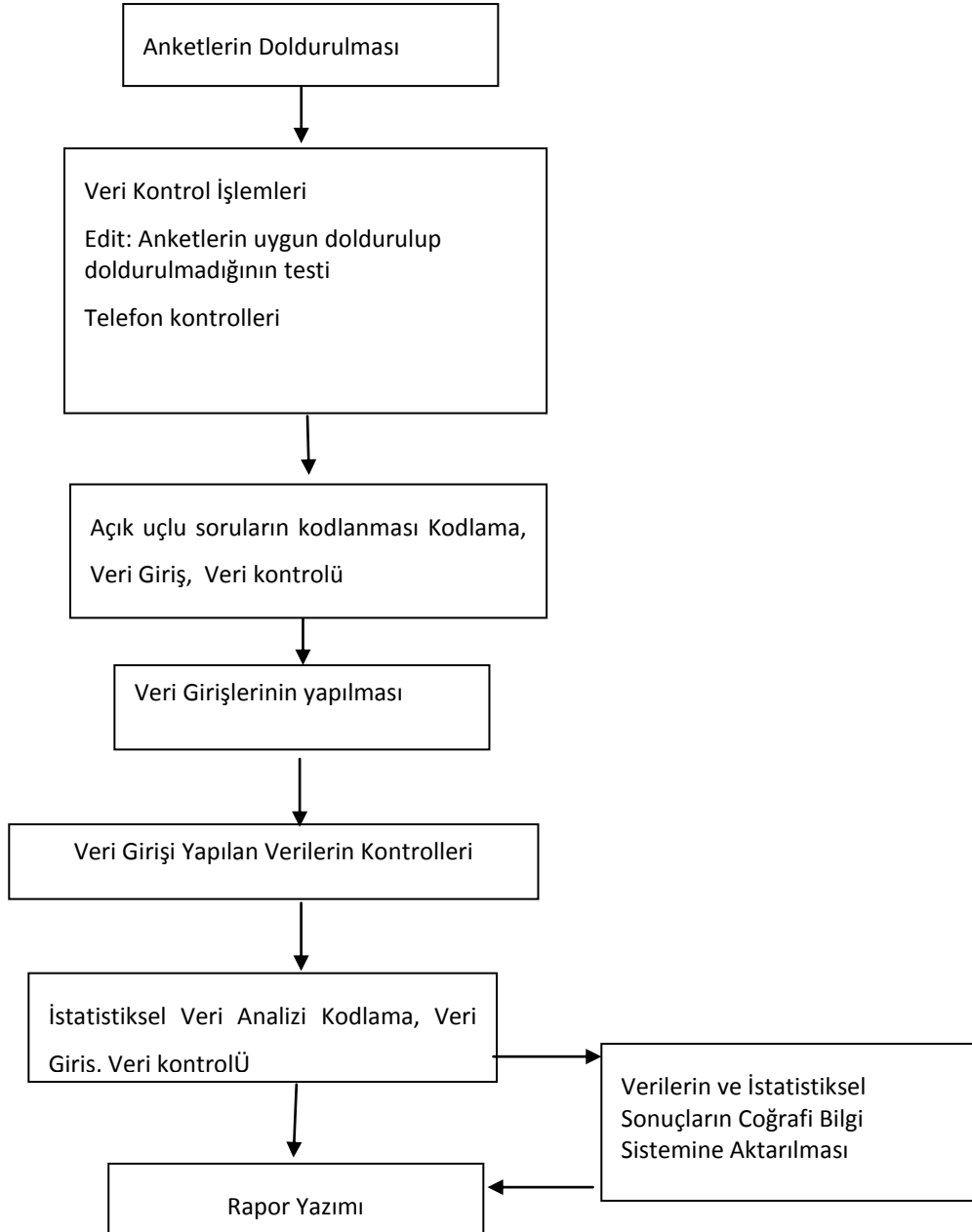
Araştırma sonrasında verilere ağırlıklandırma uygulanmıştır. Ağırlıklandırma işlemi sırasında yaş gruplarına göre tabaka bazında boş hücreler söz konusu olduğundan ilgili tabakalarda ilave anketler yapılarak bu eksiklikler giderilmiştir.

3.2.3.2 Araştırmanın Saha Sürecine Genel Bakış

Saha çalışmasının örnekleme, örneklemin anlatıldığı bir önceki alt bölümde belirtildiği gibi anakütleyi en iyi yansıtan örnekleme veren Pareto PPS çekim yöntemine göre çekilen örnekler içinden anakütle ortalamasına en yakın ortalamayı veren 5 örnekten bir tanesinin şirket tarafından seçilmesi ile başlamıştır. Araştırma sürecinin bundan sonraki kısmı araştırma saha süreci ve araştırma analiz ve raporlama süreci olarak Şekil 3.1 ve Şekil 3.2’de gösterilmiştir.

Şekil 3. 1 Araştırma Saha Süreci

Şekil 3. 2 Anket Kontrolleri - Veri Analizi ve Raporlama

3.2.3.3 Karşılaşılan Zorluklar ve Kısıtlılıklar

Anket kapsamında sorulan 200'ün üzerinde sorunun varlığı anketin süresinin uzun olmasına sebep olmuştur. Bunun sonucu olarak da saha çalışması süresi uzamıştır.

Örneklemin oluşturulması için gereksinim duyulan suç istatistiklerine istenilen detayda ulaşamamıştır.

Saha çalışması sonrasında gerçekleştirilen kontrollerde karşılaşılan suç sayılarında abartılı değerlerin ortaya çıktığı görülmüştür. Yapılan kontroller sonucunda bir mahallede görevli anketörün, “daha fazla suç belirtirseniz mahallenize daha fazla güvenlik önlemi alınır”, diyerek karşılaşılan suçların sayısının artmasına neden olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle ilgili anketörün görev aldığı tek mahalle olan ilgili mahalledeki anketler iptal edilerek yenilenmiştir.

Örnekleme için yazılan program vasıtasıyla çekilen örneklerde maksimum ulaşılan ilçe sayısı 30 olmuştur. Kırsal nüfusun yoğun olduğu, Çatalca, Silivri, Şile ile nüfusu az olan Adalar gibi ilçeler örneklem dışında kalmıştır.

Bazı kavramların uygulamada yeterince ayırt edilemediği gözlemlenmiştir. Oto hırsızlığı ve otodan hırsızlık; kapkaç, gasp ve yankesicilik suçlarının gerek anketörler gerekse de katılımcılar tarafından ayrıştırılamadığı anlaşılmıştır. Bu durum bulguların analiz ve yorumunda dikkate alınmıştır.

3.2.4 Araştırmada Kullanılan İstatistiksel Analiz Yöntemleri

Tez çalışması kapsamında anket çalışmalarından elde edilen veri ile literatürde tanımlanan teorilerin ne derecede ve hangi ilişkiler kurularak açıklandığını test etmek amacıyla yol (path) analizi kullanılmıştır. Modelleme ve istatistik analiz sonucunda elde edilen sonuçların mekânsal dağılımlarının gösterilmesi için de coğrafi bilgi sistemlerinden faydalanılmıştır.

Yol analizi yapısı itibari ile klasik regresyon analizine benzeyen ancak bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri kullanarak bağımlı değişkendeki değişimi açıklama imkanı ile farklılaşan bir modelleme tekniğidir.

Yol analizinin temel varsayımları [153] aşağıda verildiği gibidir:

- Modelde tanımlanan ilişkiler doğrusal ve eklemelidir. Tanımlanan her ilişkidenedensellik söz konusudur.
- Değişkenler nicel olarak ölçülmüştür.
- Değişkenlerde ölçme hatası yoktur.
- Nedensel ilişkiler yol diyagramları vasıtasıyla gösterilir.
- Hata terimlerinin diğer değişkenlerin tamamıyla ve modeldeki diğer hata terimleri ile ilişkisi yoktur.
- Nedensel akış tek yönlüdür.

Yol analizinin güçlü yanları [154] aşağıda verildiği gibidir:

- Değişkenler arası korelasyon katsayıları değişkenlerin bireysel etkilerini ve dolaylı etkileri de içerir. Değişkenler arası doğrudan ve dolaylı ilişkilerin açıklanması korelasyon katsayıları ile mümkün değildir. Yol modellerinde değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkiler hesaplanabilir.
- Değişkenler arası korelasyon katsayıları kullanılarak ilgili değişkenleri etkileyen başka bir faktör olup olmadığı konusunda hüküm vermek yanlış olur. Negatif korelasyonlar ile pozitif korelasyonlar dengeleyici unsur olabilir.
- Klasik regresyon modellerinde bağımsız değişkenlerin sadece bağımlı değişkenler üzerindeki etkileri açıklanmaktadır. Değişkenler arasındaki ilişkiler varsayımlardan sapma olduğu durumlarda dikkate alınmazlar. Path modelleri değişkenler arası ilişkiyi de dikkate aldığından klasik regresyon modellerinden daha güçlüdürler.
- Path modelleri kullanıldığında modele girecek tüm değişkenler arasındaki muhtemel kombinasyonların denenmesine gerek kalmadan uygun kombinasyon bulunabilir.

Path modellerinin zayıf yönleri aşağıda verildiği gibidir:

- Path katsayıları 1'den büyük hesaplanabilir. Bunun sonucu olarak da belirlilik katsayısının da negatif çıkma ihtimali söz konusu olabilir.
- Path katsayılarının 1'den büyük çıkması durumunda bu katsayılar anlamsızdır. Bu durumda sistemde dengeleyici bir mekanizmanın bulunduğu anlaşılır.

Model seçiminde kullanılan kriterler Çizelge 3.6' da görülebilir[155].

Çizelge 3. 6 Model seçiminde kullanılan kriterler

Uyum Ölçüsü	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2	$0 \leq \chi^2 \leq 2 \text{ serb.der.}$	$2sd \leq \chi^2 \leq 3 \text{ serb.der.}$
χ^2 için p değeri	$0.05 \leq p \leq 1.00$	$0.01 \leq p \leq 0.05$
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$
Yakın Uyum için p değeri $H_0 : RMSEA < 0.05$	$0.05 \leq p \leq 1.00$	$0.01 \leq p < 0.05$
IFI&CFI	$0.97 \leq IFI \& CFI \leq 1.00$	$0.95 \leq IFI \& CFI \leq 0.97$
GFI	$0.95 \leq GFI \leq 1.00$	$0.90 \leq GFI \leq 0.95$
AGFI	$0.90 \leq AGFI \leq 1.00$	$0.85 \leq AGFI \leq 0.90$

Coğrafi Bilgi Sistemleri özellikle istatistikçiler ve sosyal bilimciler bakımından verilerin görselleştirilmesi, coğrafi istatistik yöntemlerinin kullanılması amacıyla kullanılan bir yöntemdir. Coğrafi bilgi sistemleri, mekana dayalı gerçekleştirilen istatistiksel analizlerden elde edilen çeşitli katsayıların ve bu katsayılara ait anlamlılık değerlerinin harita ortamında gösterilmesini sağlaması bakımından oldukça avantajlıdır. Bu çalışmada:

- Trend analizleri kullanılarak elde edilen trend katsayılarının ve bu katsayılara ilişkin anlamlılık değerlerinin Türkiye’de il bazlı gösterimi,
- Suç korkusuna ilişkin elde edilen ilçe bazlı ortalama değerlerin İstanbul’da dağılımının gösterimi için Coğrafi Bilgi Sistemlerinden faydalanılmıştır.

3.3 Araştırma Alanı – İstanbul

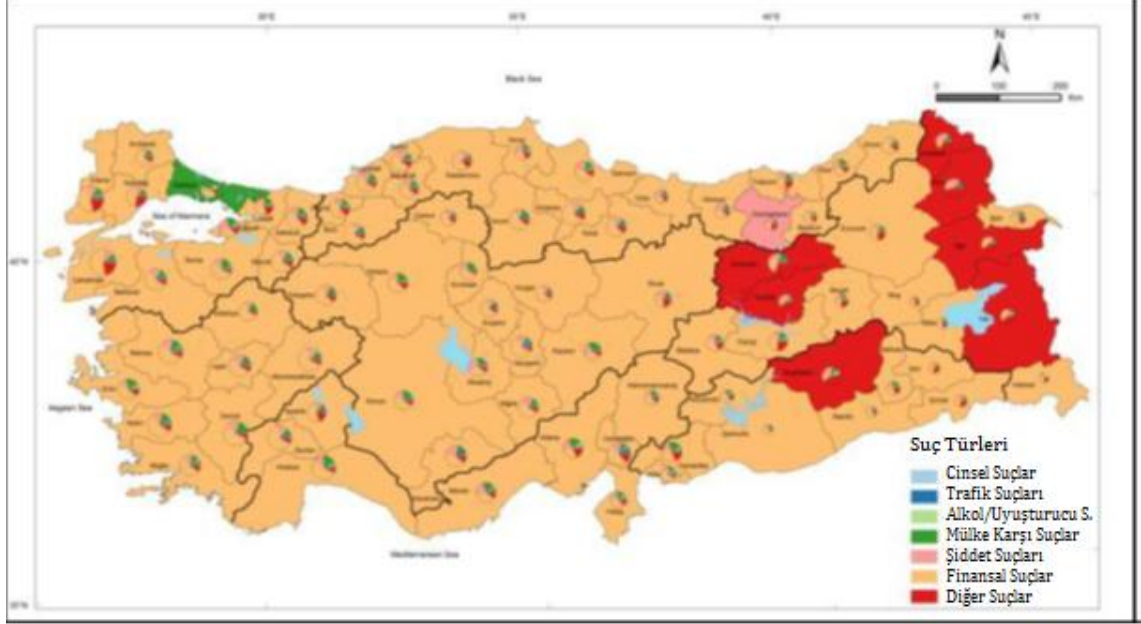
İstanbul’da suç ile ilgili kaynakların listesinin yer aldığı İstanbul Bibliyografyası adlı taramada 48 adet yayın yer almaktadır. Bu yayınlardan iki tanesi literatürdeki eksikliği ortadan kaldırmak amacıyla bu tez çalışması kapsamında üretilen “How the fear of crime spatially differs among the districts of İstanbul” ve “İstanbul’da suçun kentsel sorun algısındaki yerinin birliktelik kuralları ile incelenmesi” adlı makalelerdir. Bu tez kapsamında üretilen iki yayın çıkarıldığında geriye kalan kırk altı adet yayının Listede yer almayıp bu tez çalışması kapsamında üretilen, Türkiye’deki suç trendlerini il bazlı olarak analiz eden bir diğer makale de “Crime trends in Turkey”’dir.

3.3.1 İstanbul’da Suçun Objektif Değerlendirilmesi

Araştırma dönemine en yakın emniyet kaynaklı suç istatistiği bilgisi 2009 yılına aittir. Kullanılan suç istatistiği CNBCE için kentlerin yaşam kalitesi sıralamasını oluşturan Burak Mavi’nin bu tez çalışmasında kullanılması için izin vererek paylaştığı veri tabanından elde edilmiştir. 2009’da yılında İstanbul’da işlenen toplam suç sayısı 196.104’tür. 1000 kişiye düşen suç sayısı ise 15.18’dir. İstanbul, Türkiye’deki şehirlerle kıyaslandığında işlenen suç sayısı bakımından birinci sırada yer alırken 1000 kişiye düşen suç sayısı bakımından ise kırk sekizinci sıradadır. Türkiye’de en çok suç işlenen şehirler sırasıyla; İstanbul (196.104), İzmir (132.922), Ankara (80.655)’tir. Suç yoğunluğuna göre bir sıralama yapıldığında ise bin kişiye düşen suç sayısı en yüksek şehirler sırasıyla; Kırklareli (39.11), Kırıkkale (37.88) ve İzmir (34.36)’dir. Metropol şehirlerden Ankara suç sayısına göre üçüncü sırada iken bin kişiye düşen suç bakımından otuz altıncı sıradadır. İstanbul’da işlenen suç sayısının nüfusa oranlandığında sıralama olarak oldukça gerilere düşmesi suçun İstanbul için diğer şehirlere nazaran daha az önemli bir problem olduğunu göstermektedir.

Suç istatistiği olarak kullanılan verilerden bir tanesi de adalet istatistikleridir. Bu tez çalışması için gerçekleştirilen araştırma sonucunda Türkiye’deki tüm şehirler için 1999 –2008 yılları arasında gerçekleşen hüküm sayıları kullanılarak çeşitli suç türleri için

trend katsayıları hesaplanmıştır [156]¹. 2008 yılındaki gerçekleşen hükümlerin suç türlerine göre dağılımı kullanılarak her il için en önemli sorun olarak ortaya çıkan suç türü haritalandırılmıştır. Harita Şekil 3.3'te görülmektedir.

Şekil 3. 3 Suç oranlarının illere göre dağılımı

Haritadan elde edilen sonuçlar;

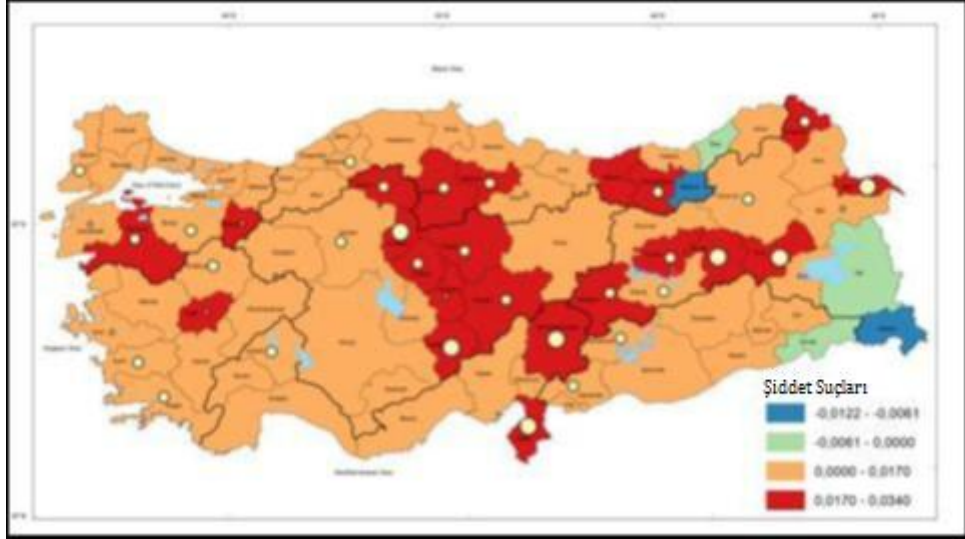
- Finansal suçlardan hüküm giyenlerin yüksek olduğu şehirlerin oranı yaklaşık %89'dur.
- Şehirlerin %8'inde diğer suçlar olarak tanımlanan suçlardan hüküm giyenlerin oranı yüksekken bu şehirlerin genelde Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer aldığı görülmektedir. Sadece bir şehir Güney Doğu Anadolu Bölgesi'ndedir.
- Gümüşhane, hüküm giyen oranı en yüksek olan suçun şiddet suçları olması nedeni ile diğer şehirlerden farklılaşmıştır.
- Bir diğer önemli farklılaşma ise İstanbul için geçerlidir. İstanbul'da en önemli sorun olarak mülke karşı işlenen suçların olması dikkat çekmektedir.

¹ Bu bölümdeki harita bazlı bulgular bu tez kapsamında üretilen (Bilen, Ö., Kılıç, F., Kuçak, A., Ökten, A. N., (2014). "Crime Trends in Turkey", NWSA: Physical Sciences, 9(2):13-23.) adlı makalede kullanılmıştır.

Şehirler bazında mülke karşı suçlar, şiddet suçları, alkol ve uyuşturucu suçları, trafik suçları, finansal suçlar ve cinsel suçlar için trend katsayıları ve anlamlılıkları hesaplanarak haritaya yansıtılmıştır. Suç türlerine göre hazırlanan haritalar Şekil 3.4-9’da görülmektedir. Bu tez çalışmasının araştırma bölümünde toplanan suç istatistikleri polis kayıtlarında tutulan mala karşı ve şahsa karşı işlenen tekil suçların toplamlarıdır”.

Şekil 3. 4 Mülke karşı suçların trend analizi sonuçları

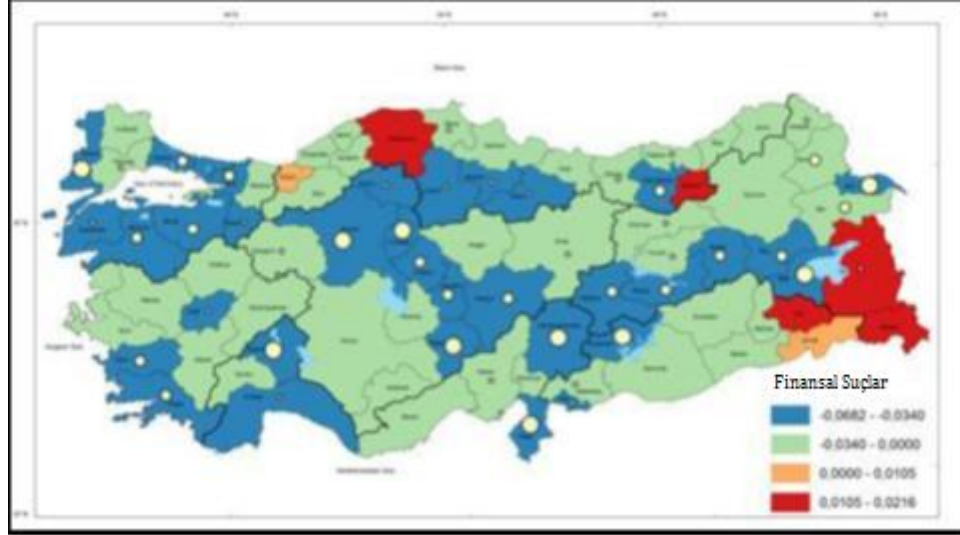
Şekil 3. 5 Şiddet suçlarının trend analizi sonuçları

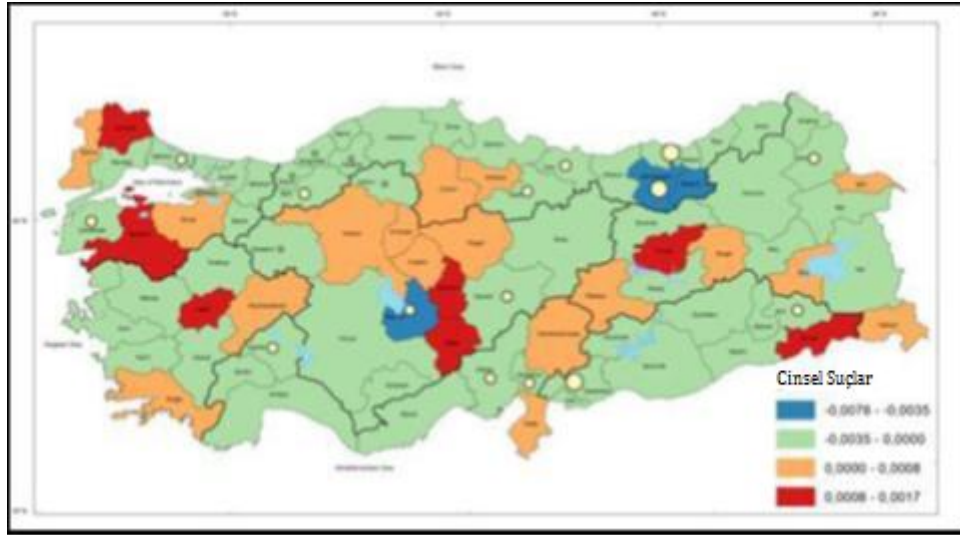
Şekil 3. 6 Alkol ve uyuşturucu suçlarının trend analizi sonuçları

Şekil 3. 7 Trafik suçlarının trend analizi sonuçları

Şekil 3. 8 Finansal suçların trend analizi sonuçları

Şekil 3. 9 Cinsel suçların trend analizi sonuçları

Haritalardan elde edilen sonuçlar metropol şehirler için değerlendirilirse;

- Mülke karşı suçlar: İstanbul ve Ankara'nın trend katsayıları yüksek dereceli, pozitif yönlü ve anlamlı, İzmir'in trend katsayısı pozitif yönlü, düşük dereceli ve anlamsızdır.
- Şiddet suçları: Ankara ve İzmir'in trend katsayıları yüksek dereceli, pozitif yönlü ve anlamlıdır. İstanbul'un trend katsayısı düşük dereceli, pozitif yönlü ve anlamsızdır.
- Alkol ve uyuşturucu suçları: Ankara'nın trend katsayısı pozitif yönlü ve anlamlı iken İstanbul'un trend katsayısı pozitif yönlü anlamsızdır. İzmir'de ise trend katsayısı negatif yönlü ve anlamsızdır.
- Trafik Suçları: İstanbul ve İzmir'in trend katsayıları negatif yönlü iken İstanbul'un trend katsayısı anlamlı İzmir'in trend katsayısı anlamsızdır. Ankara'nın trend katsayısı anlamsız ve sıfıra oldukça yakındır.
- Finansal Suçlar: Ankara, İstanbul ve İzmir'in trend katsayıları negatif yönlü, sadece İzmir'in trend katsayısı anlamsızdır.
- Cinsel Suçlar: İstanbul, Ankara ve İzmir'in trend katsayıları negatif yönlü iken sadece İstanbul'un trend katsayısı anlamlıdır.

3.3.2 İstanbul’da Suçun Subjektif Değerlendirmesi¹

İstanbul ve İstanbul’un sakinleri özellikle son yıllarda küreselleşme, uluslararası dünyaya entegrasyon, bilgi akışındaki hızlanmadan oldukça fazla derecede etkilenmiştir. İstanbul bu süreçte sosyokültürel açıdan radikal dönüşümler yaşamıştır. Bu dönüşümlerin en önemli etkileri; kentsel mekanda ayrışma, ikili yapı ve kutuplaşmadır. Bu değişimler, çeşitli kentsel sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur [157].

Kentsel sorunların tespiti için objektif verilerin kullanılabileceği gibi bireylerin algılarını ölçen anket çalışmalarının kullanılması da alternatif bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle yaşam kalitesi konulu araştırma çalışmaları kentsel problemlerin tespitinde önemli katkılar sağlamaktadır.

Ülengin vd. (2001) tarafından İstanbul’da yürütülen kentsel yaşam kalitesi araştırmasına göre İstanbul’un en önemli sorunları olarak sırasıyla trafik, yaşam maliyeti ve barınma maliyeti olarak tespit edilmiştir. Suç ile ilgili sorunlar en önemli üç sorun arasında yoktur [158].

CNBCE-Business dergisi için Burak Mavi tarafından gerçekleştirilen; kentler araştırması sonuçlarına göre, İstanbul 2008 yılında, yaşanabilirlik sıralamasında 3. iken 2009 yılında 5. sıraya gerilemiştir. İş ve yatırım, sağlık, trafik ve kent hayatı konuları da bir önceki yıla göre gerileyen başlıklardır [159].

Şeker’in (2009), İstanbul’da yürüttüğü yaşam kalitesi araştırmasında İstanbul’un en önemli sorunları sırasıyla sırasıyla trafik, nüfus yoğunluğu ve asayiş olarak belirlenmiştir. Asayişin önemli sorunlar arasında üçüncü sırada bulunması yukarıda belirtilen diğer çalışmalardan farklılaşan bir bulgudur [1].

¹ Bu bölüm bu tez kapsamında üretilen (Bilen, Ö., Ökten, A. N. ve Gökalp, F., (2012). “İstanbul’da Suçun Kentsel Sorun Algısındaki Yerinin Birliktelik Kuralları ile İncelenmesi”, Megaron, 7(1):26-35.) adlı makalede kullanılmıştır.

3.4 Değerlendirmeler

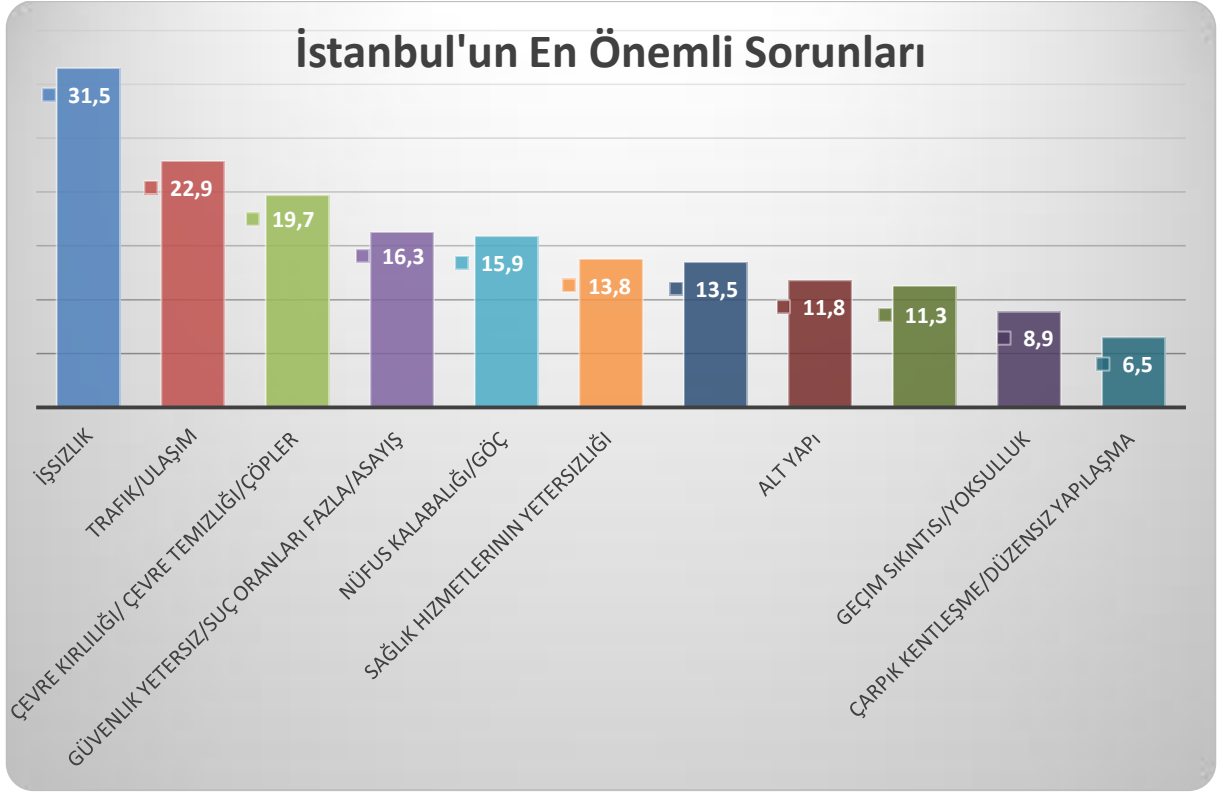
- Fiziksel ve sosyal çevre karakteristikleri suç, suç korkusu üzerinde etkilidir.
- Çalışmada, suç işlenen yerin suç üzerindeki etkisi dikkate alınırken, suç işleyen kişinin sosyal ve psikolojik özellikleri göz ardı edilmiştir.
- Araştırma kapsamında kalitatif ve kantitatif veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Bu veri toplama yöntemlerinin ilkelerine sadık kalınmıştır.
- Araştırma kapsamında 30 ilçede 91 mahallede toplam 1837 kişi ile yüz yüze anket görüşmesi gerçekleştirilmiştir.
- Anketin hazırlanması ve anket sonrasında derinlemesine görüşmeler ve odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir.
- Araştırma verilerinin analizlerinde path analizi, trend analizi gibi istatistiksel yöntemlerin yanısıra görselleştirme amaçlı olarak Coğrafi Bilgi Sistemlerinden faydalanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

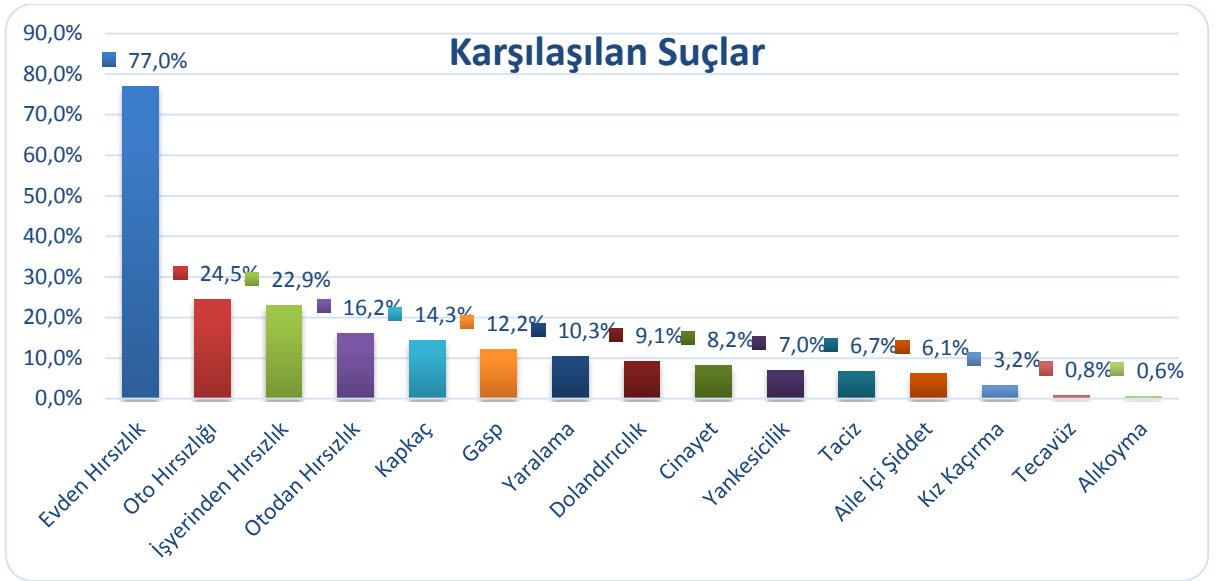
4.1 İstanbul’da Kentsel Sorunlar İçerisinde Suçun Yeri

Bu tez çalışmasında kullanılan anketin uygulamasında, daha öncede belirtildiği gibi konunun suç olduğu katılımcılara belirtilmemiştir. Katılımcıların anket kapsamında ilk karşılaştığı sorulardan bir tanesi, İstanbul’un en önemli beş sorununu sorgulayan açık uçlu sorudur. Bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde, güvenlik probleminin ilk üç sorun arasında yer almadığı görülmektedir. En önemli ilk üç sorun sırasıyla, işsizlik, trafik/ulaşım ve çevre temizliği/çöpler iken güvenlik %16.3’lük oranla dördüncü problem olarak tanımlanmaktadır. İstanbul ile ilgili belirtilen sorunlar ve oranları Şekil 4.1’de görülmektedir.

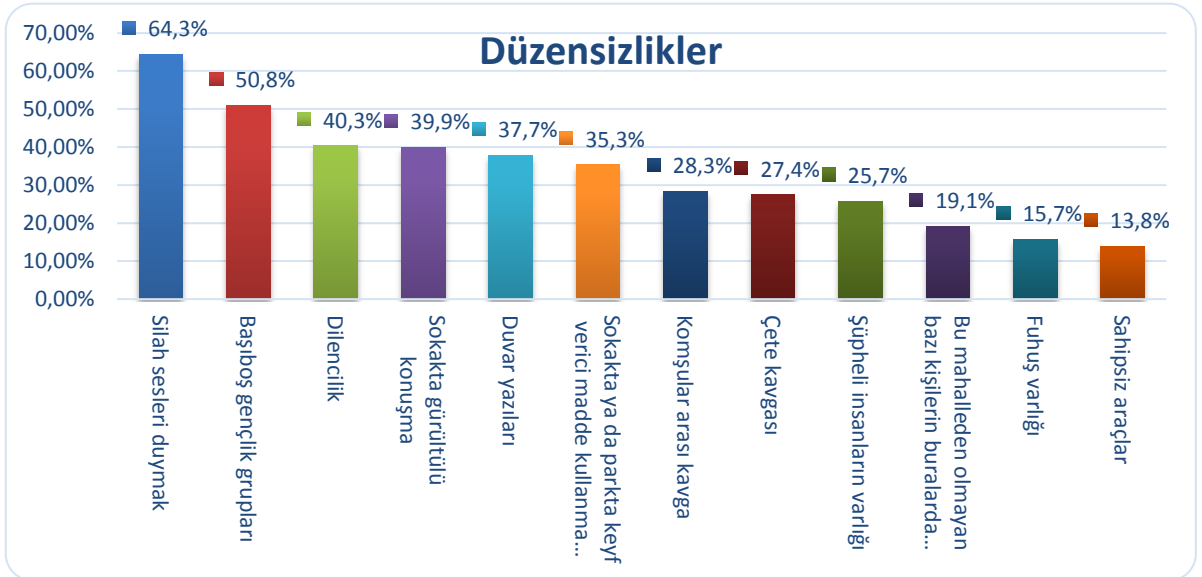
Şekil 4. 1 İstanbul'un en önemli sorunları

İstanbul'da en çok karşılaşıldığı belirtilen üç suç sırasıyla; evden hırsızlık, oto/otodan hırsızlık ve işyerinden hırsızlıktır. İstanbul'da en çok algılanan suçların ortak özelliği bu suçların mala karşı suçlar olmasıdır. Buna karşın, şahsa karşı suç algısı çok düşükken en çok algılanan şahsa karşı suçlar sırasıyla, kapkaç, gasp ve yaralamadır. Karşılaşıldığı belirtilen suçların oranları ve sıralamaları Şekil 4.2'de görülebilir. Oto hırsızlığıyla karşılaşma sıklığının otodan hırsızlık suçundan fazla çıkmasının nedeni kısıtlılıklarda belirtilen kavramların yanlış anlaşılmasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 4. 2 Mahallede Karşılaşılan Suçlar

İstanbul'da en çok karşılaşıldığı belirtilen düzensizlikler olarak sırasıyla; silah sesleri duymak, başıboş gençlik grupları ve dilenciliktir. Silah sesleri duyma ve başıboş gençlik grupları ile karşılaştığını belirtenlerin oranının %50'nin üzerinde olması bu iki sorunla mücadele etmenin gerekliliğini göstermektedir. Karşılaşıldığı belirtilen düzensizliklerin oranları ve sıralamaları Şekil 4.3'te görülebilir.

Şekil 4. 3 Mahallede karşılaşılan düzensizlikler

4.2 Ekolojik Modellerin Testi

Ekolojik modellerin test edilmesi için bu modellerde kullanılan kavramlar Türkiye şartlarına uygun olarak operasyonelleştirilmiştir. İlgili modellerdeki kavramlar, kavramların modellerdeki kodları, bu kavramların ölçümünde kullanılan değişkenler/indeksler Çizelge 4.1’de görülebilir.

Çizelge 4. 1 Modellerde kullanılan değişkenler/indeksler ve kodları

Kavram	Kod	Değişken/İndeks
Sosyoekonomik Yapı	ses	Sosyo ekonomik statü
Yerleşimsel Durağanlık	yd	Mahallede yaşanan süre
Çeşitlilik/Ortak Yönler	oy	Mahallede yaşayan insanların sahip oldukları ortak değerler
Dışsal Kaynakların Talebi	dkt	Mahalle sorunları için kamu kurumları ile temas kurma
Birincil İlişki Ağları	bia	Komşular arası ilişkiler
İkincil İlişki Ağları	iia	Mahallelinin mahalle sorunlarını çözmek için bir araya gelmesi
Kamusal Denetimin Düzeyi	kdd	Önleyici faaliyetlerden memnuniyet endeksi
Özel Denetimin Düzeyi	odd	Kamera bulunma sıklığı endeksi
Etkin Sosyalleşme	se	Sosyalleşme endeksi
Yerel Denetimin Düzeyi	ydd	Pencereden bakan kişilerin varlığı
Suç Olayları	so	Karşılaşılan suç sayısı
Suç Korkusu	sk	Güven endeksi (skg)/Endişe endeksi (ske)
Beşeri/Sosyal Sermaye	bss	Sosyal sermaye endeksi
Toplum yaşamından fiziksel ve sosyal geri çekilme	se	Sosyalleşme endeksi
Enformel sosyal denetimin çözülmesinin işareti	esdc	Enformel denetim
Artan sosyal ve fiziksel kabalıklar	ds	Düzensizlik sayısı
Mahallenin köhnemesi	mk	Fiziksel kalite endeksi
Resmi/Gayri Resmi İzleme	rgri	Polis devriye sıklığı
Erişim Kontrolü	ek	İnsanların park veya bahçelerde birlikte zaman geçirmesi
Aktivite Programı Desteği	apd	Polis halk teması sıklığı
Hedef Güçlendirme	hg	Demirli pencereler
Bölgesellik	b	Düzensizlik sayısı
İmaj ve çevre	ic	Mahallenin diğer mahallelerde yaşayanlar tarafından değerlendirilmesi
Savunulabilir Mekan	so	Algılanan suç sayısı

Analizlerde kullanılan endekslerin bileşenleri ve endekslere ilişkin güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alfa) aşağıdaki gibidir.

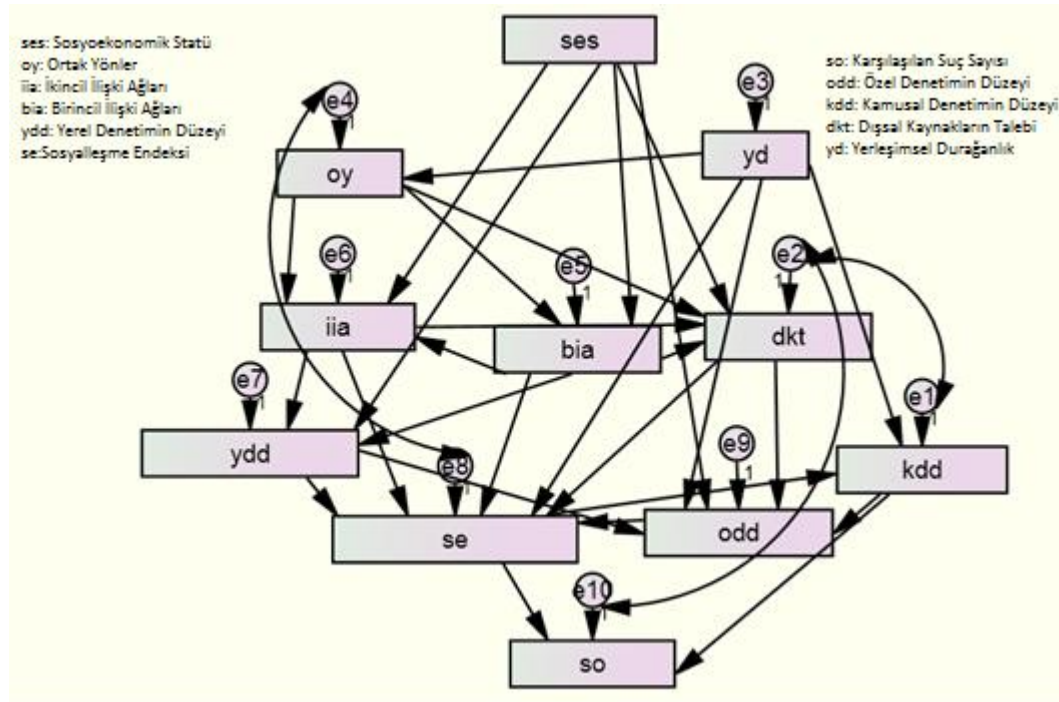
- Komşular arası ilişkiler endeksi (Güvenilirlik katsayısı: 0.705 – K47+K48)
 - Bu mahallede ne kadar sıklıkla kadınlar kapı önlerinde ya da bahçelerinde toplanarak muhabbet ederler?
 - Bu mahallede komşular ne kadar sıklıkla birbirlerine gidip gelirler?
- Polis faaliyetlerinden memnuniyet endeksi (Güvenilirlik katsayısı: 0.914 – K169+...+K177)
 - Polis bu mahallenin insanlarını suça karşı koruma görevini ne derecede yerine getirir?
 - Polis bu mahalledeki sorunlara ne derecede cevap verir?
 - Bu mahalleden sorumlu polisler ellerinden gelenin ne kadarını yapıyorlar?
 - Burada polisin suç olaylarına karşı yaklaşımı ne kadar etkindir?
 - Burada polis devriyeleri ne sıklıkla dolaşır?
 - Polisler ne kadar sıklıkla devriye araçlarından inerek dolaşırlar?
 - Polisler ne kadar sıklıkla halkla ilişki kurarlar?
 - Polisler çağrıldıkları olayların ne kadarında olaya yeteri kadar çabuk müdahale ederler?
 - Polisin bu mahalledeki insanlarla ilişkileri nasıldır?
- Kamera bulunma sıklığı endeksi (Güvenilirlik katsayısı: 0.751 – K56+K57)
 - Bu mahallede işyerlerinin ne kadarında kapalı devre kamera sistemleri vardır?
 - Bu mahallede konutların ne kadarında kapalı devre kamera sistemleri vardır?

- Sosyalleşme endeksi (Güvenilirlik katsayısı:0.866 – K68+...+K73)
 - Bu mahallede insanlar birbirlerine ne kadar iyi davranırlar?
 - Bu mahallede ne kadar birliktelik duygusu içinde yaşıyorsunuz?
 - Bu mahalledeki insanlar birbirlerini ne kadar iyi tanırlar?
 - Bu mahalledeki insanlar sokakta ya da parkta karşılaştıklarında ne kadar sıklıkla selamlaşırlar?
 - Bu mahallede insanlar ne kadar sıklıkla park ya da bahçelerde bir araya gelerek zaman geçirirler?
 - Bu mahalledeki insanlar bir şeye ihtiyaç duyduklarında ne kadar rahatlıkla birbirlerinden isterler?
- Enformel denetim endeksi (Güvenilirlik katsayısı:0.680 – K75+...+K76)
 - Bu mahallede insanlar gerektiğinde ne kadar sıklıkla birbirlerine danışır?
 - Bu mahallede insanlar birbirlerinin konutlarını, ne kadar sıklıkla kollarlar?
- Güven endeksi (Güvenilirlik katsayısı:0.911 – K158+...+K162)
 - Bu mahallede hava karardıktan sonra tek başınıza yürürken kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?
 - Bu mahallede gündüz tek başınıza yürürken kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?
 - Bu evde gündüz saatlerinde kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?
 - Bu evde gece saatlerinde kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?
 - Bu mahallede kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?

- Endişe endeksi (Güvenilirlik katsayısı:0.749 – K163+...+K168)
 - Evden uzak olduğunuzda evinizin güvenliğınden ne kadar endişe ediyorsunuz?
 - Sevdiklerinizin bir suçtan ya da suçludan zarar görmesinden ne kadar endişe ediyorsunuz?
 - Suç ya da suç korkusu sizin için ne kadar önemli bir endişe kaynağıdır?
 - Suç konusundaki endişeniz sizin mahallenizde yapmak istediğiniz aktiviteleri ne kadar engelliyor?
 - Mahalleniz dışındayken birisinin saldırısına uğramaktan ne kadar sıklıkla endişe ediyorsunuz?
 - Evinizin dış cephesinde bulunan duvarlara, camlara, bahçeye vb. Zarar verilmesinden ne kadar endişe ediyorsunuz?
- Fiziksel Kalite Endeksi (Güvenilirlik katsayısı:0.838 – K13+...+K18)
 - Bu mahalledeki binaların bakım durumu
 - Bu mahalledeki sokak donatılarının durumu (elektrik direkleri, çöp konteynırları vb.)
 - Bu mahalledeki sokakların temizliğı
 - Bu mahallenin sokaklarında gece aydınlatması
 - Bu mahalledeki parkların durumu
 - Mahallenizdeki sokakların ferahlığı

4.2.1 Bursik ve Grasmik'in Suçun Temel Sistemik Modeli

Bursik ve Grasmik (1993) [36] tarafından önerilen suç modeli tanımladığı ilişkiler bütünü ile İstanbul anakütlesi için toplanan veriye modelde belirtilen ilişkiler kapsamında yeterli uyum göstermemiştir. Tanımlanan modeldeki ilişkiler bütünündeki anlamsız ilişkiler kaldırılıp yeni ilişkiler eklenerek elde edilen Şekil 4.4'de görülen ilişkiler bütünü analiz edilen veriye uyum sağlamıştır.

Şekil 4. 4 Bursik ve Grasmik'in sistemik suç modelinin testi

Teorik modelde suç olayları yerel denetimin düzeyi, etkin sosyalleşme, özel denetimin düzeyi, kamusal denetimin düzeyi faktörlerinden doğrudan olarak etkilenirken uygulama modelinde, yerel denetimin düzeyi, özel denetimin düzeyi faktörlerinin suç olayları üzerindeki doğrudan etkileri anlamsızdır.

Sosyoekonomik statünün ortak değerler ve yerleşimsel durağanlık faktörleri üzerindeki doğrudan etkileri uygulamada ortadan kalkmaktadır. Teorik modelden farklı olarak ikincil ilişki ağları, birincil ilişki ağları, dışsal kaynakların talebi, özel denetimin düzeyi, yerel denetimin düzeyi faktörleri sosyoekonomik statüden doğrudan olarak etkilenmektedir.

Ortak yönler faktörü, birincil ağları faktörünü ve teorik modele ek olarak ikincil ilişki ağları ve dışsal kaynakların talebi faktörlerini doğrudan etkilemektedir.

Yerleşimsel durağanlık faktörü, teorik modelden farklı olarak uygulamada ikincil ilişki ağları faktörünü doğrudan etkilememektedir. Ortak yönler, sosyalleşme endeksi, özel denetimin düzeyi ve kamusal denetimin düzeyi faktörleri teorik modelden farklı olarak yerleşimsel durağanlıktan doğrudan etkilenmektedir.

İkincil ilişki ağları faktörü, uygulamada teorik modele benzer şekilde dışsal kaynakların talebi ve yerel denetimin düzeyi değişkenlerini doğrudan etkilemektedir. Teorik modelden farklı olarak da sosyalleşme endeksi ikincil ilişki ağlarından doğrudan etkilenmektedir.

Birincil ilişki ağları faktörü, teorik modelden farklı olarak yerel denetimin düzeyi ve dışsal kaynakların talebi faktörlerini doğrudan etkilerken, özel denetimin düzeyi faktörünü doğrudan etkilememektedir.

Dışsal kaynakların talebi faktörü ile kamusal denetimin düzeyi arasındaki ilişki teorik modelde tanımlandığı gibi tek yönlü doğrudan ilişki olarak değil de çift yönlü anlamlı kovaryans ilişkisi olarak gerçekleşmektedir. Teorik modelden farklı olarak, özel denetimin düzeyi ve sosyalleşme endeksi faktörleri dışsal kaynakların talebinden doğrudan etkilenmektedir. Dışsal kaynakların talebi ile suç olayları arasındaki karşılıklı kovaryans ilişkisinin varlığı da teorik modelde yoktur.

Kamusal denetimin düzeyi teorik modelde tanımlandığı gibi doğrudan suç olaylarını etkilerken buna ek olarak özel denetimin düzeyi de kamusal denetimin düzeyinden doğrudan etkilenmektedir.

Özel denetimin düzeyi teorik modele benzer olarak sosyalleşme endeksini doğrudan etkilemektedir. Özel denetimin düzeyinin suç olayları üzerindeki doğrudan etkisi ortadan kalkmaktadır.

Sosyalleşme endeksi teorik modele benzer şekilde sadece suç olaylarını doğrudan etkilemektedir.

Yerel denetimin düzeyi teorik modele benzer şekilde sosyalleşme endeksini ve teorik modelden farklı olarak özel denetimin düzeyini doğrudan etkilemektedir. Yerel denetimin düzeyi suç olaylarını doğrudan etkilememektedir.

4.2.1.1 Modelin Uyum Analizi

Model için hesaplanan Kikare değeri 70.837 ve serbestlik derecesi 24'tür. Kikare değerinin serbestlik derecesine bölümünden elde edilen 2,95 değeri 2 ile 3 arasındadır. Bu durum kurulan modelin doymuş modele alternatif olabileceğini göstermektedir.

Modelden elde edilen uyum iyiliği kriterlerinden $IFI=0.985>0.97$, $CFI=0.984>0.97$ ve $RMSEA=0.033<0.05$ değerlerine sahiptir. Kriterlerin değerlendirilmesi sonucunda mükemmel uyumun varlığı açıkça görülmektedir.

4.2.1.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları

Suç olaylarını etkileyen faktörlerin tespiti için kurulan modelde açıklanma oranı en yüksek olan değişkenler yerel denetimin düzeyi (0.275), sosyalleşme endeksi (0.168) ve dışsal kaynakların talebidir (0.132). Suç olaylarının açıklanma oranı ise %3 gibi düşük bir değere sahiptir. Model her ne kadar uyum iyiliği bakımından iyi ve üzeri uyum gösterse de suç olaylarının açıklanma oranı bakımından zayıf kalmaktadır. Modele ilişkin belirlilik katsayıları Çizelge 4.2'de görülmektedir.

Çizelge 4. 2 Bursik ve Grasmik'in modeli için hesaplanan belirlilik katsayıları

	Belirlilik Katsayısı
yd	0.000
oy	0.018
bia	0.093
iia	0.09
ydd	0.275
dkt	0.132
kdd	0.046
odd	0.118
se	0.168
so	0.031

4.2.1.3 Modelde Ölçülen Doğrudan ve Dolaylı ve Toplam Etkiler

Model kapsamında tahmin edilen on bağımlı değişken mevcuttur. Bağımlı değişkenler ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki doğrudan etkileri Çizelge 4.3'te görülmektedir.

Birincil ilişki ağırları sosyoekonomik statü (-0.248) arttıkça azalırken, mahalledeki vatandaşların ortak yönlerinin (0.537) artmasıyla artmaktadır. Birincil ilişki ağırları en çok mahalledeki vatandaşların ortak yönlerinden etkilenmektedir.

Dışsal kaynakların talebi; birincil ilişki ağırlarından (-0.04) negatif yönlü olarak etkilenmektedir. Birincil ilişki ağırlarının etkisi anlamlı fakat düşük derecededir. Dışsal kaynakların talebini arttıran en önemli faktörler sırasıyla ikincil ilişki ağırları (0.356), ortak yönler (0.158) ve sosyoekonomik statüdür (0.092).

İkincil ilişki ağırları sırasıyla mahalledeki insanların ortak yönleri (0.27), sosyoekonomik statü (0.058) ve birincil ilişki ağırlarından (0.057) pozitif yönlü olarak etkilenmektedir. Ortak yönlerin ikincil ilişki ağırları üzerindeki arttırıcı etkisi diğer iki etkiyen değişkenin etkilerinin yaklaşık beş katıdır.

Kamusal denetimin düzeyi yerleşimsel durağanlık (-0.025) ve sosyalleşme endeksinden (0.367) etkilenmektedir. Kamusal denetimin düzeyi yerleşimsel durağanlıktan negatif yönlü olarak etkilenirken bu etki oldukça düşük derecededir. Sosyalleşme endeksi ise kamusal denetimin düzeyi üzerinde önemli derecede arttırıcı etkiye sahiptir.

Özel denetimin düzeyi; sosyoekonomik statü (0.326), dışsal kaynakların talebi (0.216) ve kamusal denetimin düzeyinden (0.03) pozitif yönlü olarak etkilenmektedir. Kamusal denetimin düzeyinin özel denetimin düzeyi üzerindeki etkisi oldukça düşüktür. Yerel denetimin düzeyi (-0.273) ve yerleşimsel durağanlık (-0.014) arttıkça özel denetimin düzeyi azaltmaktadır. Yerel denetimin düzeyinin özel denetimin düzeyi üzerindeki azaltıcı etkisi dikkate değerdir.

Mahallede yaşayan ortak yönleri bireylerin yerleşimsel durağanlıktan (0.009) az da olsa pozitif yönde etkilenmektedir.

Sosyalleşme endeksi, en çok doğrudan etkiye sahip bağımlı değişkendir. Sosyalleşme endeksi sırasıyla, ikincil ilişki ağırları (0.401), birincil ilişki ağırları (0.326), yerel denetimin

düzeyi (0.209) ve yerleşimsel durağanlıktan (0.056) pozitif yönlü olarak etkilenebilmektedir. Yerleşimsel durağanlığın sosyalleşme endeksi üzerindeki pozitif yönlü etkisi diğer değişkenlere göre daha düşüktür. Özel denetim düzeyinin (-0,103) sosyalleşme endeksi üzerindeki etkisi negatif yönlüdür.

Suç olayları sadece kamusal denetimin düzeyi (-0.037) ve sosyalleşme endeksinden (-0.036) negatif yönlü olarak etkilenebilmektedir. Bu etkiler düşük derecedir.

Yerel denetimin düzeyi; ikincil ilişki ağırları (-0.057) ve sosyoekonomik statü (-0.09) artışından negatif yönde etkilenebilmektedir. Yerel denetimin düzeyi üzerindeki en etkili değişken birincil ilişki ağırlarıdır (0.271). Bu değişkenin etkisi pozitif yönlüdür.

Çizelge 4. 3 Bursik ve Grasmik'in modeli için hesaplanan regresyon katsayıları

			Katsayı	Standardize Katsayı	S.H.	K.D.	p
bia	<---	ses	-0.248	-0.17	0.032	-7.659	0.000
bia	<---	oy	0.537	0.252	0.047	11.338	0.000
dkt	<---	bia	-0.04	-0.065	0.014	-2.858	0.004
dkt	<---	iia	0.356	0.296	0.027	13.226	0.000
dkt	<---	oy	0.158	0.12	0.03	5.243	0.000
dkt	<---	ses	0.092	0.102	0.02	4.69	0.000
iia	<---	ses	0.058	0.078	0.017	3.452	0.000
iia	<---	bia	0.057	0.11	0.012	4.717	0.000
iia	<---	oy	0.27	0.246	0.025	10.699	0.000
kdd	<---	yd	-0.025	-0.047	0.012	-2.074	0.038
kdd	<---	se	0.367	0.219	0.039	9.477	0.000
odd	<---	dkt	0.216	0.124	0.039	5.501	0.000
odd	<---	ydd	-0.273	-0.138	0.044	-6.16	0.000
odd	<---	yd	-0.014	-0.092	0.003	-4.198	0.000
odd	<---	ses	0.326	0.208	0.035	9.233	0.000
odd	<---	kdd	0.03	0.104	0.006	4.592	0.000
oy	<---	yd	0.009	0.136	0.002	5.864	0.000
se	<---	bia	0.326	0.144	0.045	7.29	0.000
se	<---	ydd	0.209	0.05	0.08	2.598	0.009
se	<---	iia	0.401	0.092	0.079	5.075	0.000
se	<---	dkt	0.12	0.033	0.065	1.844	0.065
se	<---	yd	0.056	0.175	0.007	8.2	0.000
se	<---	odd	-0.103	-0.049	0.036	-2.825	0.005
so	<---	kdd	-0.037	-0.141	0.006	-5.981	0.000
so	<---	se	-0.036	-0.082	0.01	-3.502	0.000
ydd	<---	iia	-0.057	-0.054	0.021	-2.679	0.007
ydd	<---	ses	-0.09	-0.114	0.016	-5.622	0.000
ydd	<---	bia	0.271	0.498	0.011	24.341	0.000

Suç olayları, modelde kamusal denetimin düzeyi ve sosyalleşme endeksinden doğrudan etkilenmektedir. Suç olayları, modeldeki diğer değişkenler tarafından da dolaylı olarak etkilenmektedir. Suç olayları üzerinde dolaylı etkileri olan değişkenlerin etkilerinin büyüklükleri çok fazla değildir.

Sosyoekonomik statü (0.006) ve özel denetimin düzeyi (0.005) suç olaylarını dolaylı olarak arttırıyor olsa da bu etkilerin değeri sıfıra yakındır.

Suç olayları üzerinde dolaylı olarak azaltıcı etkileri olan değişkenlerden sırasıyla; ikincil ilişki ağları (-0.021), birincil ilişki ağları (-0.02), ortak yönler (-0.017), sosyalleşme endeksi (-0.014) ve yerel denetimin düzeyi (-0.012) etkileri dikkate değerdir. Dışsal kaynakların talebi (-0.005) ve yerleşimsel durağanlık (-0.002) dolaylı etkileri oldukça düşük olup suç olaylarına negatif yönde etki eden faktörlerdir. Modelde elde edilen dolaylı etkiler Çizelge 4.4'te görülmektedir.

Çizelge 4. 4 Bursik ve Grasmik'in Modeli için dolaylı etkiler

	ses	yd	oy	bia	iia	ydd	dkt	kdd	odd	se
so	0.006	-0.002	-0.017	-0.02	-0.021	-0.012	-0.005	0	0.005	-0.014

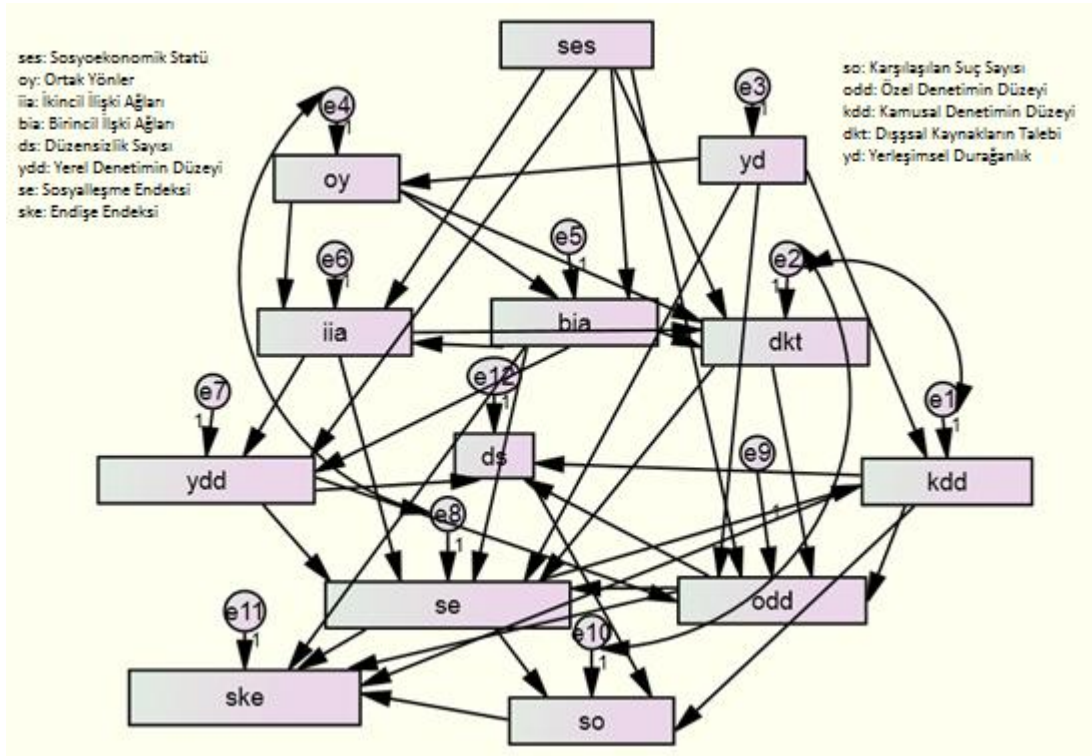
Suç olayları üzerinde en yüksek toplam etkiye sahip değişkenler sırasıyla kamusal denetimin düzeyi (-0.037), ikincil ilişki ağları (-0.021) ve birincil ilişki ağlarıdır (-0.02). Modelde elde edilen toplam etkiler Çizelge 4.5'te görülmektedir.

Çizelge 4. 5 Bursik ve Grasmik'in modeli için toplam etkiler

	ses	yd	oy	bia	iia	ydd	dkt	kdd	odd	se
so	0.006	-0.002	-0.017	-0.02	-0.021	-0.012	-0.005	-0.037	0.005	-0.05

4.2.2 Clete Snell'in Bursik ve Grasmik'in Suçun Temel Sistemik Modelini Modifikasyonu

Clete Snell (2001) [37] tarafından önerilen suç modeli, Bursik ve Grasmik tarafından önerilen modele suç korkusu faktörünün eklenmesi ile oluşturulmuştur. Bu modelin uygulamada iyi uyum gösteren ilişkiler kümesi Şekil 4.5'te yer almaktadır.

Şekil 4. 5 Clete Snell'in Bursik ve Grasmik'in modelini modifikasyonunun testi

Teorik modelle uygulama modeli arasındaki ilişkilerde görülen farklılıklar Bursik ve Grasmik tarafından önerilen model ile aynı olduğu için bu bölümde bu farklılıklar üzerinde tekrar durulmayacaktır. Bursik ve Grasmik'in modeline eklenen endişe endeksi ve düzensizlik sayısı ile ilgili benzerlikler ve farklılıklar vurgulanacaktır.

Endişe endeksi önerilen teorik modelde tanımlanan sosyalleşme endeksi ve yerel denetimin düzeyi faktörlerinden sadece sosyalleşme endeksinden doğrudan etkilenmektedir. Teorik modele ilave olarak endişe endeksi, özel denetimin düzeyi, kamusal denetimin düzeyi ve suç olaylarından doğrudan etkilenmektedir.

Düzensizlik sayısı teorik modelin aksine birincil ilişki ağları ve ikincil ilişki ağlarından etkilenmemektedir. Düzensizlik sayısı; yerel denetimin düzeyi, özel denetimin düzeyi ve kamusal denetimin düzeyinden etkilenmektedir. Düzensizlik sayısı sadece suç olayları üzerinde etkiye sahiptir.

4.2.2.1 Modelin Uyum Analizi

Model için hesaplanan Kikare değeri 100.972 ve serbestlik derecesi 38'dir. Kikare değerinin serbestlik derecesine bölümünden elde edilen 2.66 değeri 2 ile 3 arasındadır. Bu durum kurulan modelin doymuş modele alternatif olabileceğini göstermektedir.

Modelden elde edilen uyum iyiliği kriterlerinden $IFI=0.982>0.97$, $CFI=0.982>0.97$ ve $RMSEA=0.030<0.05$ değerlerine sahiptir. Kriterlerin değerlendirilmesi sonucunda mükemmel uyumun varlığı açıkça görülmektedir.

4.2.2.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları

Suç olaylarını etkileyen faktörlerin tespiti için kurulan modelde açıklanma oranı en yüksek olan değişkenler yerel denetimin düzeyi (0.275), suç olayları (0.186) ve sosyalleşme endeksidir (0.168). Suç olaylarının açıklanma oranı %18.6 olsa da endişe endeksinin açıklanma oranı %4.3 gibi düşük bir değere sahiptir. Model, her ne kadar uyum iyiliği bakımından iyi ve üzeri uyum gösterse de suç olaylarının ve endişe endeksinin açıklanma oranı bakımından diğer değişkenlerin açıklanma oranlarına göre zayıf kalmaktadır. Modeldeki bağımlı değişkenlerin açıklanma oranları Çizelge 4.6'da görülebilir.

Çizelge 4. 6 Snell'in modeli için hesaplanan belirlilik katsayıları

	Belirlilik Katsayısı
yd	0
oy	0.018
bia	0.093
iia	0.09
ydd	0.275
dkt	0.132
kdd	0.046
odd	0.118
se	0.168
ds	0.047
so	0.186
ske	0.044

4.2.2.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler

Model kapsamında tahmin edilen on adet bağımlı değişken mevcuttur. Bağımlı değişkenler ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki doğrudan etkileri Çizelge 4.7'de görülmektedir.

Birincil ilişki ağları; sosyoekonomik statü (-0.248) arttıkça azalırken, mahalledeki vatandaşların ortak yönlerinin (0.537) artmasıyla artmaktadır. Birincil ilişki ağları en çok mahalledeki vatandaşların ortak yönlerinden etkilenmektedir.

Dışsal kaynakların talebi; birincil ilişki ağlarından (-0.039) negatif yönlü olarak etkilenmektedir. Birincil ilişki ağlarının etkisi anlamlı fakat düşük derecededir. Dışsal kaynakların talebini arttıran en önemli faktörler sırasıyla ikincil ilişki ağları (0.356), ortak yönler (0.156) ve sosyoekonomik statüdür (0.091).

Düzensizlik sayısı üzerinde azaltıcı etkisi olan faktörler; özel denetimin düzeyi (-0.192), kamusal denetimin düzeyidir (-0.068). Düzensizlik sayısını arttıran faktör ise ilginç bir şekilde yerel denetimin düzeyidir (0.176).

İkincil ilişki ağları sırasıyla mahalledeki insanların ortak yönleri (0.27), sosyoekonomik statü (0.058) ve birincil ilişki ağlarından (0.057) pozitif yönlü olarak etkilenmektedir. Ortak yönlerin ikincil ilişki ağları üzerindeki arttırıcı etkisi diğer iki etkileyen değişkenin etkilerinin yaklaşık beş katıdır.

Kamusal denetimin düzeyi; yerleşimsel durağanlık (-0.025) ve sosyalleşme endeksinden (0.367) etkilenmektedir. Kamusal denetimin düzeyi yerleşimsel durağanlıktan negatif yönlü olarak etkilenirken bu etki oldukça düşük derecededir. Sosyalleşme endeksi ise kamusal denetimin düzeyi üzerinde önemli derecede arttırıcı etkiye sahiptir.

Özel denetimin düzeyi; sosyoekonomik statü (0.326), dışsal kaynakların talebi (0.216) ve kamusal denetimin düzeyinden (0.03) pozitif yönlü olarak etkilenmektedir. Kamusal denetimin düzeyinin özel denetimin düzeyi üzerindeki etkisi oldukça düşüktür. Yerel denetimin düzeyi ve yerleşimsel durağanlık özel denetimi azaltmaktadır. Yerel denetimin düzeyinin özel denetimin düzeyi üzerindeki azaltıcı etkisi dikkate değerdir.

Mahallede yaşayan ortak yönleri yerleşimsel durağanlıktan (0.009) az da olsa pozitif yönde etkilenmektedir.

Sosyalleşme endeksi, en çok doğrudan etkiye sahip bağımlı değişkendir. Sosyalleşme endeksi sırasıyla; ikincil ilişki ağları (0.401), birincil ilişki ağları (0.326), yerel denetimin düzeyi (0.209), dışsal kaynakların talebi (0.12) ve yerleşimsel durağanlıktan (0.056) pozitif yönlü olarak etkilenmektedir. Yerleşimsel durağanlığın sosyalleşme endeksi üzerindeki pozitif yönlü etkisi diğer değişkenlere göre daha düşüktür. Özel denetim düzeyinin (-0.103) sosyalleşme endeksi üzerindeki etkisi negatif yönlüdür.

Suç olayları sırasıyla; düzensizlik sayısı (0.234), sosyalleşme endeksi (-0.042) ve kamusal denetimin düzeyinden (-0.019) etkilenmektedir. Negatif yönlü etkiler düşük derecelidir.

Yerel denetimin düzeyi; ikincil ilişki ağları (-0.057) ve sosyoekonomik statüden (-0.09) negatif yönde etkilenmektedir. Yerel denetimin düzeyi üzerindeki en etkili değişken birincil ilişki ağlarıdır (0.271). Bu değişkenin etkisi pozitif yönlüdür.

Endişe endeksi; suç olayları (0.266), birincil ilişki ağları (0.247) ve sosyalleşme endeksinden (0.247) pozitif yönlü olarak etkilenmektedir. Suç olayları ve birincil ilişki ağlarının endişe endeksi üzerindeki etkisi sosyalleşme endeksine göre oldukça yüksektir. Kamusal denetimin düzeyi (-0.046) ve özel denetimin düzeyinin (-0.122) endişe endeksi üzerinde azaltıcı etkisi vardır.

Çizelge 4. 7 Snell'in modeli için hesaplanan regresyon katsayıları

			Katsayı	Standardize Katsayı	S.H.	K.D.	p
bia	<---	ses	-0.248	-0.17	0.032	-7.659	0.000
bia	<---	oy	0.537	0.252	0.047	11.338	0.000
dkt	<---	bia	-0.039	-0.063	0.014	-2.792	0.005
dkt	<---	iia	0.356	0.297	0.027	13.23	0.000
dkt	<---	oy	0.156	0.119	0.03	5.197	0.000
dkt	<---	ses	0.091	0.102	0.02	4.666	0.000
ds	<---	kdd	-0.068	-0.152	0.01	-6.611	0.000
ds	<---	ydd	0.176	0.057	0.072	2.434	0.015
ds	<---	odd	-0.192	-0.121	0.037	-5.2	0.000
iia	<---	ses	0.058	0.078	0.017	3.452	0.000
iia	<---	bia	0.057	0.11	0.012	4.717	0.000
iia	<---	oy	0.27	0.246	0.025	10.699	0.000
kdd	<---	yd	-0.025	-0.047	0.012	-2.077	0.038
kdd	<---	se	0.367	0.219	0.039	9.477	0.000
odd	<---	dkt	0.216	0.124	0.039	5.5	0.000
odd	<---	ydd	-0.273	-0.138	0.044	-6.16	0.000
odd	<---	yd	-0.014	-0.092	0.003	-4.198	0.000
odd	<---	ses	0.326	0.208	0.035	9.234	0.000
odd	<---	kdd	0.03	0.104	0.006	4.592	0.000
oy	<---	yd	0.009	0.136	0.002	5.864	0.000
se	<---	bia	0.326	0.144	0.045	7.291	0.000
se	<---	ydd	0.209	0.05	0.08	2.598	0.009
se	<---	iia	0.401	0.092	0.079	5.075	0.000
se	<---	dkt	0.12	0.033	0.065	1.844	0.065
se	<---	yd	0.056	0.175	0.007	8.2	0.000
se	<---	odd	-0.103	-0.049	0.036	-2.825	0.005
ske	<---	so	0.266	0.116	0.053	5.005	0.000
ske	<---	kdd	-0.046	-0.076	0.014	-3.224	0.001
ske	<---	odd	-0.122	-0.058	0.049	-2.487	0.013
ske	<---	se	0.065	0.064	0.025	2.577	0.01
ske	<---	bia	0.247	0.108	0.056	4.447	0.000
so	<---	kdd	-0.019	-0.072	0.006	-3.292	0.000
so	<---	se	-0.042	-0.094	0.01	-4.382	0.000
so	<---	ds	0.234	0.399	0.013	18.703	0.000
ydd	<---	iia	-0.057	-0.054	0.021	-2.679	0.007
ydd	<---	ses	-0.09	-0.114	0.016	-5.622	0.000
ydd	<---	bia	0.271	0.498	0.011	24.341	0.000

Suç olayları, modelde düzensizlik sayısı, kamusal denetimin düzeyi ve sosyalleşme endeksinden doğrudan etkilenmektedir. Suç olayları, modeldeki diğer değişkenler tarafından da dolaylı olarak etkilenmektedir. Suç olayları üzerinde dolaylı etkileri olan değişkenlerin etkilerinin büyüklükleri çok fazla değildir.

Suç olayları üzerinde dolaylı etkileri en yüksek olan faktörler sırasıyla; yerel denetimin düzeyi (0.041), özel denetimin düzeyi (-0.039) ve ikincil ilişki ağılarıdır (-0.03).

Endişe duygusu üzerinde dolaylı etkileri en yüksek olan faktörler sırasıyla ortak yönler (0.143), sosyo ekonomik statü (-0.12) ve düzensizlik sayısıdır (0.062). Modelde elde edilen dolaylı etkiler Çizelge 4.8’de görülmektedir.

Çizelge 4. 8 Snell’in modeli için hesaplanan dolaylı etkiler

	ses	yd	oy	bia	iia	ydd	dkt	kdd	odd	se	ds
so	-0.018	-0.002	-0.015	-0.008	-0.03	0.041	-0.015	-0.017	-0.039	-0.013	0
ske	-0.12	0.007	0.143	0.026	0	0.055	-0.026	-0.013	-0.015	-0.033	0.062

Suç olayları üzerinde toplam etkileri en yüksek olan faktörler sırasıyla; düzensizlik sayısı (0.23), sosyalleşme endeksi (-0.06), kamusal denetimin düzeyi (-0.04), özel denetimin düzeyi (-0.04) ve yerel denetimin düzeyidir (0.04).

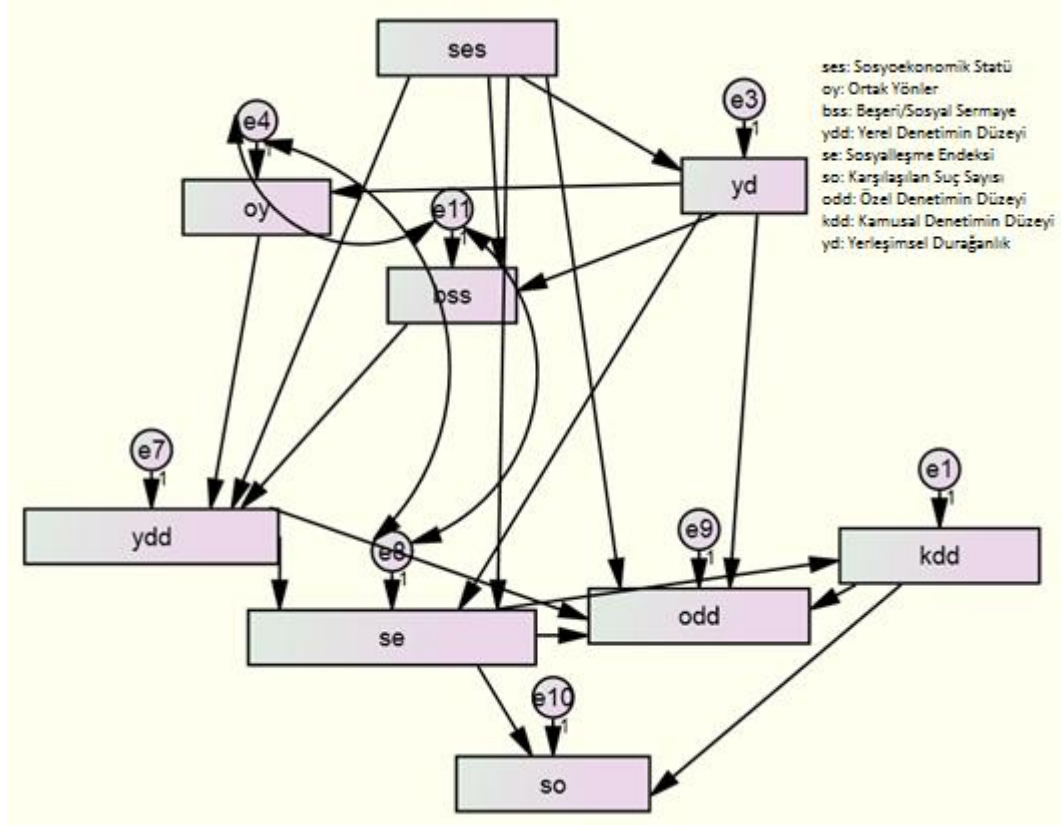
Endişe duygusu üzerinde toplam etkileri en yüksek olan faktörler sırasıyla suç olayları (0.27), birincil ilişki ağıları (0.27) ve ortak yönlerdir (0.14). Modelde elde edilen toplam etkiler Çizelge 4.9’da görülmektedir.

Çizelge 4. 9 Snell’in modeli için hesaplanan toplam etkiler

	ses	yd	oy	bia	iia	ydd	dkt	kdd	odd	se	ds	so
so	-0.02	-0.00	-0.02	-0.01	-0.03	0.04	-0.02	-0.04	-0.04	-0.06	0.23	0.00
ske	-0.12	0.01	0.14	0.27	0.00	0.06	-0.03	-0.06	-0.14	0.03	0.06	0.27

4.2.3 Rose ve Clear'ın Suç Modeli

Rose ve Clear (1998) [39] tarafından önerilen suç modeli, Bursik ve Grasmik tarafından önerilen modeldeki sosyal ilişkiler faktörlerinin beşeri sosyal sermaye başlığı altında toplanmasıyla oluşturulmuştur. Model uyum kriterlerinden Kikare kriterine göre iyi uyum göstermezken diğer bakılan üç kritere göre mükemmel uyum göstermektedir. Bu modelin uygulamada gerçekleşen anlamlı ilişkiler kümesi Şekil 4.6'da yer almaktadır.

Şekil 4. 6 Rose ve Clear'ın Suç Modeli

Sosyo ekonomik statü teorik modelde sadece yerleşimsel durağanlık ve ortak yönleri doğrudan etkilerken uygulama modelinde sosyoekonomik statünün ortak yönler üzerindeki doğrudan etkisi ortadan kalkmaktadır. Sosyo ekonomik statü uygulama modelinde teorik modeldeki ilişkilere ilave olarak yerel denetimin düzeyi, sosyalleşme endeksi, özel denetimin düzeyi değişkenlerini doğrudan etkilemektedir.

Ortak yönler teorik modelde sadece beşeri ve sosyal sermaye faktörünü doğrudan etkilemektedir. Bu ilişki uygulama modelinde çift taraflı kovaryans ilişkisine dönüşmektedir. Uygulama modelinde ortak yönler yerel denetimin düzeyi faktörünü doğrudan etkilerken sosyalleşme endeksi ile arasında kovaryans ilişkisine sahiptir.

Yerleşimsel durağanlık teorik modelde olduğu gibi uygulama modelinde de beşeri sosyal sermaye faktörünü doğrudan etkilemektedir. Bu doğrudan etkiye ek olarak ortak yönler, özel denetimin düzeyi ve sosyalleşme endeksi yerleşimsel durağanlıktan doğrudan etkilenmektedir.

Teorik modelde tanımlanan beşeri sosyal sermaye ile kamusal denetimin düzeyi ve özel denetimin düzeyi arasındaki doğrudan ilişki uygulama modelinde anlamlılığını kaybetmektedir. Beşeri sosyal sermaye yerel denetimin düzeyini uygulama modelinde teorik modele benzer şekilde doğrudan etkilemektedir. Beşeri sosyal sermayeden sosyalleşme endeksine doğru tanımlanan doğrudan ilişki uygulama modelinde kovaryans ilişkisine dönüşmektedir.

Kamusal denetimin düzeyi teorik modelde tanımlandığı gibi doğrudan suç olaylarını etkilerken buna ek olarak özel denetimin düzeyi de kamusal denetimin düzeyinden doğrudan etkilenmektedir.

Özel denetimin düzeyi teorik modele benzer olarak sosyalleşme endeksini doğrudan etkilemektedir. Özel denetimin düzeyinin suç olayları üzerindeki doğrudan etkisi ortadan kalkmaktadır.

Sosyalleşme endeksi teorik modele benzer şekilde sadece suç olaylarını doğrudan etkilemektedir.

Yerel denetimin düzeyi teorik modele benzer şekilde sosyalleşme endeksini ve teorik modelden farklı olarak özel denetimin düzeyini doğrudan etkilemektedir. Yerel denetimin düzeyi suç olaylarını doğrudan etkilememektedir.

4.2.3.1 Modelin Uyum Analizi

Model için hesaplanan Kikare değeri 46.653 ve serbestlik derecesi 15'tir. Kikare değerinin serbestlik derecesine bölümünden elde edilen 3.11 değeri iyi uyumun üst sınır değeri 3'ten büyüktür. Bu durum kurulan modelin doymuş modele alternatif olamayacağını göstermektedir.

Modelden elde edilen uyum iyiliği kriterlerinden $IFI=0.991>0.97$, $CFI=0.991>0.97$ ve $RMSEA=0.034<0.05$ değerlerine sahiptir. Kriterlerin değerlendirmesi sonucunda mükemmel uyumun varlığı açıkça görülmektedir.

4.2.3.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları

Suç olaylarını etkileyen faktörlerin tespiti için kurulan modelde açıklanma oranı en yüksek olan değişkenler yerel denetimin düzeyi (0.245), özel denetimin düzeyi (0.104)'dir. Suç olaylarının açıklanma oranı %3.1 gibi düşük bir değere sahiptir. Model suç olaylarının açıklanma oranı bakımından zayıf kalmaktadır. Modeldeki bağımlı değişkenlerin açıklanma oranları Çizelge 4.10'da görülebilir.

Çizelge 4. 10 Rose ve Clear'ın modeli için hesaplanan belirlilik katsayıları

	Belirlilik Katsayısı
oy	0.006
bss	0.035
oy	0.018
ydd	0.245
odd	0.104
kdd	0.045
se	0.004
so	0.031

4.2.3.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler

Beşeri sosyal sermaye sosyoekonomik statüden (-0.354) negatif yönlü, yerleşimsel durağanlıktan (0.019) pozitif yönlü olarak etkilenmektedir. Beşeri sosyal sermaye üzerindeki en önemli etkili değişken sosyoekonomik statüdür.

Kamusal denetimin düzeyi sosyalleşme endeksinden (0.359) pozitif yönlü olarak etkilenmektedir.

Özel denetimin düzeyi, yerleşimsel durağanlık (-0.012) ve yerel denetimin düzeyinden (-0.278) negatif yönlü olarak etkilenmektedir. Sosyoekonomik statü (0.35) ve kamusal denetimin düzeyi (0.036), özel denetimin düzeyini pozitif yönlü olarak etkilenmektedir. Özel denetimin düzeyi en çok sosyo ekonomik statüden etkilenmektedir.

Yerleşimsel durağanlık arttıkça ortak yönlerde (0.009) artmaktadır.

Sosyalleşme endeksi; yerleşimsel durağanlıktan (0.006) pozitif yönlü olarak etkilenirken yerel denetimin düzeyi (-0.346), sosyoekonomik statü (-0.182) ve özel denetimin düzeyinden (-0.057) negatif yönlü olarak etkilenmektedir.

Suç oranları kamusal denetimin düzeyi (-0.037) ve sosyalleşme endeksinden (-0.036) negatif yönlü olarak etkilenmektedir.

Sosyoekonomik statü (-0.773), yerleşimsel durağanlığı azaltmaktadır.

Yerel denetimin düzeyini beşeri sosyal sermaye (0.186) pozitif yönlü etkilerken ortak yönlerin varlığı (-0.195) ve sosyoekonomik statü (-0.094) yerel denetimin düzeyini negatif yönlü olarak etkilemektedir.

Kurulan modele ilişkin doğrudan etkilere ait katsayılar Çizelge 4.11’de yer almaktadır.

Çizelge 4. 11 Rose ve Clear'ın modeli için hesaplanan regresyon katsayıları

			Katsayı	Standardize Katsayı	S.H.	K.D.	p
bss	<---	ses	-0.354	-0.159	0.044	-8.048	0.000
bss	<---	yd	0.019	0.086	0.005	3.745	0.000
kdd	<---	se	0.359	0.214	0.038	9.363	0.000
odd	<---	yd	-0.012	-0.082	0.003	-3.685	0.000
odd	<---	ydd	-0.278	-0.141	0.045	-6.223	0.000
odd	<---	ses	0.35	0.224	0.035	9.899	0.000
odd	<---	kdd	0.036	0.126	0.006	5.63	0.000
oy	<---	yd	0.009	0.136	0.002	5.864	0.000
se	<---	ydd	-0.346	-0.083	0.068	-5.048	0.000
se	<---	yd	0.06	0.188	0.007	8.039	0.000
se	<---	ses	-0.182	-0.055	0.06	-3.044	0.002
se	<---	odd	-0.057	-0.027	0.032	-1.815	0.070
so	<---	kdd	-0.037	-0.141	0.006	-5.983	0.000
so	<---	se	-0.036	-0.081	0.01	-3.436	0.000
yd	<---	ses	-0.773	-0.075	0.238	-3.242	0.001
ydd	<---	bss	0.186	0.52	0.009	21.728	0.000
ydd	<---	oy	-0.195	-0.168	0.027	-7.107	0.000
ydd	<---	ses	-0.094	-0.119	0.016	-5.767	0.000

Suç olaylarını dolaylı olarak arttıran faktörler sırasıyla; yerel denetimin düzeyi (0.016), sosyoekonomik statü (0.01), sosyal sermaye (0.003) ve özel denetimin düzeyidir (0.003). Sosyal sermaye, özel denetimin düzeyi ve kamusal denetimin düzeyi değişkenlerinin dolaylı etkileri yok denecek kadar azdır. Diğer pozitif yönlü etkilerin düzeyleri de oldukça düşüktür.

Suç olaylarının azalmasına sebep olan en önemli dolaylı etki sosyalleşme endeksidir (-0.013). Ortak yönler (-0.003) ve yerleşimsel durağanlığın (-0.003) azaltıcı etkisi yok denecek kadar azdır. Modelde elde edilen dolaylı etkiler Çizelge 4.12'de görülmektedir.

Çizelge 4. 12 Rose ve Clear'ın modeli için hesaplanan dolaylı etkiler

	ses	yd	bss	oy	ydd	odd	kdd	se
so	0.01	-0.003	0.003	-0.003	0.016	0.003	0	-0.013

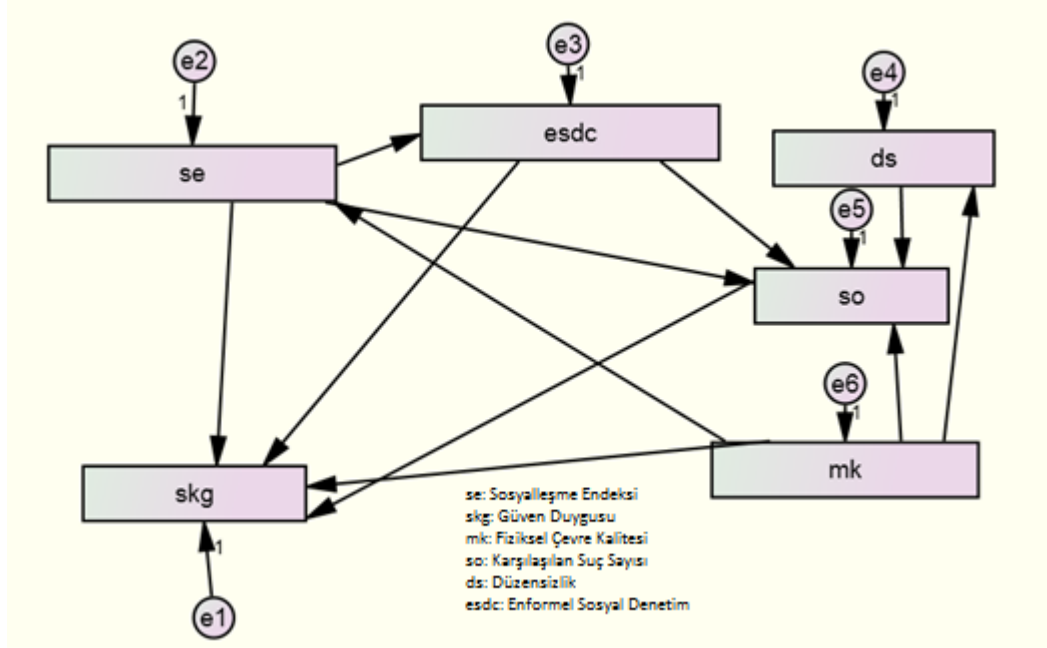
Suç olayları üzerinde en yüksek toplam etkiye sahip değişkenler sırasıyla, sosyalleşme endeksi (-0.049), kamusal denetimin düzeyi (-0.037) ve yerel denetimin düzeyidir (0.016). Modelden elde edilen toplam etkiler Çizelge 4.13'de görülmektedir.

Çizelge 4. 13 Rose ve Clear'ın modeli için hesaplanan toplam etkiler

	ses	yd	bss	oy	ydd	odd	kdd	se
so	0.01	-0.003	0.003	-0.003	0.016	0.003	-0.037	-0.049

4.2.4 Kırık Pencere Suç Modeli

Doran ve Lees (2005) [47] tarafından önerilerin suç modeli uygulamada Şekil 4.7’de görülen ilişkiler bütünü ile ele alınan tüm model uyum kriterlerine göre analiz edilen veriye mükemmel uyum sağlamıştır.

Şekil 4. 7 Kırık Pencere Suç Modeli

4.2.4.1 Modelin Uyum Analizi

Model için hesaplanan Kikare değeri 4.399 ve serbestlik derecesi 4’tür. Kikare değerinin serbestlik derecesine bölümünden elde edilen 1.100 değeri mükemmel uyumun üst sınır değeri 2’den küçüktür. Bu durum kurulan modelin doymuş modele alternatif olabileceğini göstermektedir.

Modelden elde edilen uyum iyiliği kriterlerinden $IFI=1.000>0.97$, $CFI=1.000>0.97$ ve $RMSEA=0.007<0.05$ değerlerine sahiptir. Kriterlerin değerlendirilmesi sonucunda mükemmel uyumun varlığı açıkça görülmektedir.

4.2.4.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları

Suç olaylarını etkileyen faktörlerin tespiti için kurulan modelde açıklanma oranı en yüksek olan değişkenler enformel sosyal denetimin çözülmesi (0.325), güven endeksi (0.204) ve suç olayları (0.186)'dır. Suç olayları ve güven endeksinin bu modeldeki açıklanma oranları bu tarz çalışmalarda kabul edilebilir oranlardandır. Modeldeki bağımlı değişkenlerin açıklanma oranları Çizelge 4.14'te görülebilir.

Çizelge 4. 14 Rose ve Clear'ın modeli için hesaplanan belirlilik katsayıları

	Belirlilik Katsayısı
mk	0.000
so	0.188
ds	0.034
se	0.031
esdc	0.325
skg	0.204

4.2.4.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler

Düzensizlik sayısı, mahalledeki fiziksel kalite (mk) (-0.114) arttıkça azalmaktadır.

Enformel sosyal denetimin artması, sosyalleşme endeksinin artmasına (0.136) bağımlıdır.

Suç olaylarının artması (-0.131) fiziksel kaliteyi azaltmaktadır.

Sosyalleşme endeksi fiziksel kalite (0.133) arttıkça artmaktadır.

Suç olayları (-0.142); güven endeksini azaltan en önemli faktördür. Güven endeksini arttıran faktörler sırasıyla; enformel sosyal denetimin varlığı (0.569), fiziksel kalite (0.269) ve sosyalleşme endeksidir (0.192). Enformel sosyal denetimin varlığının güven endeksi üzerindeki arttırıcı etkisinin büyüklüğü dikkat çekmektedir.

Suç olayları üzerinde artırıcı etkisi olan tek faktör düzensizlik sayısıdır (0.236). Suç olaylarını azaltan faktörler sırasıyla; enformel sosyal denetim (-0.149) ve sosyalleşme endeksidir (-0.025). Modelde hesaplanan regresyon katsayıları Çizelge 4.15'te görülmektedir.

Çizelge 4. 15 Rose ve Clear'ın modeli için hesaplanan regresyon katsayıları

			Katsayı	Standardize Katsayı	S.H.	K.D.	p
ds	<---	mk	-0.129	-0.184	0.016	-8.008	0.000
esdc	<---	se	0.143	0.57	0.005	29.731	0.000
se	<---	mk	0.153	0.176	0.02	7.662	0.000
skg	<---	so	-0.138	-0.061	0.048	-2.868	0.004
skg	<---	mk	0.264	0.283	0.02	13.31	0.000
skg	<---	se	0.201	0.187	0.028	7.308	0.000
skg	<---	esdc	0.596	0.139	0.109	5.465	0.000
so	<---	ds	0.236	0.402	0.013	18.8	0.000
so	<---	se	-0.033	-0.069	0.012	-2.664	0.008
so	<---	esdc	-0.134	-0.071	0.048	-2.764	0.006
so	<---	mk	-0.016	-0.038	0.009	-1.737	0.082

Fiziksel kalitedeki artış (-0.038) ve sosyalleşme endeksi (-0.019), suç olayları üzerinde dolaylı olarak azaltıcı etkiye sahiptir.

Güven endeksini dolaylı olarak arttıran faktörler sırasıyla; sosyalleşme endeksi (0.092), fiziksel kalite (0.051), enformel sosyal denetimdir (0.018). Güven endeksini dolaylı olarak azaltan etki düzensizlik sayısıdır (-0.032). Modelde elde edilen dolaylı etkiler Çizelge 4.16'da görülmektedir.

Çizelge 4. 16 Rose ve Clear'ın modeli için hesaplanan dolaylı etkiler

	mk	se	ds	esdc	so
so	-0.038	-0.019	0	0	0
skg	0.051	0.092	-0.032	0.018	0

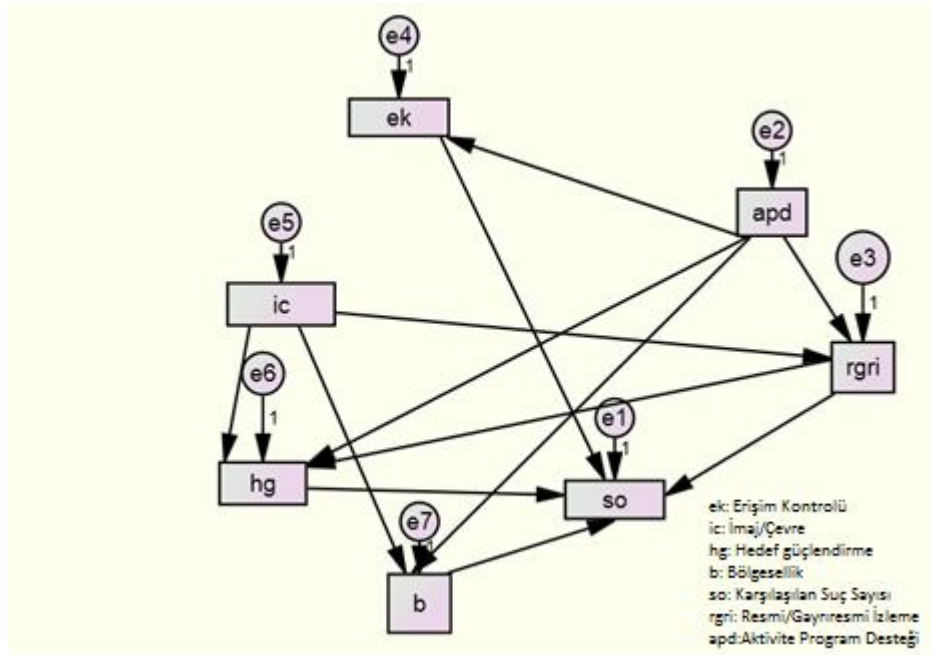
Suç olayları üzerinde en yüksek toplam etkiye sahip değişkenler sırasıyla; düzensizlik sayısı (0.236), enformel sosyal denetim (-0.134) ve fiziksel kalitedir (-0.054). Güven duygusu üzerinde en yüksek toplam etkiye sahip değişkenler sırasıyla; enformel sosyal denetim (0.614), fiziksel kalite (0.315) ve sosyalleşme endeksidir (0.293). Modelde elde edilen toplam etkiler Çizelge 4.17'de görülmektedir.

Çizelge 4. 17 Rose ve Clear'ın modeli için hesaplanan toplam etkiler

	mk	se	ds	esdc	so
so	-0.054	-0.052	0.236	-0.134	0
skg	0.315	0.293	-0.032	0.614	-0.138

4.2.5 Savunulabilir Mekan Teorisi

Cozens vd. tarafından savunulabilir mekan teorisi baz alınarak önerilen suç modeli [50], uyum kriterlerinden Kikare kriterine göre iyi uyum gösterirken diğer bakılan üç kritere göre mükemmel uyum göstermektedir. Bu modelin uygulamada gerçekleşen anlamlı ilişkiler kümesi Şekil 4.8’de yer almaktadır.

Şekil 4. 8 Kırık Pencerele Suç Modeli

Teorik modelde belirtilen faktörler suç oranlarını doğrudan etkilemekte olup bu faktörlerin birbirleri ile olan ilişkileri belirtilmemiştir. Uygulama modelinde ise erişim kontrolü, bölgesellik, hedef güçlendirme faktörleri sadece suç olaylarını etkilemektedir. İmaj ve çevre doğrudan resmi/gayrı resmi izleme, bölgesellik ve hedef güçlendirmeyi etkilemektedir. Resmi/gayrı resmi izleme doğrudan suç olaylarını, ve hedef güçlendirmeyi etkilemektedir. Aktivite programı desteği ise doğrudan resmi/gayrı resmi izlemeyi, erişim kontrolünü, hedef güçlendirmeyi ve bölgeselliği etkilemektedir.

4.2.5.1 Modelin Uyum Analizi

Model için hesaplanan Kikare değeri 21.725 ve serbestlik derecesi 9'dur. Kikare değerinin serbestlik derecesine bölümünden elde edilen 2.414 değeri 2 ile 3 arasındadır. Bu durum kurulan modelin doymuş modele iyi bir alternatif olabileceğini göstermektedir.

Modelden elde edilen uyum iyiliği kriterlerinden $IFI=0.985>0.97$, $CFI=0.985>0.97$ ve $RMSEA=0.028<0.05$ değerlerine sahiptir. Kriterlerin değerlendirilmesi sonucunda mükemmel uyumun varlığı açıkça görülmektedir.

4.2.5.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları

Suç olaylarını etkileyen faktörlerin tespiti için kurulan modelde açıklanma oranı en yüksek olan değişkenler suç olayları (0.184), resmi/gayrı resmi izleme (0.142)'dir. İncelenen modeller içinde suç oranlarının açıklanma oranının en yüksek olduğu model savunulabilir mekan teorisi modelidir. Modeldeki bağımlı değişkenlerin açıklanma oranları Çizelge 4.18'de görülebilir.

Çizelge 4. 18 Kırık Pencere suç modeli için belirlilik katsayıları

	Belirlilik Katsayısı
ic	0.000
apd	0.000
rgri	0.142
b	0.027
hg	0.027
ek	0.031
so	0.184

4.2.5.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler

Aktivite programı desteği (-0.375) ve imaj/çevre (-0.363), bölgeselliği arttırırken her iki değişkenin bölgesellik üzerindeki etkileri hemen hemen eşittir.

Aktivite programı desteği (0.182), erişim kontrolünün artmasını sağlamaktadır.

Resmi/gayrı resmi izleme (0.045) ve imaj/çevre (0.131), hedef güçlendirmeye olumlu etki yaparken aktivite programı desteği (-0.134), hedef güçlendirmeyi azaltmaktadır. Hedef güçlendirme üzerinde enönemli etkisi olan faktörler aktivite programı desteği ve imaj/çevredir. Bu değişkenlerin etkileri yaklaşık olarak eşit ancak zıt yönlüdür.

İmaj/çevre (0.141) ve aktivite programı desteği (0.41), resmi/gayrı resmi izlemeyi arttırmaktadır. Aktivite programı desteği resmi/gayrı resmi izlemenin artmasına en çok olumlu katkı yapan faktördür.

Suç olayları üzerinde doğrudan azaltıcı etkisi olan faktörler sırasıyla erişim kontrolü (-0.142), resmi/gayrı resmi izleme (-0.112) ve hedef güçlendirmedir (-0.074). Bölgeselliğin azalması suç olaylarının artmasına neden olmaktadır. Modelde hesaplanan regresyon katsayıları Çizelge 4.19'da görülmektedir.

Çizelge 4. 19 Kırık Pencere suç modeli için regresyon katsayıları

			Katsayı	Standardize Katsayı	S.H.	K.D.	p
b	<---	apd	-0.375	-0.117	0.074	-5.094	0.000
b	<---	ic	-0.363	-0.117	0.071	-5.079	0.000
ek	<---	apd	0.182	0.177	0.023	7.726	0.000
hg	<---	apd	-0.134	-0.118	0.028	-4.776	0.000
hg	<---	rgri	0.045	0.045	0.024	1.82	0.069
hg	<---	ic	0.131	0.118	0.026	5.072	0.000
rgri	<---	ic	0.141	0.125	0.024	5.799	0.000
rgri	<---	apd	0.41	0.355	0.025	16.415	0.000
so	<---	ek	-0.142	-0.077	0.039	-3.65	0.000
so	<---	rgri	-0.112	-0.069	0.034	-3.272	0.001
so	<---	hg	-0.074	-0.045	0.035	-2.127	0.033
so	<---	b	0.24	0.408	0.012	19.312	0.000

Aktivite programı desteği (-0.153), imaj/evre (-0.113), resmi/gayrı resmi izleme (-0.003) suç olaylarını dolaylı olarak azaltmaktadır. Modelde elde edilen dolaylı etkiler izelge 4.20’de görülmektedir.

Çizelge 4. 20 Kırık Pencerele suç modeli için dolaylı etkiler

	ic	apd	rgri	ds	hg	ek
so	-0.113	-0.153	-0.003	0	0	0

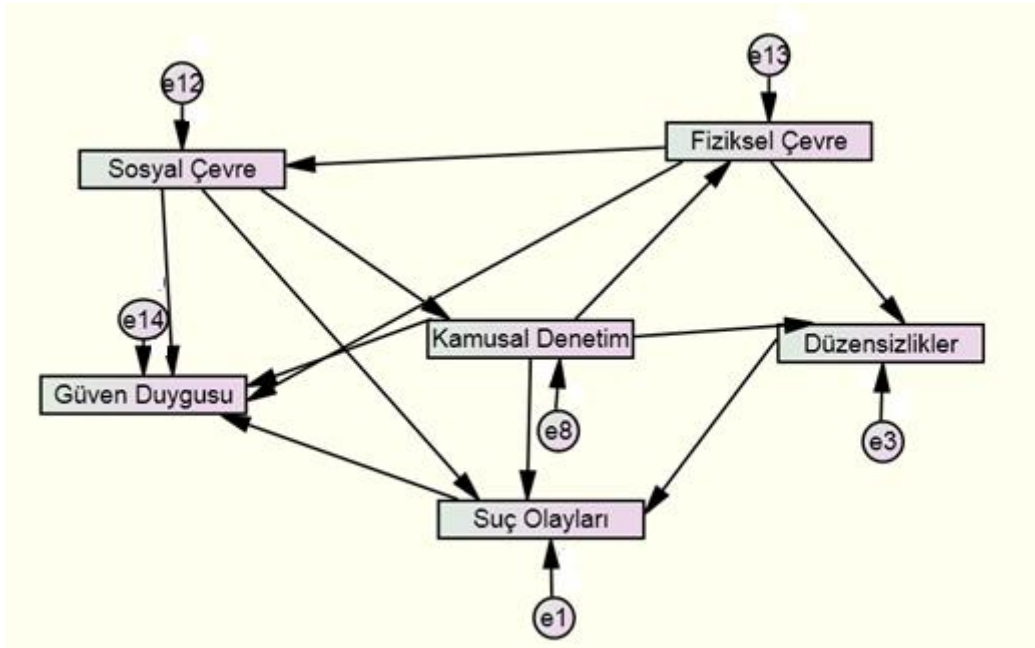
Toplam etkiler incelendiğinde, suç olayları üzerinde en çok etkisi olan faktörler sırasıyla; bölgesellik (0.24), aktivite programı desteği (-0.153) ve erişim kontrolüdür (-0.142). Modelde elde edilen toplam etkiler izelge 4.21’de görülmektedir.

Çizelge 4. 21 Kırık Pencerele suç modeli için toplam etkiler

	ic	apd	rgri	b	hg	ek
so	-0.113	-0.153	-0.116	0.24	-0.074	-0.142

4.2.6 Kamu Denetimi Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı

Suçun önlenmesi amaçlı olarak üretilen yer temelli yaklaşımların testi sonucunda suç ve suç korkusu üzerinde en etkili olan değişkenler olarak sosyalleşme endeksi (sosyal çevre), mahalle köhnemesi (fiziksel çevre), kamusal denetimin düzeyi (kamusal denetim) ve düzensizlikler olarak belirlenmiştir. Kurulan modellerdeki ilişkilerden yola çıkılarak daha az değişkenle suç ve suç korkusunu açıklamayı amaçlayan Şekil 4.9'daki model geliştirilmiştir.

Şekil 4. 9 Önerilen Model

Önerilen modelde:

- Sosyal çevre suç olaylarını doğrudan etkilerken, kamusal denetim ve düzensizlikler aracılığıyla da dolaylı olarak etkilemektedir.
- Sosyal çevre güven duygusunu doğrudan etkilerken, kamusal denetim ve suç olayları aracılığıyla da dolaylı olarak etkilemektedir.
- Fiziksel çevre suç olaylarını düzensizlikler, sosyal çevre ve kamusal denetim aracılığıyla da dolaylı olarak etkilemektedir.
- Fiziksel çevre, güven duygusunu doğrudan etkilemektedir.
- Kamusal denetim, suç olaylarını doğrudan etkilerken, düzensizlikler ve fiziksel çevre aracılığıyla da dolaylı olarak etkilemektedir.

- Kamusal denetim, güven duygusunu doğrudan etkilerken, suç olayları fiziksel çevre ve düzensizlikler aracılığıyla da dolaylı olarak etkilemektedir.
- Düzensizlikler suç olaylarını doğrudan, güven duygusunu ise suç olayları aracılığıyla etkilemektedir.
- Suç olayları, güven duygusunu doğrudan etkilemektedir.

4.2.6.1 Modelin Uyum Analizi

Model için hesaplanan Kikare değeri 5.331 ve serbestlik derecesi 3'tür. Kikare değerinin serbestlik derecesine bölümünden elde edilen 1.777 değeri 2'den küçüktür. Bu durum kurulan modelin doymuş modele mükemmel bir alternatif olabileceğini göstermektedir.

Modelden elde edilen uyum iyiliği kriterlerinden $IFI=0.998>0.97$, $CFI=0.998>0.97$ ve $RMSEA=0.021<0.05$ değerlerine sahiptir. Kriterlerin değerlendirilmesi sonucunda mükemmel uyumun varlığı açıkça görülmektedir.

4.2.6.2 Modeldeki Bağımlı Değişkenlerin Açıklanma Oranları

Suç olaylarını etkileyen faktörlerin tespiti için önerilen modelde açıklanma oranı en yüksek olan değişkenler; güven duygusu (0.205), suç olayları (0.189), düzensizlikler (0.142)'dir. Test edilen modeller ile kıyaslandığında suç olaylarını ve güven duygusunu içererek bu değişkenleri açıklama oranı en yüksek olan model önerilen modeldir. Modeldeki bağımlı değişkenlerin açıklanma oranları Çizelge 4.22'de görülebilir.

Çizelge 4. 22 Önerilen model için hesaplanan belirlilik katsayıları

	Belirlilik Katsayısı
Fiziksel Çevre	0.08
Sosyal Çevre	0.02
Kamusal Denetim	0.044
Düzensizlikler	0.048
Suç Olayları	0.189
Güven Duygusu	0.205

4.2.6.3 Modelde Ölçülen Doğrudan-Dolaylı ve Toplam Etkiler

Düzensizliklerin sayısı; fiziksel çevre kalitesi (-0.104) ve kamusal denetimin düzeyindeki (-0.055) artıştan negatif yönlü olarak etkilenmektedir.

Fiziksel çevre kalitesinin artması üzerinde kamusal denetimin (0.171) olumlu etkisi vardır.

Fiziksel çevre kalitesindeki (0.093) artış doğrudan sosyal çevre kalitesinde artmaya neden olmaktadır.

Sosyal çevre kalitesindeki (0.311) artış kamusal denetimin kalitesindeki artışa neden olmaktadır.

Suç olaylarını; düzensizlikler (0.234) artırırken, sosyal çevre (-0.041) ve kamusal denetim (-0.019) azaltmaktadır. Düzensizliklerin suç olaylarını arttırıcı etkisi dikkate değerdir.

Güven duygusu; fiziksel çevre kalitesi (0.251), sosyal çevre kalitesi (0.251) ve kamusal denetimin düzeyinden (0.062) olumlu olarak etkilenmektedir. Güven duygusu üzerindeki fiziksel ve sosyal çevre kalitesinin etkisi önemlidir.

Modelde hesaplanan regresyon katsayıları ve anlamlılıkları Çizelge 4.23’de görülebilir.

Çizelge 4. 23 Önerilen model için regresyon katsayıları

			Katsayı	Standardize Katsayı	S.H.	K.D.	p
Düzensizlikler	<---	Fiziksel Çevre	-0.104	-0.149	0.017	-6.259	0.000
Düzensizlikler	<---	Kamusal Denetim	-0.055	-0.123	0.011	-5.195	0.000
Fiziksel Çevre	<---	Kamusal Denetim	0.171	0.267	0.015	11.721	0.000
Güven Duygusu	<---	Fiziksel Çevre	0.251	0.269	0.02	12.297	0.000
Güven Duygusu	<---	Sosyal Çevre	0.251	0.25	0.022	11.655	0.000
Güven Duygusu	<---	Suç Olayları	-0.133	-0.059	0.048	-2.763	0.006
Güven Duygusu	<---	Kamusal Denetim	0.062	0.103	0.013	4.648	0.000
Kamusal Denetim	<---	Sosyal Çevre	0.311	0.186	0.04	7.856	0.000
Sosyal Çevre	<---	Fiziksel Çevre	0.093	0.099	0.023	4.09	0.000
Suç Olayları	<---	Düzensizlikler	0.234	0.399	0.013	18.698	0.000
Suç Olayları	<---	Kamusal Denetim	-0.019	-0.072	0.006	-3.296	0.000
Suç Olayları	<---	Sosyal Çevre	-0.041	-0.093	0.01	-4.32	0.000

Suç olayları üzerinde dolaylı etkileri olan üç faktörün de etkileri negatif yönlüdür. Bu değişkenler; fiziksel çevre (-0.029), kamusal denetimin düzeyi (-0.018) ve sosyal çevredir (-0.012).

Güven duygusu üzerinde dolaylı etkileri olan faktörler sırasıyla; kamusal denetim (0.052), sosyal çevre (0.041), düzensizlikler (-0.031) ve fiziksel çevredir (0.03). Modelde elde edilen dolaylı etkiler Çizelge 4.24'te görülmektedir.

Çizelge 4. 24 Önerilen model için dolaylı etkiler

	Fiziksel Çevre	Sosyal Çevre	Kamusal Denetim	Düzensizlikler	Suç Olayları
Suç Olayları	-0.029	-0.012	-0.018	0	0
Güven Duygusu	0.03	0.041	0.052	-0.031	0

Suç olayları üzerinde en yüksek toplam etkiye sahip değişkenler sırasıyla; düzensizlik sayısı (0.234), sosyal çevre (-0.053), kamusal denetim (-0.037) ve fiziksel çevredir (-0.029).

Güven duygusu üzerinde en yüksek toplam etkiye sahip değişkenler sırasıyla; sosyal çevre (0.292), fiziksel çevre (0.281), suç olayları (-0.133), kamusal denetim (0.114) ve düzensizliklerdir (-0.031). Modelde elde edilen toplam etkiler Çizelge 4.25'te görülmektedir.

Çizelge 4. 25 Önerilen model için toplam etkiler

	Fiziksel Çevre	Sosyal Çevre	Kamusal Denetim	Düzensizlikler	Suç Olayları
Suç Olayları	-0.029	-0.053	-0.037	0.234	0
Güven Duygusu	0.281	0.292	0.114	-0.031	-0.133

4.3 Hipotezlerin Değerlendirilmesi

Tez kapsamında belirlenen altı hipotezin, yol analizi ile test edilen modeller sonucunda kabul ya da red durumları aşağıda açıklanmıştır. Hipotezler, modellerden elde edilen bağımsız değişkenlerin suç/suç korkusu değişkenleri üzerindeki toplam etkileri göz önüne alınarak değerlendirilmiştir.

H1: Bireylerin suçla karşılaşma sıklığı arttıkça bireylerin suç korkusu artar.

Snell (2001) [37] tarafından önerilen modelde karşılaşılacak suç sayısının sıklığının artması endişe duygusunu artırmakta ve Doran ve Lees (2005) [47] tarafından önerilen modelde ise karşılaşılacak suç sayısının sıklığının artması güven duygusunu azaltmaktadır. Bu tez kapsamında önerilen modelde de karşılaşılacak suç sayısının artması güven duygusunun azaltmaktadır. Bulguların tamamı kurulan hipotezi desteklemektedir.

H2: Mahalle yapısının (sosyo ekonomik yapı – yerleşim süresi – mahallelinin ortak yönlerinin fazlalığı (sosyal homojenliği)) gelişmişliği arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

Sosyoekonomik statü, Bursik ve Grasmik (1993) [36], Snell (2001) [37] ve Rose ve Clear (1998) [39] tarafından kurulan modellerde yer almıştır. Her üç modelde de sosyoekonomik statünün karşılaşılacak suç sayısı üzerinde etkisi mevcuttur. Bursik ve Grasmik (1993) [36] ve Rose ve Clear (1998) [39] tarafından önerilen modellerde hipotezimizin aksine sosyoekonomik statünün karşılaşılacak suç sayısı üzerinde artırıcı etkisi mevcutken Snell'in [34] modelindeki etki hipotezimizi destekler nitelikte gerçekleşmiştir. Snell'in [34] önerdiği modele göre sosyoekonomik statü arttıkça endişe duygusu azalmaktadır. Bu sonuç kurulan hipotezi desteklemektedir.

Yerleşimsel durağanlık, Bursik ve Grasmik (1993) [36], Snell (2001) [37] ve Rose ve Clear (1998) [39] tarafından kurulan modellerde yer almıştır. Her üç modelde de

yerleşimsel durağanlığın karşılaşılan suç sayısı üzerinde etkisi mevcuttur. Her üç modelde de yerleşimsel durağanlığın artması karşılaşılan suç sayısının azalmasına neden olmaktadır. Bu sonuca göre kurulan hipotez bulgularca desteklenmektedir. Snell'in [34] önerdiği modele göre, yerleşimsel durağanlık arttıkça endişe duygusu artmaktadır. Bu sonuç kurulan hipotezi desteklememektedir.

Ortak yönler, Bursik ve Grasmik (1993) [36], Snell (2001) [37] ve Rose ve Clear (1998) [39] tarafından kurulan modellerde yer almıştır. Her üç modelde de ortak yönlerin karşılaşılan suç sayısı üzerinde dolaylı etkisi mevcuttur. Her üç modelden elde edilen sonuçlar ortak yönlerin artmasının karşılaşılan suç sayısının azalmasında etkili olduğu yönündedir. Bu sonuç kurulan hipotezi desteklemektedir.

Ortak yönlerin artması, Snell'in [34] modelinde endişe duygusunu artırırken bu sonuç kurulan hipotezle çelişmektedir.

Sosyoekonomik statü, yerleşimsel durağanlık ve ortak yönlerin, karşılaşılan suç sayıları ve endişe duygusu üzerindeki etkilerinin büyüklükleri incelendiğinde elde edilen anlamlı dolaylı etkilerin oldukça düşük olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

H3: Mahalle sakinlerinin sosyal etkileşimi (birincil ve ikincil ilişki ağları – beşeri sosyal sermaye- dışsal kaynakların talebi vb.) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

Birincil ilişki ağları, ikincil ilişki ağları ve dışsal kaynakların talebinde meydana gelen artış; Bursik ve Grasmik (1993) [36] ve Snell (2001) [37] tarafından önerilen modellerde karşılaşılan suç sayısını dolaylı olarak azaltmaktadır. Azaltıcı etki oldukça düşüktür. Bu sonuç kurulan hipotezi desteklemektedir.

Rose ve Clear (1998) [39] tarafından önerilen modelde, beşeri sosyal sermayede meydana gelen artış kurulan hipotezin aksine karşılaşılan suç sayısı üzerinde artırıcı bir etkiye sahiptir. Bu artırıcı etki anlamlı olsa da yok denecek kadar azdır.

Snell (2001) [37] tarafından önerilen modelde, birincil ilişki ağlarındaki artış önemli derecede endişe duygusunu artırmaktadır. Bu sonuç kurulan hipotezle çelişirken dışsal kaynakların talebinde meydana gelen artışın endişe duygusunu azaltacağı bulgusu

kurulan hipotezi desteklemektedir. Yine aynı modelde kurulan hipotezi test edecek ikincil ilişki ağları ile endişe duygusu arasında herhangi bir anlamlı ilişki yoktur.

H4: Mahalledeki sosyal kontrol (yerel denetim - özel denetim) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

Yerel denetimin düzeyinde meydana gelen artış, Bursik ve Grasmik (1993) [36] tarafından önerilen modelde karşılaşılan suç sayısında azalmaya, Snell (2001) [37] ve Rose ve Clear (1998) [39] tarafından önerilen modellerde ise artışa neden olmaktadır. Bu noktada kurulan hipotez sadece Bursik ve Grasmik (1993) [36] tarafından önerilen modelde doğrulanmaktadır. Sözü edilen artırıcı ya da azaltıcı etkiler oldukça düşüktür.

Yerel denetimin düzeyinde meydana gelen artış, Snell (2001) [37] tarafından önerilen modelde suç korkusunun endişe boyutu üzerinde artışa neden olmakta ve kurulan hipotezi desteklememektedir. Yerel denetimin endişe üzerindeki artırıcı etkisi oldukça düşüktür.

Özel denetimin düzeyinde meydana gelen artış, Bursik ve Grasmik (1993) [36] ve Rose ve Clear (1998) [39] tarafından önerilen modellerde karşılaşılan suç sayısında artışa neden olurken . Snell (2001) [37] tarafından önerilen modelde karşılaşılan suç sayısında azalmaya neden olmaktadır. Kurulan hipotez sadece Snell (2001) [37] tarafından önerilen model tarafından desteklenmektedir. Sözü edilen azaltıcı ve artırıcı etkiler oldukça düşüktür.

Özel denetimin düzeyinde meydana gelen artış, Snell (2001) [37] tarafından önerilen modelde suç korkusunun endişe boyutunu azaltmaktadır. Bu sonuç kurulan hipotezi desteklemektedir.

H5: Mahalledeki kamusal denetim (polis hizmetlerinin iyi verilmesi) arttıkça bireylerin yaşadıkları mahallede suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

Kamusal denetim ile ilişkili bir faktör test edilen modellerden sadece kırık pencereler modelinde yoktur. Diğer modellerin tamamında ve önerilen modelde kamusal denetimin kalitesinin artması karşılaşılan suç sayısının azalmasına neden olmaktadır. Bu bulgu kurulan hipotezi desteklemektedir.

Kamusal denetimin kalitesi arttıkça Snell'in [34] tarafından önerilen modelde endişe azalmakta, bu tez kapsamında önerilen modelde ise güven duygusu artmaktadır. Bu bulgu da kurulan hipotezi desteklemektedir.

H6: Mahalledeki fiziksel yapının sürdürülebilirliği arttıkça bireylerin yaşadıkları mahalledeki suçla karşılaşma sıklıkları ve suç korkuları azalır.

Fiziksel kalitenin sürdürülebilirliği, Doran ve Lees (2005) [47] tarafından önerilen modelde güven duygusunu artırırken karşılaşılan suç sayısını azaltmaktadır. Fiziksel kalitenin sürdürülebilirliği (hedef güçlendirme-imağ/çevre-bölgesellik-erişim kontrolü), Cozens [50] tarafından önerilen modelde karşılaşılan suç sayılarını azaltmaktadır. Bu tez kapsamında önerilen modelde ise yine bezer şekilde fiziksel çevre kalitesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması karşılaşılan suç sayılarını azaltmakta ve güven duygusunu artırmaktadır. Bu bulguların tamamı kurulan hipotezi desteklemektedir.

H7: Mahallede gerçekleşen düzensizliklerde meydana gelen artış karşılaşılan suç sayısının ve suç korkusunun artmasına neden olur.

Düzensizlikler; Snell (2001) [37], Doran ve Lees (2005) [47], Cozens [50] tarafından önerilen suç modellerinde suçu etkileyen bir faktör olarak yer almaktadır. Sözü geçen tüm modellerde karşılaşılan suç sayısı üzerinde en önemli artırıcı etkiye sahip değişken düzensizlikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bulgu kurulan hipotezi desteklemektedir.

Düzensizlikler; Snell (2001) [37] tarafından önerilen modelde endişeyi artırırken, Doran ve Lees (2005) [47] tarafından önerilen modelde ve bu tez kapsamında önerilen modelde güveni azaltmaktadır. Bu bulgu kurulan hipotezi desteklemektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu tez kapsamında yapılan araştırma ve testler suç olgusunun İstanbul'daki kentsel yaşam açısından çok önemli olduğu sonucunu vermiştir. Suç konusunu yaşam kalitesi kapsamında incelemiş pek çok çalışmanın bulgularının da, benzer şekilde, suç olgusunu kentin en önemli sorunu olarak belirlediği görülür. Suç sorununun önem derecesinin yükselmemesi veya düşürülmesi ve önleyici kararlar için suç olaylarının kentin değişik özellikleriyle ilişkisini ortaya koyan araştırma ve modellere ihtiyaç vardır.

Toplumsal ve mekânsal faktörler suç olaylarının gerçekleşmesi üzerinde hem dolaylı ya da hem de doğrudan etkilere sahiptir. Bu bağlamda, araştırmamızda İstanbul için sık karşılaşıldığı belirtilen olay ve durumlar arasında silah seslerinin duyulması ve “başıboş” gençlik gruplarının varlığı ön plana çıkmaktadır. Emniyet güçleri ile gerçekleştirilen görüşmeler de gençlik suçlarında bir artışın söz konusu olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Günümüzdeki gençlik suçluluğuyla ilgili olarak ilk işaretler, 2011 yılında “başıboş gençliğin” varlığına ilişkin verilerle ortaya çıkmıştır.

Kentin mekânsal özelliklerinin yanı sıra nüfusta meydana gelen değişimler de suç olaylarının gerçekleşmesi üzerinde etkiye sahiptir. Cinayet işlenme sayısı üzerinde farklı ülke doğumluların nüfusundaki değişim artırıcı etkiye sahipken iç/dış göçmenlerin nüfusundaki değişimin etkisi azaltıcıdır [88]. Nüfus, suç sayıları üzerinde arttırıcı etkiye sahip önemli faktörlerden bir tanesidir [105, 117, 120, 121]. Logaritmik nüfusun şiddet suçu oranını azalttığı [119], bir başka çalışmada da nüfus ve nüfus artışının kişi başına düşen suç oranını azalttığı [106] görülmüştür. Bu durum beklenen bir sonuçtur zira suç sayısının artışı ile nüfus artışı arasındaki korelasyonun çok yüksek olmaması kişi başına

düşen suç oranında azalma sonucunu doğuracaktır. İran'da Deh Venok'ta yürütülen çalışmada ise diğer çalışmalardan farklı olarak nüfus artışının güvenlik algısında olumlu etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır [93]. Nüfus yoğunluğunun kimi çalışmalarda suç olayları üzerinde azaltıcı etkisi olduğu görülürken [103, 120, 121], kimi çalışmalarda da suç yoğunluğu, vandalizm gibi suç ölçütleri üzerinde arttırıcı etkisinin olduğu da görülmüştür [115, 130].

Yerleşim yeri nüfusunda meydana gelen hareketlilik, genel olarak yerleşim yerinde suç işlenme sayısında artışa neden olmaktadır [116, 123]. Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgulara yerleşim yerinde yaşanan sürenin suç olayları üzerinde azaltıcı bir etkiye sahip olduğu sonucunu desteklemektedir. Kurulan modellerde teorilerin de önerdiği gibi yerleşimsel durağanlığın dolaylı etkisi test edilmiş olup bu etkinin anlamlı fakat oldukça düşük olduğu görülmüştür.

Yerleşim yeri nüfusunda meydana gelen hareketlilik yerleşim yerinin nüfus yapısını da değiştirmesi nedeniyle yerleşim yerinde suçun artması için ortam sağlamaktadır. Suçun artmasına neden olduğu belirtilen yapısal değişimler arasında çeşitlilik/ortak yönler ele alınmaktadır. Gençlik suçluluğu, algılanan kabalıklar ve suç oranları etnik grupların çeşitliliğinin artışından olumsuz yönde etkilenmektedir [95, 99, 118, 121, 129, 137]. Suç kurbanlığı üzerinde de ırkın arttırıcı etkisi mevcuttur [107]. Yerleşim yerinin sosyoekonomik durumu da nüfus hareketliliklerinden etkilenen bir başka faktördür. Sosyoekonomik durumdaki düşüklük algılanan kabalıkların, sapma olarak tanımlanan davranışların, silahlı soygun olaylarının, vandalizmin artmasına [97, 98, 99, 108, 110, 114, 115, 124] neden olmaktadır. Yerleşim yerindeki istihdamın artması suç sayısını azaltmaktadır [90, 104, 96]. Bu çalışma kapsamında ırksal/etnik heterojenlik bir suç nedeni olarak görülmemiştir. Suça neden olan asıl sorunun, nüfustaki hareketliliğin doğurduğu yerleşim yeri sakinlerinin birbirlerini tanıma, birbirleriyle ortak yönler bulma imkanlarını azaltması olduğu düşünülmüştür. Model çalışmalarından elde edilen bulgular ortak yönlerde meydana gelen artışın suç olayları üzerinde azaltıcı etkisinin olduğunu doğrulamıştır.

Çevre tasarımı da suç önleme konusunda kullanılan araçlardandır. Çevre tasarımının suç önleme üzerinde etkisinin yanı sıra sakinler üzerinde de suç korkusunun azalması

veya güvenlik duygusunun artması etkisini doğurduğu görülmüştür. Suç olayları, çevre tasarımı ile suç önleme uygulamalarının gerçekleştirildiği bölgelerde azalmaktadır [91, 125, 132, 134, 141, 142]. Bu çalışmadan elde edilen bulgular da çevre tasarımının suç olaylarını azaltıcı etkisi olduğunu doğrulamaktadır.

Suç korkusu ya da güven duygusu da suç çalışmalarında nedenleri sıkça araştırılan olgulardandır. Güven duygusu üzerinde çevre tasarımının olumlu yönde etkisi mevcuttur [92, 93, 100, 139]. Çevre tasarımının suç korkusu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı bir çalışmada mevcuttur [102]. Suç korkusunu artıran faktörler arasında; kadın olmak [94,122], suç sayısındaki artış [109, 111, 127], düzensizlikler [128,135] yer almaktadır. Önleyici kamu hizmetlerinin etkinliği [122] ve polise duyulan güvenin artması [126] ise suç korkusunu azaltan faktörlerdir. Bu tez çalışması da çevre tasarımı ve fiziksel kalitenin artmasının, önleyici kamu hizmetlerinin etkinliğinin, suç korkusu üzerinde azaltıcı etkisinin olduğunu ve suç sayısındaki artışın ve düzensizliklerin suç korkusunu artırdığını doğrular sonuçlar vermektedir.

Bu tez çalışmasında, öncelikle kent mekânının işlevsel ya da niteliksel özellikleriyle suç olgusu arasındaki ilişkiyi ele alan suç modelleri üzerinde durulmuştur. Sırasıyla; Bursik ve Grasmik'in sistemik suç modeli, Bursik ve Grasmik'in Clete Snel tarafından modifiye edilmiş modeli, Rose ve Clear'ın modeli, Kırık Pencere Modeli ve Savunulabilir Mekân Modeli yol analizi (path analysis) vasıtasıyla test edilmiştir. Test sonuçlarına göre, orijinal modellerde belirtilen kavramsal ilişkilerden farklı olarak yeni bazı ilişkilerin modellere eklenmesi ve bazılarının da modellerden kaldırılması durumunda mükemmel ya da mükemmele yakın uyum gösteren modeller elde edilmiştir. Kırık Pencere Yaklaşımı için kurulan model haricinde hiçbir model KiKare testini geçememiştir. Kurulan modellerden çalışma verilerinde en iyi işleyen model Kırık Pencere Modelidir. Savunulabilir Mekân Yaklaşımı için kurulan model ise ikinci bir seçenek olarak karşımıza çıkmıştır. Bu yaklaşımdaki bölgesellik kavramı, bu tezin önerisi olan modele düzensizlik kavramıyla ilişkilendirilerek aktarılmıştır.

Tez kapsamında test edilen modellerden elde edilen temel sonuçlar suç olgusunun sosyal yapıdaki kademelenme ve toplumsal-kültürel çeşitlilik ile denetim yoğunluğu ve niteliğine göre farklılaştığını göstermektedir:

- Sosyo ekonomik statü artışının suç olaylarında artışa neden olması beklenmeyen bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ancak bu durum; İstanbul’da işlenen suçlarda mülke karşı suçların yoğunluğu ile açıklanabilir. Sosyoekonomik statünün yüksek olduğu yerleşim yerleri, mülke karşı suç işleyecek kişiler için hedef oluşturmaktadır. Aynı zamanda sosyoekonomik statünün yüksek olduğu bölgelerde özellikle komşuluk ilişkilerinde azalma olması da suç sayısının artmasının nedeni olarak düşünülebilir.
- Yerleşim yerinde yaşayanların ortalama ikamet süresinin artması yerleşim yerinde işlenen suç sayısını azaltırken güven duygusunu da artırmaktadır. Yerleşim yerinde yaşayanların ikamet süresinin artması mahalledeki insanların ortak yönlerini geliştirecek, sosyal ilişki kalitesini artıracak ve yerleşim yerinin fiziksel çevresini korumak konusunda duyarlı olmalarına neden olacaktır.
- Yerleşim yerindeki sosyal ilişkilerin gelişmesi sakinlerin mahalle sorunlarını tartışma ve bu sorunlarına çözüm bulma fırsatı bulmalarını sağlar. Sosyal ilişkilerin gelişmesi kamusal hizmet talebini doğuracak bir ortam hazırlar. Kamusal hizmet talebinin varlığı ise önleyici hizmetlerin daha kaliteli verilmesi için motivasyon oluşturur. Bu durum suçun azalmasına, güven duygusunun artmasına neden olur.
- Özel denetim ve yerel denetim, araştırma alanında suç ve güven duygusu üzerinde önemli etkisi olmayan değişkenler olarak tespit edilmiştir. Özel denetim biçiminin suç modellerindeki etkisinin düşük olması kamera ile kontrolün henüz yaygınlaşmamış olmasıyla, yerel denetimin suç modellerindeki etkisinin düşük olması ise vatandaşların pasif bir davranışı benimseyerek suça müdahale etmemeleriyle açıklanabilir.
- Fiziksel çevre kalitesi suçlulara, belirli bir yerleşim yerinde sakinlerin orayı sahiplendiği mesajını vermektedir. Öte yandan bakımlı, ilgilenilmiş, kaliteli bir çevre herhangi bir suç işlendiğine dair işaretler taşımadığı için, o yerleşim yerinin sakinlerine oranın güvenilir bir çevre olduğu mesajını vermektedir.

- Kamusal denetimin kalitesi ve etkinliği arttıkça suçlular suç işleme fırsatlarını yakalamakta zorlanacaktır. Yerleşim yerinin sakinlerindeyse, suçluların kamusal denetim yoluyla denetlendiği düşüncesi güven duygusunu arttıracaktır.
- Suç olaylarındaki azalma doğrudan ve dolaylı olarak semt sakinlerinde güven duygusu yaratacaktır.

Son yıllarda, özellikle kent planlaması, kentsel tasarım ve toplumsal coğrafya alanlarında kentin ortak mekânları üzerinde duran çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların ana sorunsalı farklı kültür kümelerinin, kentten farklı beklentileri olan insanların kentin toplumsal ara yüzlerindeki karşılaşmalarını, etkileşimlerini kolaylaştırmaktır. Buralarda doğabilecek suç niteliğindeki davranışların kaynağındaki nedenleri olabildiğince azaltmaktır. Bu çalışmalarda, birlikte yaşamının koşullarının düzeltilmesinin yanı sıra kentlilerin kendilerini güvende hissetmelerini; her kesimden insanın günün her saatinde kent mekanında güvenle bulunmasını sağlayacak önlemlerin alınması da önemli meselelerdendir. Suç işlenmesine uygun ortam yaratabilecek düzensizlikleri, gerek yerleşim yeri sakinlerinin gerekse güvenlik güçlerinin en alt düzeyde tutmaya çalışmaları, sağlıklı ve canlı bir toplumsal etkileşim ortamı yaratmaları gerekir. Bu tez çalışması kapsamında önerilen modelden yola çıkarak suç önlenmesi için gerçekleştirilmesi gereken çalışmalar öncelik sırasına göre aşağıdaki gibidir:

- Sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi için yerel yönetimler tarafından aktivite programları yürütülmeli, sosyal ilişkilerin oluşacağı fiziksel ortamlar oluşturulmalıdır.
- Kamusal denetim sadece suç önleme üzerinde yoğunlaşmamalı suç korkusunu azaltıcı, suç mağdurlarını rehabilite edici çalışmalarda gerçekleştirilmelidir. Önleyici güçler ile halkın teması sağlanmalıdır.
- Fiziksel çevrede meydana gelen her türlü bozulma, yıpranma vb. sorunlara zamanında müdahale edilmelidir. Fiziksel çevre kalitesinin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır. Fiziksel çevre kalitesine müdahale kesinlikle doğrudan yıkıp yeniden inşa etme şeklinde değerlendirilmemelidir.

Suça karşı geliştirilen bir tepki olarak güven duygusu azalması oluştuktan sonra bu duygunun yeniden inşası içinse yapılması gerekenler sırasıyla ana başlıklar halinde aşağıda yer almaktadır. Fiziksel çevre, sosyal ilişkiler, düzensizlikler ve kamusal denetimle ilgili detaylar yukarıda verildiğinden detaylandırılmamıştır.

- Sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi
- Fiziksel çevre kalitesinin sürdürülebilirliğinin sağlanması
- Kamusal denetimin etkinliği ve kalitesinin sağlanması
- Düzensizliklerin azaltılmasıdır.
- Suç olaylarının azaltılması

Suç konusunda ileride yapılabilecek çalışmalarda, suç ve suç korkusu faktörlerinin bağlamsal farklılaşmaları üzerinde de durmak gerekir. Etkiler ve etkileşimler açısından bölgesel, yöresel, kültürel niteliklerin etkileri irdelenmeye değer bir konudur. O nedenle, gelecekte yapılacak çalışmalar için, bu tezin bulgularından hareketle aşağıdaki önerilere yer verilmektedir:

- Önerilen modelin Türkiye’de ülke bütününde ve başka ülkelerdeki uygulanabilirliği;
- Önerilen modelin Türkiye’deki farklı bölgelerde uygulanabilirliği;
- Önerilen modelin Türkiye’deki diğer şehirlerde ve yurtdışındaki farklı şehirlerde uygulanabilirliği test edilmelidir.
- Önerilen modelin İstanbul içinde;
 - Anadolu-Avrupa yakası,
 - Kent-Kır,
 - Yerleşim yeri ekonomik düzeyi,
 - Yerleşim yeri nüfusu,
 - Yerleşim yerinin kuruluş yılı

ve benzeri gruplamalar bazında karşılaştırmalar yapmak üzere kullanılması gerekir. Model bu amaçla kurulmuştur.

KAYNAKLAR

-
- [1] Şeker, M., (2011). İstanbul'da Yaşam Kalitesi Araştırması, İTO Yayınları, İstanbul.
 - [2] The Universal Declaration of Human Rights, <http://www.un.org/en/documents/udhr/>, 09.08.2013.
 - [3] European Urban Charter – Charter without the Status of a Convention, https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=887405#P12_317, 10.03.2016.
 - [4] Sokullu-Akıncı, F., (2009). Kriminoloji, 6. Baskı, Beta, İstanbul.
 - [5] Macionis, J. J. ve Plummer, K., (2005). Sociology: A Global Introduction, Third Edition, Prentice Hall, Harlow.
 - [6] İFM Altyapı Komitesi Çalışma Raporu ve 2011 Eylem Planı, Mart 2011, İstanbul.
 - [7] Ergün, N., Giritlioğlu, C. ve Yirmibeşoğlu, F., (2003). "Social Change and Criminality in İstanbul", ERSA 2003 Congress, 27-30 Ağustos 2003, Finland.
 - [8] Urban Age City Survey 2009, http://tarlabasi.files.wordpress.com/2009/10/urbanageistanbulsurvey_en.pdf, 09.08.2013.
 - [9] Mitrani, A. A., (2009). "İstanbul'da Yaşayan Vatandaşlar Arasında Suç Mağduru Olmaktan Duyulan Korku ve Güvenlik Algısı ile Kent Planlaması Arasındaki İlişkiler: Yerel Yönetimlerin Alabilecekleri Önlemler Üzerine Bir Pilot Çalışması. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Proje İstanbul Araştırma Raporu", İstanbul.
 - [10] United Nations Office on Drugs and Crime 2002, "United Nations Standards and Norms in Crime Prevention at Your Finger Tips, Guidelines for the Prevention of Crime, Economic and Social Council Resolution 2002/13", http://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_standards_and_norms_in_crime_prevention_at_your_fingertips.pdf, 09.08.2013.
 - [11] UNODC 2010, "Handbook on the Crime Prevention Guidelines-Making Them Work, Criminal Justice Handbook Series", http://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/10-52410_Guidelines_eBook.pdf, 09.08.2013.
 - [12] Serag El Din, H., Sahalaby A., Farouh, H. E. ve Elariane, S. A., (2013). "Principles of Urban Quality of Life for a Neighborhood", HBRC Journal, 9(1):86-92.

- [13] Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G. ve Hollander, A., (2003). "Urban Environmental Quality and Human Well-being towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; a Literature Study", *Landscape and Urban Planning*, 65(1-2):5-18.
- [14] Keleş, R., (2006). *Kentleşme Politikası*, İmge Kitapevi, 9. baskı, Ankara.
- [15] Anselin, L., Cohen, J., Cook, D., Gorr, W. ve Tita, G., (2000). "Spatial Analysis of Crime", *Criminal Justice*, 4:213-262.
- [16] Erdoğan, A., Gedik, A. ve Düzgün, H. Ş., (2010). "Integrated Analysis of Crime Incidents within a Loose-Coupled GIS-Based System: Case of Etlik Police Station Zone in 2000", *Gazi University Journal of Science*, 23(4):531-550.
- [17] Erdoğan, A., (2010). "What Do Place-Based Crime Prevention Strategies Mean For The Turkish Planning System and Urban Transformation?", *Journal of Geography and Regional Planning*, 3(11):271-296.
- [18] Lang, J., (1994). *Urban Design – The American Experience*, Van Nostrand Reinhold, New York.
- [19] Giddens, A., (2005). *Sosyoloji*, 2. Baskı, Hazırlayan Cemal Güzel, Ayraç Yayınevi, Ankara.
- [20] Büyüklü, A. H., (1997). "Ekonometrik Modellerde Sapan Değerlerin Etkisi ve Sonuçları", *Marmara Üniversitesi İstatistik ve Ekonometri Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, 1:75-120.
- [21] Mc Laughlin, E. ve Muncie, J., (2001). *The Sage Dictionary of Criminology*, Sage, 89, London.
- [22] O'Brien, M. ve Yar, M., (2008). *Criminology: The Key Concepts*, Routledge, USA and Canada.
- [23] Walklate, S., (2005). *Criminology: The Basics*, First Edition, Routledge, London-New York.
- [24] Guerry, A. M., (1833). *Essai Sur la Statistique Morale de la France*, Crochard, Paris.
- [25] Quetelet, A., (1842). *A Treatise on Man*, Edinburgh, Chambers.
- [26] Schmallegger, F., (2005). *Criminology Today: An Integrative Introduction*, Sixth Edition, Prentice Hall, 218, Upper Saddle River.
- [27] Walklate, S., (2007). *Understanding Criminology: Current theoretical debates*, Third Edition, Open University Press, Berkshire.
- [28] Burgess, E. W., (1925). "The Growth of the City - An Introduction to a Research Project", *City suggestions for investigation of human behavior in the urban environment*, Edt: Park, R. E., Burgess, E.W. ve McKenzie, R.D., The University of Chicago Press, 47-62, Chicago.
- [29] Carrabine, E., Cox, P., Lee, M., Plummer, K. ve South, N., (2009). *Criminology: A Sociological Introduction*, Second Edition, Routledge, Oxon.

- [30] Mckenzie, R. D., (1925). "The Ecological Approach to the Study of the Human Community", City suggestions for investigation of human behavior in the urban environment, Edt: Park, R. E., Burgess, E.W. ve McKenzie, R.D., The University of Chicago Press, 63-79, Chicago.
- [31] Tierney, J., (2006). Criminology: Theory and Context, Second Edition, Pearson Longman, London.
- [32] Shoemaker, D. J., (2010). Theories of Delinquency: An Examination of Explanations of Delinquent Behavior, Sixth Edition, Oxford University Press, Oxford.
- [33] Sampson, R. J. ve Groves, W. B., (1989). "Community Structure and Crime: Testing Social-Disorganization Theory", American Journal of Sociology, 94:774-802.
- [34] Veysey, B. M. ve Messner, S. E., (1999). "Further Testing of Social Disorganization Theory: An Elaboration of Sampson and Grove's 'Community Structure and Crime'" Journal of Research in Crime and Delinquency, 36:156–174.
- [35] Rodney, S., (1987). "Deviant Places: A Theory of the Ecology of Crime", Criminology, 25:893-909.
- [36] Bursik, R. J. ve Grasmick, H. G., (1993). Neighborhoods and Crime: The Dimensions of Effective Community Control, Lexington, New York.
- [37] Snell, C., (2001). Neighborhood Structure, Crime, and Fear of Crime Testing Bursik and Grasmick's Neighborhood Control Theory, LFB Scholarly Publishing LLC, 9, New York.
- [38] Hawdon, J. ve Ryan, J., (2009). "Social Capital, Social Control, and Changes in Victimization Rates", Crime & Delinquency, 55(4):526-549.
- [39] Rose, D. R. ve Clear, T. R., (1998). "Incarceration, Social Capital, and Crime: Implications for Social Disorganization Theory", Criminology-Criminal Justice Periodicals, 36(3):441-479.
- [40] Martin, D., (2002). "Spatial Patterns in Residential Burglary: Assessing the Effect of Neighborhood Social Capital", Journal of Contemporary Criminal Justice, 18(2):132-146.
- [41] Jacobs, J., (1961). The Death and Life of Great American Cities, Random House, New York.
- [42] Wendt, M., (2009). "The Importance of Death and Life of Great American Cities (1961) by Jane Jacobs to the Profession of Urban Planning", New Visions for Public Affairs and Public Policy, 1:1-24.
- [43] Broadbent, G., (1990). Emerging concepts in urban space design, VNR International, London and New York.
- [44] Le Gates, R. T. ve Stout, F., (2000). City reader, Second Edition, Routledge, 107, Paris.

- [45] Choldin, H. M., (1978). "Urban Density and Patology", Annual Review of Sociology, 4:91-113.
- [46] Wilson, J. Q. ve Kelling, G. L., (1982). Broken Windows: Derleyenler: Le Gates, R. T. ve Stout, F., (2000). City Reader, Second Edition, Routledge, 107, Paris.
- [47] Doran, B. J. ve Lees, B. G., (2005). "Investigating the Spatiotemporal Links between Disorder, Crime, and the Fear of Crime", The Professional Geographer, 57(1):1-12.
- [48] Newman, O., (1995). "Defensible Space: A New Physical Planning Tool for Urban Revitalization", Journal of the American Planning Association, 61(2):149-155.
- [49] Reynald, D. M. ve Elffers, H., (2009). "The Future of Newman's Defensible Space Theory: Linking Defensible Space and the Routine Activities of Place", European Journal of Criminology, 6(1):25-46.
- [50] Newman, O., (1982). "The Effect of Building Size, on Personal Crime and Fear of Crime", Population and Environment, 5(4):203-220.
- [51] Moran, R. ve Dolphin, C., (1986). "The Defensible Space Concept - Theoretical and Operational Explication", Environment and Behavior, 18(3):396-416.
- [52] Brunson, L., Kuo, F. E. ve Sullivan, W. C., (2001). "Resident Appropriation of Defensible Space in Pulic Housing: Implications for Safety and Community", Environment and Behavior, 33(5):626-652.
- [53] Cozens, P., Hillier, D. ve Prescott, G., "Crime and The Design of Residential Property-Exploring The Theoretical Background", Property Management, 19(2):136-164.
- [54] Dora, B. J. ve Burgess, M. B., (2012). Putting Fear of Crime on the Map: Investigating Perceptions of Crime Using Geographic Information Systems, Springer, New York.
- [55] Farral, S., Jackson, J. ve Gray, E., (2009). Social Order and the Fear of Crime in Contemporary Times, Oxford University Press, Oxford.
- [56] Adu-Mireku, S., (2002). "Fear of Crime Among Residents of Three Communities in Accra, Ghana", International Journal of Comparative Sociology, 43(2):153-168.
- [57] Karakus, O., McGarrell, E. F. ve Basibuyuk, O., (2010). "Fear of Crime Among Citizens of Turkey", Journal of Criminal Justice, 38(2):174-184.
- [58] Erdönmez, E., (2009). The Effect of Media on Citizens' Fear of Crime in Turkey, Doktora Tezi, University of North Texas, Texas.
- [59] Dolu, O., Uludağ, Ş. ve Doğutaş, C., (2010). "Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(1):58-81.
- [60] Uludağ, Ş., (2010). Vatandaşların Suç Korku (Güvenlik Endişesi) Seviyesine Etki Eden Faktörler ve Alınabilecek Önlemler: Malatya Örneği", Polis Bilimleri Dergisi, 12(1):1-28.

- [61] Gökulu, G., (2011). Perceived Risk of Victimization and Fear of Crime: A Case Study of METU Students, Doktora Tezi, Middle East Technical University Graduate School of Social Sciences, Ankara.
- [62] Ferraro, K. F., (1995). Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk, State University of New York Press, New York.
- [63] Gabriel, U. ve Greve, W., (2003). "The Psychology of Fear of Crime: Conceptual and Methodological Perspectives", British Journal of Criminology, 43(3):600-614.
- [64] Jackson, J. ve Stafford, M., (2009). "Public Health and Fear of Crime: A Prospective Cohort Study", British Journal of Criminology, 49(6):832-847.
- [65] Kabukçu, G., (2006). Active Citizenship and Community Policing in Turkey, Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University Graduate School of Social Sciences, Ankara.
- [66] Cordner, G., (2008). Targeting the Fear of Crime, http://cops.usdoj.gov/html/dispatch/December_2008/crime_fear.ht, 05.04.2013.
- [67] Taft, P., (1986). Fighting Fear: The Baltimore Country C.O.P.E Project, Police Executive Research Forum, Washington, D.C.
- [68] Scheider, M., Rowell, T. ve Bezdikian, V., (2003). "The Impact of Citizen Perceptions of Community Policing on Fear Crime: Findings from Twelve Cities", Police Quarterly, 6(4):363-386.
- [69] Alpan, L. ve Palacı, M., (2008). "Toplum Destekli Polislik Uygulaması: Zara Örneği", Polis Bilimleri Dergisi, 10(3):93-122.
- [70] Ulu, A. ve Dökmeci, V., (2001). "Merkezi İş Alanlarının Fiziksel ve Ekonomik Olarak Yeniden Yapılanması: Eskişehir Örneği", İTÜ Dergisi/a, 2(1): 99-110.
- [71] Williams, C., (2007). Mapping the Fear of Crime- A Micro Approach, Hogard, H., Ellis, R., and Warren, J., Community Safety: Innovation and Evaluation, Chester Academic Press, Chester, UK.
- [72] Wynne, T., (2008). "An Investigation into the Fear of Crime: Is there a Link between the Fear of Crime and the Likelihood of Victimization", Internet Journal of Criminology, 1:1-29.
- [73] Schneider, R. H. ve Kitchen, T., (2002). Planning for Crime Prevention: A Transatlantic Perspective, First Edition, Routledge, 3, London.
- [74] Stolnitz, G. J., (1968). "The Changing Profile of Our Urban Human Resources", 187-228; Derleyen: Perloff, H. S. ve Wingo, L., (1969). Issues in Urban Economics, The Johns Hopkins Press, Baltimore.
- [75] Czabański, J., (2008). Costs of crime Parametre Tahminis and their implications for criminal policy, Springer, 10, Berlin.

- [76] Hirsch, W. Z., (1968). "The Supply of Urban Public Services", 477-526; Derleyen: Perloff, H. S. ve Wingo, L., (1969). *Issues in Urban Economics*, The Johns Hopkins Press, Baltimore.
- [77] Gibbons, S., (2004). "The Costs of Urban Property Crime", *The Economic Journal*, 114:F441-F463.
- [78] Madanipour, A., (1996). *Design of Urban Space: An Inquiry into a Socio-spatial Process*, First Edition, John Wiley & Sons Ltd., Chichester.
- [79] Lynch, K., (1989). *Good City Form*, Sixth Printing, Halliday Lithograph, USA.
- [80] Dolan, P. ve Peasgood, T., (2006). "Estimating The Economic and Social Costs of The Fear of Crime", *British Journal of Criminology*, 47:121-132.
- [81] Ross, C., (1993). "Fear of Victimization and Health", *Journal of Quantitative Criminology*, 2(2):159-175.
- [82] Mota, J., Lacerda, A., Santos, M., Ribeiro, J. ve Carvalho, J., (2007). "Perceived Neighborhood Environments and Physical Activity in an Elderly Sample", *Perceptual and Motor Skills*, 104(2):438-444.
- [83] Chandola, T., (2000). "The Fear of Crime and Area Differences in Health", *Health & Place*, 7:105-116.
- [84] Wen, M., Browning, C. ve Cagney, K., (2003). "Poverty, Affluence, and Income Inequality: Neighborhood Economic Structure and Its Implication for Health", *Social Science & Medicine*, 57(5):843-860.
- [85] Warburton, D., Nicol, C. W. ve Bredin, S. S., (2006). "Health Benefits of Physical Activity: The Evidence", *CMAJ*, 174(6):801-809.
- [86] Cavill, N., Kahlmeier, S. ve Racioppi, F., (2006). *Physical Activity and Health in Europe: Evidence for Action*, WHO Library Catalogue in Publication Data, Denmark.
- [87] Wickramasekera, N., Wright, J., Elsey, H., Murray, J. ve Tubeuf, S., (2015). "Cost of Crime: A systematic review", *Journal of Criminal Justice* 43:218-228.
- [88] Chavez, J. M. ve Griffiths, E., (2009). "Neighborhood Dynamics of Urban Violence Understanding the Immigration Connection", *Homicide Studies*, 13(3):261-273.
- [89] Boyd, S. J., Armstrong, K. M., Fang, L. J., Medoff, D. R., Dixon, L. B. ve Gorelick, D. A., (2007). "Use of a "Microecologic Technique" to Study Crime Around Substance Abuse Treatment Centers", *Social Science Computer Review*, 25(2):163-173.
- [90] Clark, R. D. ve Lab, S. P., (2000). "Community Characteristics and in-School Criminal Victimization", *Journal of Criminal Justice*, 28:33-42.
- [91] Ha, T., Oh, G. S. ve Park, H. H., (2015). "Comparative Analysis of Defensible Space in CPTED Housing and non-CPTED Housing", *International Journal of Law, Crime and Justice*, 43:496-511.

- [92] Sakip, S. R., Johari, N. ve Salleh, M. N. M., (2012). "The Relationship between Crime Prevention through Environmental Design and Fear of Crime", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 68:628-636.
- [93] Naghibi, M. S., Faizi, M., Khakzand, M. ve Fattahi, M., (2015). "Achievement to Physical Characteristics of Security in Residential Neighborhoods", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 201:265-274.
- [94] Wyant, B. R., (2008). "Multilevel Impacts of Perceived Incivilities and Perceptions of Crime Risk on Fear of Crime Isolating Endogenous Impacts", *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 45(1):39-64.
- [95] Weijters, G., Scheepers, P. ve Gerris, J., (2007). "Distinguishing the City, Neighbourhood and Individual Level in the Explanation of Youth Delinquency", *European Journal of Criminology*, 4(1):87-108.
- [96] Oberwittler, D., (2004). "A Multilevel Analysis of Neighbourhood Contextual Effects on Serious Juvenile Offending- The Role of Subcultural Values and Social Disorganization", *European Journal of Criminology*, 1(2):201-235.
- [97] McCord, E. S., Ratcliffe, J. H., Garcia, R. M. ve Taylor, R. B., (2007). "Nonresidential Crime Attractors and Generators Elevate Perceived Neighborhood Crime and Incivilities", *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 44(3):295-320.
- [98] Vazsonyi, A. T., Cleveland, H. H. ve Wiebe, R. P., (2006). "Does the Effect of Impulsivity on Delinquency Vary by Level of Neighborhood Disadvantage?", *Criminal Justice and Behavior*, 33(4):511-541.
- [99] Reisiga, M. D. ve Cancino, J. M., (2004). "Incivilities in Nonmetropolitan Communities: The Effects of Structural Constraints, Social Conditions, and Crime", *Journal of Criminal Justice*, 32:15- 29.
- [100] Mohit, M. A. ve Hannan, M. H. E., (2012). "A Study of Crime Potentials in Taman Melati Terrace Housing in Kuala Lumpur: Issues and Challenges", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 42:271-283.
- [101] Lane, J., (2009). "Perceptions of Neighborhood Problems, Fear of Crime, and Resulting Behavioral Precautions Comparing Institutionalized Girls and Boys in Florida", *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 25(3):264-281.
- [102] Sakip, S. R. ve Abdullah, A., (2012). "Measuring Crime Prevention through Environmental Design in a Gated Residential Area: A Pilot Survey, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 42:340-349.
- [103] Izadifar, A., Yazdanfar, S. A., Hosseini, S. B. ve Maleki, S., (2015). "Relationship between Support of Social Activities and Fear of Crime in Iran Residential Complex", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 170:575-585.
- [104] Adel, H., Salheen, M. ve Mahmoud, R. A., (2015). "Crime in Relation to Urban Design. Case study: The Greater Cairo Region", *Ain Shams Engineering Journal*, in press.

- [105] Yirmibeşoğlu, F., ve Ergun, N., (2007). "Property and Personal Crime in Istanbul", *European Planning Studies*, 15(3):339-355.
- [106] Ergun, N. ve Yirmibeşoğlu, F., (2007). "Distribution of Crime Rates in Different Districts in Istanbul", *Turkish Studies*, 8(3):435-455.
- [107] Dobrin, A., Lee, D. ve Price, J., (2005). "Neighborhood Structure Differences between Homicide Victims and Non-Victims", *Journal of Criminal Justice*, 33:137-143.
- [108] Larsson, D., (2006). "Exposure to Property Crime as a Consequence of Poverty", *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 7:45-60.
- [109] Özaşçılar, M. ve Ziyalar, N., (2015). "Unraveling the Determinants of Fear of Crime Among Men and Women in Istanbul: Examining the Impact of Perceived Risk and Fear of Sexual Assault", *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 1-18.
- [110] Warner, B. D., (2007). "Robberies with Guns: Neighborhood Factors and the Nature of Crime", *Journal of Criminal Justice*, 35:39-50.
- [111] Miceli, R., Roccato, M. ve Rosato, R., (2004). "Fear of Crime in Italy: Spread and Determinants", *Environment and Behavior*, 36(6):776-789.
- [112] Wells, W., Schafer, J. A., Varano, S. P. ve Bynum, T. S., (2006). "Neighborhood Residents' Production of Order: The Effects of Collective Efficacy on Responses to Neighborhood Problems", *Crime Delinquency*, 52:523-550.
- [113] Sprott, J. B. ve Doob, A. N., (2009). "The Effect of Urban Neighborhood Disorder on Evaluations of the Police and Courts", *Crime Delinquency*, 55:339-362.
- [114] Browning, S. ve Erickson, P., (2009). "Neighborhood Disadvantage, Alcohol Use, and Violent Victimization", *Youth Violence and Juvenile Justice*, 7:331-349.
- [115] Estrada, F. ve Nilsson, A., (2008). "Segregation and Victimization: Neighbourhood Resources, Individual Risk Factors and Exposure to Property Crime", *European Journal of Criminology*, 5:193-216.
- [116] Desmond, S. A., Kikuchi, G. ve Morgan, K. H., (2010). "Congregations and Crime: Is the Spatial Distribution of Congregations Associated with Neighborhood Crime Rates?", *Journal for the Scientific Study of Religion*, 49(1):37-55.
- [117] Wu, L., Liu, X., Ye, X., Leipnik, M., Lee, J. ve Zhu, X., (2015). "Permeability, space syntax, and the patterning of residential burglaries in urban China", *Applied Geography*, 60: 261-265.
- [118] Vélez, M. B., (2009). "Contextualizing the Immigration and Crime Effect: An Analysis of Homicide in Chicago Neighborhoods", *Homicide Studies*, 13:325-335.
- [119] Renauer, B. C., Feyerherm, B., O'Connor, T. ve Bellatty, P., (2006). "Tipping the Scales of Justice: The Effect of Overincarceration on Neighborhood Violence", *Criminal Justice Policy Review*, 17:62-379.

- [120] Faria, J. R., Ogura, L. M. ve Sachsida, A., (2013). "Crime in a planned city: The case of Brasília", *Cities*, 32:80–87.
- [121] Jargowsky, P. A. ve Jargowsky, Y., (2009). "Cause or Consequence? Suburbanization and Crime in U.S. Metropolitan Areas", *Crime & Delinquency*, 55(1):28-50.
- [122] Renauer, B. C., (2007). "Reducing Fear of Crime: Citizen, Police, or Government Responsibility?", *Police Quarterly*, 10:41-62.
- [123] Martin, D., (2002). "Spatial Patterns in Residential Burglary: Assessing the Effect of Neighborhood Social Capital", *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 18:132-146.
- [124] Lockwood, D., (2007). "Mapping Crime in Savannah: Social Disadvantage, Land Use, and Violent Crimes Reported to the Police", *Social Science Computer Review*, 25:194-209.
- [125] Kuo, F. E. ve Sullivan, W. C., (2001). "Environment and Crime in the Inner City: Does Vegetation Reduce Crime?", *Environment and Behavior*, 33:343-367.
- [126] Dammert, L. and Malone, M. F. T., (2006). "Does It Take a Village? Policing Strategies and Fear of Crime in Latin America", *Latin American Politics and Society*, 48(4):27-51.
- [127] Keil, T. J., Vito, G. F. ve Andreescu, V., (1999). "Perceptions of Neighborhood Safety and Support for the Reintroduction of Capital Punishment in Romania: Results from a Bucuresti Survey", *Int J Offender Ther Comp Criminol*, 43:514-534.
- [128] Liesette Brunson, Frances E. Kuo and William C. Sullivan, (2001). "Resident Appropriation of Defensible Space in Public Housing: Implications for Safety and Community", *Environment and Behavior*, 33:626-652.
- [129] Covington, J. and Taylor, R. B., (1991). "Fear of Crime in Urban Residential Neighborhoods: Implications of between and within Neighborhood Sources for Current Models", *Sociological Quarterly*, 32(2): 231-249.
- [130] Sohn, D. W., (2016). "Residential Crimes and Neighbourhood Built Environment: Assessing the Effectiveness of Crime Prevention through Environmental Design (CPTED)", *Cities*, 52:86–93.
- [131] Aliprantis, D. ve Hartley, D., (2015). "Blowing it up and Knocking it down: The Local and City-wide Effects of Demolishing High Concentration Public Housing on Crime", *Journal of Urban Economics*, 88:67–81.
- [132] Marzbali, M. H., Abdullah, A., Razak, N. A. ve Tilaki, M. J. M., (2012). "Validating crime prevention through environmental design construct through checklist using structural equation modelling", *International Journal of Law, Crime and Justice*, 40:82-99.
- [133] Marzbali, M. H., Abdullah, A., Razak, N. A. ve Tilaki, M. J. M., (2014). "Examining social cohesion and victimization in a Malaysian multiethnic neighborhood", *International Journal of Law, Crime and Justice*, 42:384-405

- [134] Abdullahb, A., Razakb, N. A., Sallehb, M. N. M. ve Sakipa, S. R., (2012). "Validating Crime Prevention through Environmental Design Using Structural Equation Model", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 36:591-601.
- [135] Ferguson, K. M. ve Mindel, C. H., (2007). "Modeling Fear of Crime in Dallas Neighborhoods: A Test of Social Capital Theory", *Crime & Delinquency*, 53(2):322-349.
- [136] Hawdon, J. ve Ryan, J., (2009). "Social Capital, Social Control, and Changes in Victimization Rates", *Crime & Delinquency*, 55(4):526-549.
- [137] Martinez, R., Rosenfeld, R. ve Mares, D., (2008). "Social Disorganization, Drug Market Activity, and Neighborhood Violent Crime", *Urban Affairs Review*, 43(6):846-874.
- [138] Sakip, S. R., Johari, N. ve Salleh, M. N. M., (2012). "The Influences of CPTED on Fear of Crime and Sense of Community", *Journal of Environmental Science and Engineering B*, 1:1094-1103
- [139] Rowbottom, K. A. H., Gifford, R. ve Shaw, K. T., (1999). "Defensible Space Theoryand The Police: Assessing The Vulnerability Of Residences To Burglary", *Journal of Environmental Psychology*, 19:117-129.
- [140] Jackson, J., (2005). Validating New Measures of the Fear of Crime", *Int. J. Social Research Methodology*, 8(4):297-315.
- [141] Cinar, E. A. ve Cubukcu, E., (2012). "The Influence of Micro Scale Environmental Characteristics on Crime and Fear", *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 35:83-88.
- [142] Day, K., Anderson, C., Powe, M., McMillan, T., ve Winn, D., (2007). "Remaking Minnie Street: The Impacts of Urban Revitalization on Crime and Pedestrian Safety", *Journal of Planning Education and Research*, 26:315-331.
- [143] Toksöz, F., (2008). İyi Yönetişim El Kitabı, TESEV Yayınları, İstanbul.
- [144] Dedeoğlu, A. Ö., (2002). "Tüketici Davranışları Alanında Kalitatif Araştırmaların Önemi Ve Multidisipliner Yaklaşımlar", *D.E.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi*, 17(2):75-92.
- [145] Ural, A. ve Kılıç, İ., (2011). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi, Detay Yayıncılık, Ankara.
- [146] Arslan, R. ve Ökten, A. N., (1994). Araştırma Yöntemleri, YTÜ, İstanbul.
- [147] Ekiz, D., (2003). Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş, Anı Yayıncılık, Ankara.
- [148] Karasar, N., (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemi, 12. Basım, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- [149] Sümbüloğlu, V. ve Sümbüloğlu, K., (2000). Sağlık Bilimlerinde Araştırma Yöntemleri, Hatipoğlu Yayınları, Ankara.
- [150] Yamane, T., (2001). Temel Örneklem Yöntemleri, İstanbul; Çevirenler: Esin, A., Bakır, M. A., Aydın, C. ve Gürbüzsel, E., (2001), 1. Baskı, Literatür Yayıncılık, İstanbul.

- [151] Rosén, B., (1997). "Asymptotic Theory for Order Sampling", Journal of Statistical Planning and Inference, 62(2):135-158.
- [152] Rosén, B., (1997). "On Sampling with Probability Proportional to Size", Journal of Statistical Planning and Inference, 62(2):159-191.
- [153] Alpar, R., (2011). Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Yöntemler, 3. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara.
- [154] Kaygısız, Z., Saraçlı, S. ve Dokuzlar, K.U., (2005). "İllerin Gelişmişlik Düzeyini Etkileyen Faktörlerin Path Analizi ve Kümeleme Analizi ile İncelenmesi", VII. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu, 26-27 Mayıs 2005, İstanbul.
- [155] Yılmaz, V. ve Çelik, H. E., (2009). Lisrel ile Yapısal Eşitlik Modellemesi – I, 1. Baskı, PEGEM Akademi, Ankara.
- [156] Bilen, Ö., Kılıç, F., Kuçak, A., Ökten, A. N., (2014). "Crime Trends in Turkey", NWSA: Physical Sciences, 9(2):13-23.
- [157] Yıldız, H. T. ve İnalan, G., (2007). "Cultural and Spatial Dynamics of Istanbul: New Housing Trends", ENHR 2007 International Conference 'Sustainable Urban Areas', 25-28 Haziran 2007, Rotterdam.
- [158] Ülengin, B., Ülengin, F. ve Güvenç, Ü., (2001). "A Multidimensional Approach to Urban Quality of Life: The Case of Istanbul", European Journal of Operational Research, 130:361-374.
- [159] Mavi, B., (2010). Kentler Araştırması, CNBC-e Business Eylül, 20-59, İstanbul.

ANKET FORMU

İSTANBUL MAHALLE DURUM TESPİTİ ARAŞTIRMASI

Çözüm Araştırmadan geliyorum adım.....İstanbul'un yaşadıkları mahallenin yaşam koşulları, sorunları, bireyler arasındaki tutum ve davranışlarını konu alan bir çalışma yapıyoruz. Bu çalışma Y.T.Ü. Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü'nce desteklenmektedir. Elde edilen sonuçlar bilimsel amaçlı olarak kullanılarak İstanbul'un sorunlarına çözüm aranacaktır. Soracağım sorulara vereceğiniz yanıtlar için şimdiden teşekkürler.

Adres Bilgileri

Mahalle:.....

.....

.....

Cadde/Sok:.....

Anket Yapılan Konutun Türü:**K.1**

- 1 Apartman Dairesi
- 2 Müstakil Ev
- 3 Lojman
- 4 Diğer.....
-

Görüşülen Kişi:**K.2**

- 1 Hane Halkı Reisi 2 Diğer Yetişkin

Oturulan Ev**K.3**

- 1 Ev sahibi
- 2 Kiracı

s.1a-Sizce İstanbul'un en önemli 5 sorunu nedir?

s.1b- Sizce Mahallenizin en önemli sorunu nedir?

1a- İstanbul'un en önemli 5 sorunu	K.4	s.1b- Mahallenizin en önemli sorunu	K.5
.....			
.....			
.....			
.....			
.....			

MAHALLE BİLGİSİ

s.2- Bu mahallede (muhitte) ne kadar zamandır yaşıyorsunuz?K.6

s.3-Bu adreste ne kadar zamandır yaşıyorsunuz?.....K.7

s.4-Bu muhitin (semtin?) ayrı bir adı var mı?

K.8

Evet1Adı nedir? ----->-----K.9

Hayır2

s.5 Mahalle olarak gördüğünüz alanın sınırlarını tanımlar mısınız?

K.10

Evimin çevresindeki 5-6 bina	1
Yaşadığım sokak	2
Yaşadığım sokak ve çevresindeki birkaç sokak	3
Yaşadığım Sokak ve çevresindeki birkaç sokaktan daha geniş bir alan (Tanımı /söyleneni yaz)	4
Diğer.....	

s.6a-Mahallenizdeki yaşam koşulları ne kadar iyidir? (Kart 1'i Gösteriniz)

s.6b-Mahallenizdeki yaşam koşullarından ne kadar memnunsunuz? (Kart 2'yi Gösteriniz)

		ÇOK KÖTÜ	KÖTÜ	NE İYİ NE KÖTÜ	İYİ	ÇOK İYİ
6a-Mahalledeki Yaşam Koşulları	.11	1	2	3	4	5
		HİÇ MEMNUN DEĞİLİM	MEMNUN DEĞİLİM	NE MEMNUN NE MEMNUN DEĞİLİM	MEMNUNUM	ÇOK MEMNUNUM
6b-Mahalle Yaşam Koşulları Memnuniyet Düzeyi	.12	1	2	3	4	5

s.7-Bulunduğunuz mahalle ile ilgili okuyacağım konularda görüşleriniz hangi yönde olur? (Kart 1'i Gösteriniz)

Lütfen Görüşlerinizi Çok kötü, Kötü, Ne iyi Ne Kötü, İyi, Çok iyi şeklinde belirtiniz

		ÇOK KÖTÜ	KÖTÜ	NE İYİ NE KÖTÜ	İYİ	ÇOK İYİ
Bu mahalledeki binaların bakım durumu	K.13	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki sokak donatılarının durumu (elektrik direkleri, çöp konteynırları vb.)	K.14	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki sokakların temizliği	K.15	1	2	3	4	5
Bu mahallenin sokaklarında gece aydınlatması	K.16	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki parkların durumu	K.17	1	2	3	4	5
Mahallenizdeki sokakların ferahlığı	K.18	1	2	3	4	5
Bu mahalle başka yerde yaşayan insanlar tarafından nasıl değerlendirilir?	K.19	1	2	3	4	5
Bu mahallenin esnafı mahalleliyi çok iyi biliyor mu?	K.20	1	2	3	4	5

s.8-Araç park alanları, sokaklar, kaldırımlar ile ilgili olarak okuyacağım konularda değerlendirmeleriniz hangi yönde olur?

Lütfen Görüşlerinizi Çok az, Az, Ne az Ne çok, Fazla, Çok Fazla şeklinde belirtiniz. (Kart 3'ü Gösteriniz)

		ÇOK AZ	AZ	NE AZ NE ÇOK	FAZLA	ÇOK FAZLA
Araç park alanları	K.21	1	2	3	4	5
Park edilen araçlar yürümeye ne kadar engel	K.22	1	2	3	4	5
Sokaklar araç trafiği için ne kadar uygundur?	K.23	1	2	3	4	5
Kaldırımlar yürümek için ne kadar geniştir?	K.24	1	2	3	4	5
Bu mahalle yürüyüş yapmaya ne kadar	K.25	1	2	3	4	5
Mahallenizden şehir merkezine ulaşım ne kadar kolaydır?	K.26	1	2	3	4	5
Yaya kaldırımlarında yürümek ne kadar	K.27	1	2	3	4	5

s.9-Bulunduğunuz mahalle/semtteki okullar, sağlık hizmetleri, belediye temizlik hizmetleri ve sosyal hizmetler hakkındaki görüşleriniz hangi yönde olur? Lütfen Görüşlerinizi Çok kötü, Kötü, Ne iyi Ne Kötü, İyi, Çok iyi şeklinde belirtiniz (Kart 1'i Gösteriniz)

		ÇOK KÖTÜ	KÖTÜ	NE İYİ NE KÖTÜ	İYİ	ÇOK İYİ
Bu mahalledeki okulların eğitim kalitesi	K.28	1	2	3	4	5
Okul binalarının durumu (bakımlılık)	K.29	1	2	3	4	5
Mahalledeki sağlık hizmetlerini	K.30	1	2	3	4	5
Mahallede belediyeye ait sosyal kültürel	K.31	1	2	3	4	5
Belediye temizlik hizmetleri	K.32	1	2	3	4	5
Belediyenin altyapı (asfalt, kanalizasyon vb.)	K.33	1	2	3	4	5

s.10-Bulunduğunuz mahalledeki kirliliği, temizliği ve sakinliği konularında görüşleriniz hangi yönde olur? Lütfen Görüşlerinizi Çok kötü, Kötü, Ne iyi Ne Kötü, İyi, Çok iyi şeklinde belirtiniz (Kart 1'i Gösteriniz)

		ÇOK KÖTÜ	KÖTÜ	NE İYİ NE KÖTÜ	İYİ	ÇOK İYİ
Mahallenizdeki hava kirliliği	K.34	1	2	3	4	5
Mahallenizin temizliği	K.35	1	2	3	4	5
Mahallenizin sakinliği (sessizliği)	K.36	1	2	3	4	5
Mahallelinin mahalle temizliği için harcadığı çaba	K.37	1	2	3	4	5

S.11-Bulunduğunuz mahalledeki yürüyüş alanları, spor alanları ve sinema konularında değerlendirmeleriniz hangi yönde olur? Lütfen bu konudaki görüşlerinizi Çok az, Az, Ne Az Ne Fazla, Fazla, Çok Fazla şeklinde belirtiniz (Kart 3'ü Gösteriniz)

		ÇOK AZ	AZ	NE AZ NE FAZLA	FAZLA	ÇOK FAZLA
Mahallede ne kadar sıklıkla yürüyüş yaparsınız?	K.38	1	2	3	4	5
Spor alanları ne kadar yeterlidir?	K.39	1	2	3	4	5
Mahallede ne kadar sıklıkla spor yaparsınız?	K.40	1	2	3	4	5
Kültürel aktiviteler ne kadar mevcuttur?	K.41	1	2	3	4	5
Rahatlıkla gidebileceğiniz sinema vb. yerler ne kadar yeterlidir?	K.42	1	2	3	4	5
Ne kadar sıklıkla sinemaya gidersiniz?	K.43	1	2	3	4	5

s.12-Bulunduğunuz mahallenin hareketlilik ve yoğunluğu, insanların birbirleriyle olan ilişkileri konularda görüşleriniz hangi yönde olur? Lütfen bu konudaki görüşlerinizi Çok az, Az, Ne Az Ne Fazla, Fazla, Çok Fazla şeklinde belirtiniz(Kart 3'ü Gösteriniz)

		ÇOK AZ	AZ	NE AZ NE FAZLA	FAZLA	ÇOK FAZLA
Bu mahallenin sokakları gündüz vakitlerinde ne kadar hareketli ve doludur ?	K.44	1	2	3	4	5
Bu mahallenin sokakları gece vakitlerinde ne kadar hareketli ve doludur ?	K.45	1	2	3	4	5
Bu mahallede dolaşırken ne kadar sıklıkla birilerinin pencereden bakarken görürsünüz?	K.46	1	2	3	4	5
Bu mahallede ne kadar sıklıkla kadınlar kapı önlerinde ya da bahçelerinde toplanarak muhabbet ederler?	K.47	1	2	3	4	5
Bu mahallede komşular ne kadar sıklıkla birbirlerine gidip gel	K.48	1	2	3	4	5
Sokakta dolaşan insanların ne kadarını tanırırsınız?	K.49	1	2	3	4	5
Sokakta dolaşan insanların ne kadarı rahatsız edicidir?	K.50	1	2	3	4	5

s.13-Bulunduğunuz mahalledeki gece trafiği,bahçeli ev sayısı, güvenlik kameraları konularında değerlendirmeniz hangi yönde olur?

Lütfen bu konudaki görüşlerinizi Çok az, Az, Ne Az Ne Fazla, Fazla, Çok Fazla şeklinde belirtiniz(Kart 3'ü Gösteriniz)

		ÇOK AZ	AZ	NE AZ NE FAZLA	FAZLA	ÇOK FAZLA
Bu mahallede gece saatlerinde araç trafiği nasıldır?	K.51	1	2	3	4	5
Bu mahallede gündüz saatlerinde araç trafiği nasıldır?	K.52	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki binaların ne kadarında ön ve arka bahçe bulunur?	K.53	1	2	3	4	5
Bu mahallede işyeri sayısı ne kadar fazladır?	K.54	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki insanlar alışverişlerinin ne kadarını bu mahalleden karşılarlar?	K.55	1	2	3	4	5
Bu mahallede işyerlerinin ne kadarında kapalı devre kamera sistemleri vardır?	K.56	1	2	3	4	5
Bu mahallede konutların ne kadarında kapalı devre kamera sistemleri vardır?	K.57	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki binaların giriş katlarının ne kadarında demirli camlar görmek mümkündür?	K.58	1	2	3	4	5

s.14-Bulunduğunuz mahalleye olan bağlılığınızı değerlendirmeye yönelik konularda görüşleriniz hangi yönde olur?

Lütfen bu konudaki görüşlerinizi Çok az, Az, Ne Az Ne Fazla, Fazla, Çok Fazla şeklinde belirtiniz(Kart 3'ü Gösteriniz)

		ÇOK AZ	AZ	NE AZ NE FAZLA	FAZLA	ÇOK FAZLA
Bu mahalleye karşı bağlılık dereceniz nedir?	K.59	1	2	3	4	5
Bu mahallede kendinizi ne kadar evinizde gibi hissedersiniz?	K.60	1	2	3	4	5
Başka bir mahallede yaşamayı ne kadar istersiniz?	K.61	1	2	3	4	5
Bu mahallede yaşayanlar ile ne kadar ortak yanınız vardır?	K.62	1	2	3	4	5
Bu mahalleyi terk etmek sizin için ne kadar zor olur?	K.63	1	2	3	4	5
Bu mahalle sizin için ne kadar çok şey ifade eder?	K.64	1	2	3	4	5

s.15-Bulunduğunuz mahallede mobese kameraları var mı? K.65

Evet 1Hayır 2 Soru 17 → ile devam ediniz

s.16-Mobese kameraları yeterli mi? K.66

1 Hiç yeterli değil2 Yeterli değil3 Yeterli4 Çok Yeterli

s.17-Bulunduğunuz mahallede insanların birbirleriyle olan ilişkileri, arkadaşlıkları ve davranışları konularında değerlendirmeleriniz hangi yönde olur? (Kart 3'ü Gösteriniz)
Lütfen bu konudaki görüşlerinizi Çok az, Az, Ne Az Ne Fazla, Fazla, Çok Fazla şeklinde belirtiniz

		ÇOK AZ	AZ	NE AZ NE FAZLA	FAZLA	ÇOK FAZLA
Mahallenizin yaşanılabilir bir yer olması için kendinizi ne kadar sorumlu hissediyorsunuz?	K.67	1	2	3	4	5
Bu mahallede insanlar birbirlerine ne kadar iyi davranırlar?	K.68	1	2	3	4	5
Bu mahallede ne kadar birliktelik duygusu içinde yaşıyorsunuz?	K.69	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki insanlar birbirlerini ne kadar iyi tanırlar?	K.70	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki insanlar sokakta ya da parkta karşılaştıklarında ne kadar sıklıkla selamlaşırlar?	K.71	1	2	3	4	5
Bu mahallede insanlar ne kadar sıklıkla park ya da bahçelerde bir araya gelerek zaman geçirirler?	K.72	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki insanlar bir şeye ihtiyaç duyduklarında ne kadar rahatlıkla birbirlerinden isterler?	K.73	1	2	3	4	5
Bu mahallede insanlar birbirlerine ne kadar güvenirlirler?	K.74	1	2	3	4	5
Bu mahallede insanlar gerektiğinde ne kadar sıklıkla birbirlerine danışirlar?	K.75	1	2	3	4	5
Bu mahallede insanlar birbirlerinin konutlarını, ne kadar sıklıkla kollarlar?	K.76	1	2	3	4	5
Bu mahallenin sakinleri ne kadar arkadaş canlısıdır?	K.77	1	2	3	4	5
Bu mahalledeki insanların ne kadar ortak değeri vardır?	K.78	1	2	3	4	5

s.18-Mahalle sorunları ile ilgili olarak kamu kurumları ile bağlantıya geçme konularında değerlendirmeleriniz hangi yönde olur? (Kart 4'ü Gösteriniz)
Lütfen bu konudaki görüşlerinizi Hiçbir zaman, Nadiren, Arasıra, Çoğu zaman, Her zaman şeklinde belirtiniz

		HİÇBİR ZAMAN	NADİREN	ARASIRA	ÇOĞU ZAMAN	HER ZAMAN
Mahalle sorunları söz konusu olduğunda ilgili kamu kurumları ile bağlantıya geçilir	K.79	1	2	3	4	5
Mahalle sakinleri mahalle sorunlarını tartışmak üzere sıklıkla bir araya gelirler	K.80	1	2	3	4	5

s.19-Mahallenizde güvenlik nedeni ile bulunmamayı tercih ettiğiniz yerler var mı?

K.81

Evet 1 → Devam ediniz

Hayır2 → S.21'a ya geçiniz

s.20a-Buralar

nereler:.....

.....

..... **K.82**

s.20b-Neden

buralarda

bulunmak

istemiyorsunuz:.....

.....

K.83

s.21a-Genelde aile ilişkileriniz nasıldır? (Kart 1'i Gösteriniz)

s.21b- Genelde akrabalık ilişkileriniz nasıldır?

		Çok Kötü	Kötü	Ne İyi Ne Kötü	İyi	Çok İyi
Aile ilişkileri	K.84	1	2	3	4	5
Akraba ilişkileri	K.85	1	2	3	4	5

s.22a-Mahallenizde ocak 2010 dan bu yana okuyacağım konularda hangilerinin gerçekleşip gerçekleşmediğini belirtebilir misiniz?

s.22b-Bahsetmiş olduğunuz.....olayı kaç kez yaşandı?

s.22c-Ne Kadar Etkilendiniz? (Ne kadar rahatsız oldunuz)(Kart 3'ü Gösteriniz)

s.22d-Kim yada kimler maruz kaldı? (Çok Cevap) (Kart 5'i Gösteriniz)

*****Anketör dikkat! Görüşülen mahalle, polis vb sorular sorulurken bulunduğu mahalleyi baz alarak cevap vermesini isteyiniz?

	22a.Gerçekleşip Gerçekleşmediği	22b.Gerçekleşme adedi	22c-Etkilenme Düzeyi					22d- Maruz Kalanlar					
			Hiç Etkilemedi	Az	Orta Derece	Fazla	Çok Fazla	Kendisi		Aileden Biri	Komşu	Diğer	
	K.86		K.102	K.103	K.104	K.105	K.106						
Evden hırsızlık	1	K.87		1	2	3	4	5	K.107	1	2	3	
İşyerinden hırsızlık	2	K.88		1	2	3	4	5	K.108	1	2	3	
Gasp	3	K.89		1	2	3	4	5	K.109	1	2	3	
Oto hırsızlığı	4	K.90		1	2	3	4	5	K.110	1	2	3	
Otodan hırsızlık	5	K.91		1	2	3	4	5	K.111	1	2	3	
Kapkaç	6	K.92		1	2	3	4	5	K.112	1	2	3	
Yankesicilik	7	K.93		1	2	3	4	5	K.113	1	2	3	
Dolandırıcılık	8	K.94		1	2	3	4	5	K.114	1	2	3	
Cinayet	9	K.95		1	2	3	4	5	K.115	1	2	3	
Yaralama	10	K.96		1	2	3	4	5	K.116	1	2	3	
Aile içi şiddet	11	K.97		1	2	3	4	5	K.117	1	2	3	
Taciz	12	K.98		1	2	3	4	5	K.118	1	2	3	
Kız kaçırma	13	K.99		1	2	3	4	5	K.119	1	2	3	
Tecavüz	14	K.100		1	2	3	4	5	K.120	1	2	3	
Alıkoyma	15	K.101		1	2	3	4	5	K.121	1	2	3	

s.23a-Size okuyacağımı konuların Mahallenizde yaşanıp yaşanmadığını öğrenmek istiyorum?

s.23b-Bu sorunları yaşama sıklığınız nedir? Siz hangi sıklıkta bu sorunlar ile karşı karşıya kaldınız?

(Kart 3'ü Gösteriniz)

s.23c-Bu sorunlar sizi ne kadar etkiledi? (Kart 3'ü Gösteriniz)

	.23a-Yaşan an Sorunlar		s.23b-Sorunların Yaşanma Sıklığı					s.23c Sorunlar Sizi Ne Kadar Etkiledi?					
			Çok az	Az	Orta Derecede	Fazla	Çok Fazla	Çok az	Az	Orta Derecede	Fazla	Çok Fazla	
	K.122												
Silah sesleri duymak	1	K.123	1	2	3	4	5	K.135	1	2	3	4	5
Çete kavgası	2	K.124	1	2	3	4	5	K.136	1	2	3	4	5
Komşular arası kavga	3	K.125	1	2	3	4	5	K.137	1	2	3	4	5
Sokakta gürültülü konuşma	4	K.126	1	2	3	4	5	K.138	1	2	3	4	5
Şüpheli insanların varlığı	5	K.127	1	2	3	4	5	K.139	1	2	3	4	5
Dilencilik	6	K.128	1	2	3	4	5	K.140	1	2	3	4	5
Sokakta ya da parkta keyf verici madde kullanma (alkol vb)	7	K.129	1	2	3	4	5	K.141	1	2	3	4	5
Fuhuş varlığı	8	K.130	1	2	3	4	5	K.142	1	2	3	4	5
Duvar yazıları	9	K.131	1	2	3	4	5	K.143	1	2	3	4	5
Başiboş gençlik grupları	10	K.132	1	2	3	4	5	K.144	1	2	3	4	5
Bu mahalleden olmayan bazı kişilerin buralarda dolaşması, beklemesi...	11	K.133	1	2	3	4	5	K.145	1	2	3	4	5
Sahipsiz araçlar	12	K.134	1	2	3	4	5	K.146	1	2	3	4	5

s.24a-İstanbul'da Son bir yıl içerisinde bu sorunlardan herhangi birini birey olarak yaşadınız mı?

Nerede yaşadınız?

Kart 5'i gösteriniz

Yaşanan sorun.....K.147

s.24bSorun Yaşanan ilçe ve mahalle:.....K.148

- s.25-Hangi televizyon kanallarını izliyorsunuz 1°.....K.149
 2°.....K.150 3°.....K.151
 4°.....K.152 5°.....K.153
 s.26-Hangi gazeteleri okursunuz 1°.....K.154 2°.....K.155 3°.....K.156
 s.27-Sizce suç ile ilgili haberleri medya nasıl bildirmektedir? (şıkları okuyunuz) K.157
 Hiç Abartılı değil 1 Az Abartılı 2 Ne abartılı Ne Abartısız 3 Abartılı 4 Çok Abartılı 5
 s.28-Mahallenizle ilgili olarak okuyacağım konularda değerlendirmeleriniz hangi yönlü olur? (Kart 3'ü Gösteriniz)

		ÇOK	AZ	ORTA	FAZLA	ÇOK
Bu mahallede hava karardıktan sonra tek başınıza yürürken kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	K.158	1	2	3	4	5
Bu mahallede gündüz tek başınıza yürürken kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	K.159	1	2	3	4	5
Bu evde gündüz saatlerinde kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	K.160	1	2	3	4	5
Bu evde gece saatlerinde kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	K.161	1	2	3	4	5
Bu mahallede kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	K.162	1	2	3	4	5
Evden uzak olduğunuzda evinizin güvenliğinden ne kadar endişe ediyorsunuz?	K.163	1	2	3	4	5
Sevdiklerinizin bir suçtan ya da suçludan zarar görmesinden ne kadar endişe ediyorsunuz?	K.164	1	2	3	4	5
Suç ya da suç korkusu sizin için ne kadar önemli bir endişe kaynağıdır?	K.165	1	2	3	4	5
Suç konusundaki endişeniz sizin mahallenizde yapmak istediğiniz aktiviteleri ne kadar engelliyor?	K.166	1	2	3	4	5
Mahalleniz dışındayken birisinin saldırısına uğramaktan ne kadar sıklıkla endişe ediyorsunuz?	K.167	1	2	3	4	5
Evinizin dış cephesinde bulunan duvarlara, camlara, bahçeye vb. Zarar verilmesinden ne kadar endişe ediyorsunuz?	K.168	1	2	3	4	5

s.29-Bulduğunuz mahallede polisin tutum ve davranışları sorunlara çözüm bulma konularında

görüşleriniz hangi yönde olur?

Lütfen bu konudaki görüşlerinizi Çok az, Az, Ne Az Ne Fazla, Fazla, Çok Fazla şeklinde belirtiniz (Kart 3'ü Gösteriniz)

		ÇOK AZ	AZ	NE AZ NE FAZLA	FAZLA	ÇOK FAZLA
Polis bu mahallenin insanlarını suça karşı koruma görevini ne derecede yerine getirir?	K.169	1	2	3	4	5
Polis bu mahalledeki sorunlara ne derecede cevap verir?	K.170	1	2	3	4	5
Bu mahalleden sorumlu polisler ellerinden gelenin ne kadarını yapıyorlar?	K.171	1	2	3	4	5
Burada polisin suç olaylarına karşı yaklaşımı ne kadar etkindir?	K.172	1	2	3	4	5
Burada polis devriyeleri ne sıklıkla dolaşır?	K.173	1	2	3	4	5
Polisler ne kadar sıklıkla devriye araçlarından inerek dolaşırlar?	K.174	1	2	3	4	5
Polisler ne kadar sıklıkla halkla ilişki kurarlar?	K.175	1	2	3	4	5
Polisler çağrıldıkları olayların ne kadarında olaya yeteri kadar çabuk müdahale ederler?	K.176	1	2	3	4	5

s.30-Polisin bu mahalledeki insanlarla ilişkileri nasıldır? Görüşlerinizi Çok Kötü, Kötü, Ne iyi Ne Kötü, İyi, Çok iyi şeklinde belirtiniz(Kart 1'i Gösteriniz)

		Çok Kötü	Kötü	Ne iyi Ne kötü	İyi	Çok İyi
Polisin bu mahalledeki insanlarla ilişkileri nasıldır?	K.177	1	2	3	4	5

s.31-Adalet sistemi hakkında okuyacağım konularda görüşleriniz hangi yönde olur? (Kart 3'ü Gösteriniz)

Lütfen bu konudaki görüşlerinizi Çok az, Az, Ne Az Ne Fazla, Fazla, Çok Fazla şeklinde belirtiniz

		ÇOK AZ	AZ	NE AZ NE FAZLA	FAZLA	ÇOK FAZLA
Adalet sistemi suçlulara hakettikleri cezayı vermede ne derecede başarılıdır?	K.178	1	2	3	4	5
Adalet sistemi ne kadar hızlı çalışmaktadır?	K.179	1	2	3	4	5
Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?	K.180	1	2	3	4	5
Herhangi bir suça maruz kaldığınızda olayı ört bas etmeyip adalet sistemine aktarılması için ne derecede mücadele edersiniz?	K.181	1	2	3	4	5

s.32-Suçla maruz kalmamak için ne gibi önlemler alıyorsunuz?

.....
.....
.....K.182

s.33-Sizce bu mahallede suç işlenmesinin nedenleri nelerdir?

.....
.....K.183

İSTATİSTİK

Anketimize Katıldığınız İçin Teşekkür Ederiz.

İ.1 Cinsiyet	K.184	İ.2 Yaş	K.185	İ.3. Hane Halkı Sayısı	K.186	İ.4. Medeni Durumu	K.187
Kadın	1	15-19	1	1	1	Bekar	1
Erkek	2	20-24	2	2	2	Evli	2
		25-29	3	3	3	Boşanmış	3
		30-34	4	4	4	Dul(eşi ölmüş)	4
Yaş yazınız		35-45	5	5	5		
(.....)K.188		46-55	6	6	6		
		56-65	7	7+	7		
		65+	8				

İ.5-Hanedeki 16 yaş altı birey sayısı:..... K.189

İ.6-Hanedeki 60+ birey sayısı:..... K.190

	Görüşülen Kişi	Hane Halkı Reisi
İ.7 Eğitim	K.191	K.192
Okuma-yazma bilmiyor	1	1
Okur-yazar	2	2
İlkokul	3	3
Ortaokul	4	4
Lise	5	5
Üniversite	6	6
Lisansüstü	7	7

	İ.8 Meslek	Görüşülen Kişi	Hane Halkı Reisi
İ.9 Aylık Hane Halkı Toplam		K.193	K.194
	Üst kademe yönetici (Bşk,Gn Md vb.)	1	1
	Serbest meslek sahibi (Av,Dr.Ecz.)	2	2
İ.10 Memleketi:.....K.196	Orta kademe yönetici (6+ kişi çalıştıran)	3	3
	Orta kademe yönetici (5- kişi çalıştıran)	4	4
	Sanayici	5	5
İ.11 SES:..... K.197	Tüccar	6	6
	Esnaf	7	7
	Memur/ofis elemanı (özel sektör)	8	8
	Memur/ofis elemanı (kamu)	9	9
	Subay	A	A
	Emekli	B	B
	Öğrenci	C	C
	Ev kadını	D	D
	Usta/ustabaşı	E	E
	İşçi	F	F
	Ofis elemanı olmayan (hemşire,tezgahtar)	G	G
	Çiftçi	H	H
	İşsiz	I	I
	Geçici olarak çalışmıyor	J	J
	Diğer (YAZINIZ).....		

Hane Halkı reisinin mesleğini açık olarak yazın.....

Görüşülen kişinin mesleğini açık olarak yazın.....

Görüşülen Kişinin Adı Soyadı:.....Telefonu:.....Cep:.....

Anketör Adı Soyadı:.....

EK-B

ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİ

İLÇE	Mahalle-Tabaka	Sokak-Cadde	Örneklem	Cinsiyet Dağılımı		Sokak Dağılımı	
				Kadın	Erkek	Çift Numara	Tek Numara
ATAŞEHİR	İNÖNÜ	AKASYA	4	2	2	2	2
		DEREBOYU	4	2	2	2	2
		KARTAL	4	2	2	2	2
		OSMANCIK	4	2	2	2	2
		BAYIR	4	2	2	2	2
	İÇERENKÖY	MUTLU	4	2	2	2	2
		IPEK	4	2	2	2	2
		TOPÇU İBRAHİM	4	2	2	2	2
		KARAMAN ÇİFTLİĞİ YOL	4	2	2	2	2
		ATA	4	2	2	2	2
	KÜÇÜK BAKKALKÖY	KOCAYUSUF	4	1	3		4
		DENİZ	4	2	2	2	2
		YILDIZ	4	2	2	2	2
		TEVFIK FIKRET	4	2	2	2	2
		GÜLBAHAR	4	1	3	2	2
	ATATÜRK	ATASEHIR	4	2	2	2	2
		SEDEF	4	2	2	2	2
		3.	4	1	3	2	2
		TURGUT ÖZAL	4	2	2	2	2
		FATİH SULTAN MEHMET	4	2	2	2	2
	YENİ ÇAMLIÇA	SAFAK	4	2	2	2	2
		ÖZLENEN MODEL YAPI K	4	2	2	2	2
		ACARLAR SİTESİ F/4 B	4	4		2	2
		ACARLAR SİTESİ F/1 B	4	2	2	1	3
		MİTHAT PAŞA	4		4	2	2
AVCILAR	FİRUZKÖY	ARDA	4	2	2	2	2
		POYRAZ	4	2	2	2	2
		PLEVNE	4	2	2		4
		ERGUL	4	2	2	2	2
		OKUL	4	2	2	2	2
BAĞCILAR	FATİH	EDA	4	2	2	2	2
		ERİK FATİH	4	2	2	2	2
		FIRAT FATİH	4	2	2	2	2
		FIDAN FATİH	4	2	2	2	2
		AZİMLİ	4	2	2	2	2
	EVREN	MENEKSE EVREN	4	2	2	2	2
		YILMAZ EVREN	4	2	2	2	2
		4 EVREN	4	2	2	2	2
		6 EVREN	4	2	2	2	2
		GÜVENLİ EVREN	5	3	2	2	3
	FEVZİ ÇAKMAK	8 FEVZİ ÇAKMAK	4	2	2	2	2
		1/1 FEVZİ ÇAKMAK	4	2	2	2	2
		14/1B	4	2	2	2	2
		8/22	4	2	2	2	2
		10/2 FEVZİ ÇAKMAK	4	2	2	2	2
BAKIRKÖY	ATAKÖY 7-8-9-10. MAHALLE	HANİMELİ ÇİÇEĞİ	4	2	2	Blok Düzeni	
		KÜÇÜK NERGİS	4	2	2	Blok Düzeni	
		KARANFİL	4	2	2	2	2
		UGUR MUMCU	4	2	2	Blok Düzeni	
		YÜZÜCÜ TALAT YÜZMEN	4	2	2	2	2
	ATAKÖY 3-4-11. MAHALLE	BEHÇET KEMAL ÇAĞLAR	4	2	2	2	2
		CEVAT DURSUNOĞLU SOK.	4	1	3	2	2
		RIO DE JANEIRO	4	3	1	2	2
		DR. REMZİ KAZANCIGİL	4	2	2	2	2
		KILITBAHIR	4	2	2	2	2
	ZEYTİNLİK	EBUZYİA	4	2	2	2	2
		İZCİ	4	2	2	2	2
		LAMİBEY	4	2	2	2	2
		FAZİL PAŞA	4	2	2	2	2
		FİSEKHANE	4	2	2	4	
	CEVİZLİK	ISKELE	4	2	2	2	2
		KARTOPU	4	2	2	2	2
		SAKIZLI YALI	4	2	2	2	2
		HAMDİ PAŞA MEKTEBİ	4	2	2	2	2
		KIRMIZI SEBBOY	4	2	2	2	2

İLÇE	Mahalle-Tabaka	Sokak-Cadde	Örneklem	Cinsiyet Dağılımı		Sokak Dağılımı	
				Kadın	Erkek	Çift Numara	Tek Numara
BAŞAKŞEHİR	ESENLER BAŞAKŞEHİR	MİMAR KEMALETTİN	4	2	2	2	2
		MİMAR SİNAN	4	2	2	2	2
		İSTİKLAL	4	2	2	2	2
		427-DİĞER ADI ILGAZ	4	2	2	2	2
		BALKAN	4	2	2	2	2
	ZİYA GÖKALP	AKSER	4	2	2	2	2
		1	4	2	2	2	2
		DOĞAN	4	2	2	2	2
		KARACA	4	2	2	2	2
		BASAĞ	4	2	2	2	2
BAYRAMPAŞA	KARTALTEPE	TAŞPINAR	4	2	2	2	2
		ÇALDIRAN	4	2	2	2	2
		SELİM PAŞA	4	2	2	2	2
		CİCOZ YOLU	4	2	2	2	2
		50. YIL	4	2	2	2	2
	KOCATEPE	AVASKÖY YOLU	4	2	2		4
		5.	4	2	2	2	2
		32.	4	2	2		4
		50. YIL	4	2	2	2	2
		16.	4	2	2	2	2
BEŞİKTAŞ	BALMUMCU	MUSTAFA İZZET EFENDİ	4	2	2	2	2
		ARZU ÇIKMAZI	4	2	2	2	2
		GAZİ UMUR PAŞA	4	2	2	2	2
		PALANGA	4	2	2	2	2
		İTRİ	4	2	2	2	2
BEYKOZ	PAŞABAĞÇE	ÇAMALTI	4	2	2	2	2
		KARAGÖZSİRTİ	4	2	2	2	2
		DEMİRCİ	4	2	2	2	2
		SEKERPAŞE	4	1	3	4	
		BEYAZ ERGUVAN	4	1	3	2	2
BEYLİKDÜZÜ	BARİŞ	E-5 YAN YOL	4	2	2	4	
		KIBRIS	4	2	2	2	2
		ADNAN KAHVECİ	4	2	2	2	2
		FİDANGÖR	4	2	2	2	2
		HASAN HAN(YENİ ADI KIBRIS CAD.)	4	2	2	2	2
BEYOĞLU	HALICIOĞLU	YENİ ÇIKSALIN CAMII	4	2	2	2	2
		ELVANDİREK	4	2	2	2	2
		TURSUCU HÜSEYİN	4	2	2	2	2
		MUHİBBAN	4	3	1	2	2
		TOKAÇ	4	2	2	2	2
	CİHANGİR	PÜRTELAS	4	2	2	2	2
		BASKURT	4	2	2	2	2
		KAZANCI YOKUSU	4	2	2	2	2
		KUMRULU YOKUSU	4	2	2	2	2
		GÜNEŞLİ	4	2	2	2	2
	KILIÇALI PAŞA	SİMSİRCİ	4	2	2	2	2
		KAMACI USTAŞI	4	2	2	2	2
		ALTIN BİLEZİK	4	2	2	2	2
		DEFTERDAR YOKUSU	4	1	3	2	2
		SUSAM	4	2	2	2	2
BÜYÜKÇEKMECE	ULUS	MİNE ÇIKMAZI	4	2	2		4
		SÜMBÜL	4	2	2	2	2
		ATATÜRK	4	2	2	2	2
		ÇİÇEK ÇIKMAZI	4	2	2	2	2
		İPEK SOK.	4	2	2	2	2
	CUMHURİYET	ÇORUH	4	2	2	2	2
		SİMSEK	4	2	2		4
		TURGUT ÖZAL	4	2	2	2	2
		KADER	4	2	2	2	2
		İBRAHİM ERKAL	4	2	2	2	2

İLÇE	Mahalle-Tabaka	Sokak-Cadde	Örneklem	Cinsiyet Dağılımı		Sokak Dağılımı	
				Kadın	Erkek	Çift Numara	Tek Numara
ESENLER	ORUÇ REİS	578/1	4	2	2	2	2
		630	4	3	1	2	2
		547	4	2	2	2	2
		KARADENİZ	4	2	2	2	2
		619	4	4		2	2
	FATİH	203	4	2	2	2	2
		249	4	2	2	2	2
		267	4	2	2	2	2
		210	4	2	2	2	2
		ANAFARTALAR	4	2	2	2	2
ESEN YURT	ÖRNEK	1519	4	2	2	2	2
		1374	4	2	2	2	2
		1517	4	2	2	2	2
		1415	4	2	2	2	2
		FIKRI SÖNMEZ	4	2	2	2	2
	FATİH	865	4	2	2	2	2
		929	4	2	2	2	2
		889	4	2	2	2	2
		934	4	2	2	2	2
		923	4	2	2	2	2
EYÜP	YEŞİLPINAR	ÖZLEM	4	1	3	2	2
		ÇİLİNGİR	4	2	2	2	2
		SERÇE	4	2	2		4
		BURCU	4	2	2	2	2
		MERCAN	4	2	2	2	2
	ALİBEYKÖY	AHU	4	2	2	2	2
		GÜNGÖREN	4	2	2	2	2
		KADER	4	2	2	2	2
		KAPTAN	4	2	2	2	2
		UMUT	4	3	1	2	2
FATİH	SİLİVRİKAPI	ABDULLAH DEDE	4	2	2	2	2
		ALAY IMAMI	4	2	2	2	2
		HANCI KARAGÖZ	4	2	2	2	2
		İLK MEKTEP	4	2	2	2	2
		KARAKULAK	4	2	2	2	2
	ZEYREK	NEVSEİRLİ İBRAHİMPA	4	2	2	2	2
		HATTAT NAFİZ	4	2	2	2	2
		ZEYREK	4	2	2	2	2
		HATTAT İZZET	4	2	2	2	2
		TETİMMELER	4	2	2	3	1
	ŞEHREMİNİ	MEVLANAKAPI 1. ÇIKMA	4	2	2	1	3
		MİMAR KASIM	4	2	2	2	2
		AYIK FIRIN	4	2	2	2	2
		KAYGULU BABA	4	2	2	2	2
		AHMET VEFİKPASA	4	2	2	2	2
	MOLLA HÜSREV	KAYSERİLİ AHMET PASA	4	2	2	2	2
		KATİP ÇELEBİ	4	2	2	2	2
		TASTEKNELER	4	2	2	2	2
		VEFA	4	2	2	2	2
		HİMMET	4		4	2	2
GAZİOSMANPAŞA	BARBAROS HAYRETTİN PAŞA	1064/1	4	2	2	2	2
		1006	4	2	2	2	2
		ESKİ EDİRNE ASFALTI	4	2	2		4
		1095	4	2	2	2	2
		1073/1	4	2	2	2	2
	FEVZİ ÇAKMAK	780	4	2	2	2	2
		CENGİZ TOPEL	4	2	2	2	2
		756	4	2	2	2	2
		HEKİMSUYU	4	2	2	2	2
		765/1	4	1	3	2	2
	YENİ MAHALLE	551	4	2	2	2	2
		586	4	2	2	2	2
		KOSK	4	2	2	2	2
		PASACAYIRI	4	2	2	2	2
		317	4	4	0	2	2

İLÇE	Mahalle-Tabaka	Sokak-Cadde	Örneklem	Cinsiyet Dağılımı		Sokak Dağılımı	
				Kadın	Erkek	Çift Numara	Tek Numara
GÜNGÖREN	MAREŞAL ÇAKMAK	CEM SULTAN	4	2	2	2	2
		YARDIMCI	4	2	2	2	2
		TAŞÇILAR	4	2	2	2	2
		ORTAÇ	4	2	2	2	2
		BEYATLI	4	2	2	2	2
	MEHMET NESİH ÖZMEN	EMEK	4	2	2	2	2
		GÖKSEL	4	2	2	2	2
		SAVAS	4	2	2	2	2
		COSKUN	4	2	2	2	2
		NADİDE	4	2	2	2	2
KADIKÖY	GÖZTEPE	TÜTÜNCÜ MEHMET EFEND	4	2	2	2	2
		HATBOYU	4	2	2		4
		PROF.DR.CEVAT MEMDUH	4	2	2	2	2
		FAHRETTİN KERİM GÖKA	4	2	2	2	2
		YESİLÇESME	5	3	2	2	3
	FENERBAHÇE	KALAMISFENER	4	2	2	2	2
		BAGDAT	4	2	2	2	2
		RÜSDİYE	4	2	2	2	2
		MEHMET ALI KANTARCI	4	2	2		4
		BOZKIR	4	2	2	2	2
	KOZYATAĞI	KAYMAKAM KEMAL	4	2	2	2	2
		AYÇIL	4	2	2	2	2
		SAKACI	4	2	2	2	2
		FORSA	4	2	2	2	2
		HILMI PAŞA	4	2	2	2	2
	CADDEBOSTAN	CADDEBOSTAN PLAJ YOL	4	2	2	2	2
		OPERATÖR CEMİL TOPUZ	4	2	2	2	2
		ÇİLEK	4	2	2	2	2
		GÖKÇE	4	2	2	2	2
		GÜLİSTAN (DEMİRAGAÇ KİMAZI İLE ayrılmıştır)	4	2	2	2	2
	BOSTANCI	TEYYARECİ RESMİ	4	2	2	2	2
		MIMOZA	4	2	2	2	2
		KOCAYOL	4	2	2	2	2
		KURUKUYU	4	2	2	2	2
		YALIYOLU	4	2	2	2	2
	SUADİYE	SUYANI	4	2	2	2	2
		AYDIN	4	2	2	2	2
		ÇOLAK İSMAİL	4	2	2	2	2
		EMİN ALI PAŞA	4	2	2	2	2
		ÖĞRETMEN HAYRULLAH	4	2	2	2	2
	HASANPAŞA	NAZİF BEY	4	2	2	2	2
		KEHKESAN	4	2	2	2	2
		NABİZADE	4	2	2	4	
		MUSAVVAT	4	2	2	2	2
		BERBERBASİ	4	2	2	2	2
	CAFERAĞA	DALGA	4	2	2	2	2
		FAZILPAŞA	4	2	2	2	2
		GÜRBÜZ TÜRK	4	2	2	2	2
		FERİTTEK	4	2	2	2	2
		SOKULLU	4	2	2	2	2
	ZÜHTÜPAŞA	FAHRETTİN KERİM GÖKA	4	2	2	2	2
		2.HATBOYU	4	1	3	2	2
		ASIM US	4		4	2	2
		BAGDAT	4	2	2	2	2
		RESİT PAŞA	4	2	2	2	2
	KOŞUYOLU	GÖMEÇ	4	2	2	2	2
		CENAP SAHABETTİN	4	2	2	2	2
		KOŞUYOLU	4	2	2	2	2
		ÖZGÜR	4	2	2		4
		SEKERCİOĞLU	4	2	2	Blok Düzeni	

İLÇE	Mahalle-Tabaka	Sokak-Cadde	Örneklem	Cinsiyet Dağılımı		Sokak Dağılımı	
				Kadın	Erkek	Çift Numara	Tek Numara
KAĞITHANE	ŞİRİNTEPE	ANIT	4	2	2	2	2
		ASLANLI	4	2	2	2	2
		ABİDE	4	2	2	2	2
		ADIL	4	4		2	2
		DENGE	3		3	2	1
	HAMİDİYE	KAYMAK	4	2	2	2	2
		AKAR	4	2	2	2	2
		ESEN	4	2	2	2	2
		HUZUR	4		4		4
		KARAKAS	4	2	2	2	2
	MERKEZ	SEHİT İBRAHİM CANDEM	4	2	2	4	
		LALE	4	2	2	2	2
		KEMERBURGAZ	4	2	2	2	2
		KARTAL	4	2	2	2	2
		ATMACA	4	2	2	2	2
KARTAL	KARLIKTEPE	SARI	4	2	2	2	2
		KARADENİZ	4	2	2	2	2
		HÜDAVERDİ	4	2	2	2	2
		SOGANLIK	4	2	2	2	2
		KARA	4	2	2	2	2
	CEVİZLİ	ELAZIG	4	2	2	2	2
		SIRAN	4	2	2	2	2
		ANAFARTALAR	4	2	2	2	2
		KURUÇAY	4	2	2	2	2
		BULANCAK	4	2	2	2	2
	YAKACIK ÇARSI	YASEMİN	4	2	2	2	2
		YILDIZ	4	2	2	2	2
		SUNA	4	2	2		4
		ÇAPA	4	2	2		4
		DOLAYOBA	4	2	2	2	2
	YUKARI	DIKEY	4	2	2	2	2
		BAYIR	4	2	2	2	2
		ARAS	4	2	2	2	2
		YILDIRAY	4	2	2	2	2
		CUMHURİYET	4	2	2	2	2
KÜÇÜKÇEKMECE	HALKALI MERKEZ	KATİPALİ	4	2	2	2	2
		ÇAYIR	4	2	2	2	2
		ÇAMLIK	4	2	2	2	2
		ÇİMEN	4	2	2	2	2
		KASIMPATİ	4	1	3	2	2
	KEMALPAŞA	GÜLLÜ	4	2	2	2	2
		AKINCI	4	2	2	2	2
		NEBİOĞLU	4	2	2	2	2
		TASKIN	4	2	2	2	2
		BİGA	4	2	2	2	2

İLÇE	Mahalle-Tabaka	Sokak-Cadde	Örneklem	Cinsiyet Dağılımı		Sokak Dağılımı	
				Kadın	Erkek	Çift Numara	Tek Numara
MALTEPE	GÜLSUYU	BEYZA	4	2	2	2	2
		SAKIZAGACI	4	2	2	2	2
		ÖZCAN	4	2	2	2	2
		TURGUT REİS	4	2	2	2	2
		MERİÇ	4	2	2	1	3
	İDEALTEPE	CUMA	4	2	2	2	2
		DAGÇIÇEĞİ	4	2	2	2	2
		RIFKI TONGSIR	4	2	2	2	2
		NAMIK KEMAL	4	2	2	2	2
		ALI RIZA ÇEVİK	4	2	2	2	2
	BAĞLARBAŞI	BEYZA	4	2	2	2	2
		SAKIZAGACI	4	2	2	2	2
		ÖZCAN	4	2	2	2	2
		TURGUT REİS	4	2	2	2	2
		MERİÇ	4	2	2	2	2
	YALI	KÜÇÜKYALI	4	2	2	2	2
		SAYGIN	4	2	2	2	2
		MARESAL FEVZİ ÇAKMAK	4	2	2	2	2
		ŞEHİT TURAN EMEKSİZ	4	2	2	2	2
		ŞEHİT NEDİM ÖZPOLAT	4	2	2	2	2
	KÜÇÜKYALI MERKEZ	İNCEYOL	4	2	2	2	2
		ORTAYOL	4	2	2	2	2
		RÜSTÜ SARP	4	2	2	2	2
		YÜKSEL	4	2	2	2	2
		SERA	4	2	2	2	2
PENDİK	KAVAKPINAR	VATAN	4	2	2	2	2
		ŞAHİN	4	2	2	2	2
		ÇAĞRI	4	2	2		4
		HANE	4	2	2	2	2
		BAYRAM	4	2	2	2	2
	FEVZİ ÇAKMAK	MENDERES	4	2	2	2	2
		GELİNCİK	4	2	2	2	2
		FIRTINA	4	2	2	2	2
		DERYA	4	2	2	2	2
		TAŞ OCAKLARI	4	2	2	2	2
	KAYNARCA	EDALİ	4	2	2	2	2
		AKDENİZ	4	2	2	2	2
		SEVGİ	4	2	2	2	2
		DEYİS	4	2	2	2	2
		SEFAHAT	4	2	2	2	2
	GÜZELYALI	BAGDAT	4	2	2	2	2
		KARS	4	2	2	2	2
		ENER	4	2	2	2	2
		TUNA	4	2	2	2	2
		DOĞAN	4	2	2	2	2
SARİYER	BÜYÜKDERE	HAMAM	4	2	2	2	2
		TOPÇU KARAKOL G-1	4	2	2	2	2
		MALTIZDERESİ	4	2	2	2	2
		MÜHENDİS SEVKET	4	2	2	2	2
		BOSTAN	4	2	2	2	2
	İSTİNYE	EMEK	4	2	2	2	2
		FİDAN(FİDAN ÇIKMAZI)	4	2	2	2	2
		ÇAYIR(ÇAYIR MAHALLESİ)	4	2	2	2	2
		MEHMET SÜKRÜ	4	2	2	2	2
SULTANBEYLİ	HAMİDİYE	BALABANDERE	4	2	2	2	2
		LEYLAK	4	2	2	2	2
		AZİZİYE	4	2	2	2	2
		UZMAN	4	2	2	2	2
		NUTUK	4	2	2	2	2
		KAYGISIZ	4	2	2	2	2

İLÇE	Mahalle-Tabaka	Sokak-Cadde	Örneklem	Cinsiyet Dağılımı		Sokak Dağılımı	
				Kadın	Erkek	Çift Numara	Tek Numara
ŞİŞLİ	MAHMUT ŞEVKET PAŞA	ADEMAGA	4	3	1	2	2
		CEYLAN	4	2	2	2	2
		KURUDERE	4	2	2		4
		ÇINAR	4	2	2	2	2
		ÖRNEK	4	2	2	2	2
	İNÖNÜ	ÇİMEN	4	2	2	2	2
		KÜÇÜK BAYIR	4	2	2	2	2
		BABİL	4	2	2	2	2
		ÜFTADE	4	2	2	2	2
		AKKARGA	4	2	2	2	2
	FULYA	MEVLÜT PEHLIVAN	4	2	2	2	2
		AYSECIK	4	1	3	2	2
		YESİLÇİMEN	4	4			4
		AKINCI BAYIRI	4	2	2	2	2
		ÜÇOBALAR	4	2	2	2	2
	TEŞVİKİYE	AHMET FETGARİ (KALIP	4	2	2	2	2
		NISANTASI IHLAMUR YO	4	2	2	2	2
		HAKKI YETEN	4	1	3		4
		AV.SÜREYYA AGAOĞLU	4	1	3	2	2
		HACI EMİN EFENDİ	4	2	2	2	2
	MEŞRUTİYET	VALİ KONAGI	4	2	2	2	2
		KEVSER	4	2	2	2	2
		HALASKARGAZI	4	2	2	2	2
		RUMELİ	4	2	2	2	2
		YENİ İLHAN	4	2	2	4	
	19 MAYIS	19 MAYIS SOK-CAD.	4	2	2	2	2
		AŞÇILAR	4	2	2	2	2
		UGUR BÖCEĞİ	4	2	2	4	
		MEHMETLER	4		4	2	2
		GÜVEN SOK.	4	2	2	2	2
TUZLA	AYDINTEPE	ÇAMLIK	4	2	2	2	2
		YILDIRIM	4	2	2		4
		LALE SOKAK	4	2	2	2	2
		DOSTLAROĞLU	4	2	2	2	2
		KESKİN	4	2	2	2	2
ÜMRANİYE	ALTINŞEHİR	ERCAN	4	2	2	2	2
		NATO YOLU	4	2	2	2	2
		TUNÇ	4	2	2	2	2
		SENEL	4	2	2	2	2
		CEYLAN	4	2	2	2	2
	İHLAMURKUYU	KUMRU	4	2	2	2	2
		VATAN	4	2	2	4	
		BÜLBÜLDERE	4	2	2	2	2
		SONER	4	2	2	2	2
		DIVRIGİ	4	3	1	2	2
	YUKARI DUDULLU	ASLI	4	1	3	2	2
		SENOĞ	4	2	2	2	2
		NARIN	4	1	3	2	2
		YONCA	4	2	2	2	2
		PEYAMI	4	2	2	2	2
	ATATÜRK	OKAN	4		4	2	2
		SUIS	4	1	3	2	2
		GENÇ FIDAN	4	2	2	2	2
		FATİH SULTAN MEHMET	4	2	2	2	2
		FİLİZ SK.	4	2	2	2	2

İLÇE	Mahalle-Tabaka	Sokak-Cadde	Örneklem	Cinsiyet Dağılımı		Sokak Dağılımı	
				Kadın	Erkek	Çift Numara	Tek Numara
ÜSKÜDAR	MEHMET AKİF ERSOY	YESİL KARADENİZ	4	2	2	2	2
		BARIN	4	2	2	2	2
		HASİPPASA	4	2	2	2	2
		TESTİ	4	2	2	2	2
		ÇİÇEGİM	4	2	2	2	2
	BULGURLU	GÜNAYDIN (DETAY YERİNE)	4	2	2	2	4
		AYGÜL	4	1	3	2	2
		SÖĞÜTLÜÇAYIR	4	3	1	2	2
		BULGURLU	4	2	2	2	2
		SIVASLI	4	2	2	2	2
	SALACAK	BESTEKAR SELAHATTIN	4	2	2	2	2
		HACI EMİN PASA	4	2	2	2	2
		DR.SİTKİ ÖZFERENDECI	4	3	1	2	2
		ÖGDÜL	4	2	2	2	2
		AVNİPASA	4	2	2	2	2
	SELAMİALİ	BABACAN	4	2	2	2	2
		KATIP ÇELEBİ	4	2	2	2	2
		DOGRAMACI MEHMET	4	2	2	2	2
		KOZANOĞLU	4	2	2	2	2
		SELANIKILAR	4	2	2	2	2
	ZEYNEP KAMİL	TABAKLAR KÜLHANI	4	2	2	2	2
		HARMANLIK	4	4		2	2
		HASANBEY	4	2	2	2	2
		TABAKLAR CAMII ÇIKMA	4	2	2	2	2
		BALCILAR YOKUSU	4	2	2	2	2
	MİMAR SİNAN	İSMAİL DÜMBÜLLÜ	4	2	2	2	2
		SELAMİ ALİ EFENDİ	4	2	2	2	2
		DURBALI	4	2	2	2	2
		SAİR RUHİ	4	2	2	2	2
		ESKİ TOPTASI	4	2	2	2	2
ZEYTİNBURNU	SEYİTNİZAM	BALIKLI ÇİRPİCİ YOLU	4	2	2	2	2
		G/19	4	2	2	2	2
		SEHİT İSMET ÇAVUS	4	2	2	2	2
		G/34	4	2	2	2	2
		SEHİT ERKAN ALYANAK	4	2	2	2	2
	BEŞTELSİZ	5 YOL	4	2	2		4
		PROF. DR. MUAMMER AK	4	2	2	2	2
		103/1	4	2	2	2	2
		102	4	2	2	2	2
		104	4	2	2	2	2
	GÖKALP	48	4	2	2	2	2
		44/6	3	2	1	2	1
		SEHİT KOMİSER GÜNAYD	4	2	2	2	2
		48/1	4	2	2	2	2
		31/7	4	2	2	2	2

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı :Ömer BİLEN
Doğum Tarihi ve Yeri :24/08/1979-İstanbul
Yabancı Dili :İngilizce
E-posta :obilen@yildiz.edu.tr

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	Alan	Okul/Üniversite	Mezuniyet Yılı
Y. Lisans	İstatistik	Yıldız Teknik Üniversitesi	2004
Lisans	İstatistik	Yıldız Teknik Üniversitesi	2001
Lise	Fen-Matematik	Y.D.A. Ümraniye Lisesi	1997

İŞ TECRÜBESİ

Yıl	Firma/Kurum	Görevi
1999	HTP Araştırma ve Danışmanlık Hiz.	Üretim Uzmanı